

ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา

นางสาวรุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECT OF LEARNING MANAGEMENT OF LOCAL CURRICULUM BY APPLYING THE LOVE
MODEL ON CRITICLE THINKING ABILITY AND ATTITUDE TOWARD LOCAL COMMUNITY:
A CASE OF PHETCHABURI STUDIES SUBJECT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Teaching Social Studies
Department of Curriculum and Instruction
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดล
เลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ
เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา
โดย นางสาวรุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์
สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พนัส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดวงกมล สิ้นเพ็ง)

รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ : ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดล
 เลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น:
 กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา (EFFECT OF LEARNING MANAGEMENT OF LOCAL
 CURRICULUM BY APPLYING THE LOVE MODEL ON CRITICLE THINKING ABILITY
 AND ATTITUDE TOWARD LOCAL COMMUNITY: A CASE OF PHETCHABURI
 STUDIES SUBJECT) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา,
 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณของผู้เรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนวิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ และ
 2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนวิชาเพชรบุรีศึกษา
 โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
 พรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ที่เรียนวิชาเพชรบุรีศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน
 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดเจต
 คติต่อชุมชนท้องถิ่น และแบบสัมภาษณ์ โดยนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ค่าสถิติทดสอบที (t-test) และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การทดสอบคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างหลัง
 เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
2. การทดสอบคะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5583342127 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEYWORDS: APPLYING THE LOVE MODEL/ PHETCHABURI STUDIES SUBJECT/ CRITICLE THINKING ABILITY/ ATTITUDE TOWARD LOCAL COMMUNITY

RUNGAROON PIYARIT: EFFECT OF LEARNING MANAGEMENT OF LOCAL CURRICULUM BY APPLYING THE LOVE MODEL ON CRITICLE THINKING ABILITY AND ATTITUDE TOWARD LOCAL COMMUNITY: A CASE OF PHETCHABURI STUDIES SUBJECT. ADVISOR: ASST. PROF. WALAI ISARANKURA NA AYUDHAYA, Ph.D., pp.

The purposes of this research were: 1. To compare the abilities of critical thinking of students before and after studying Phetchaburi studies subject by applying the Love Model. and 2. To compare students attitudes towards local community before and after studying Phetchaburi studies subject by applying the Love Model. The samples were 7th grade students at Phrommanusorn Phetchaburi School, totally 27 in first semester academic year B.E. 2557.

The research instruments were critical thinking test, attitudes test towards local community, and interview form and the collected data were analyzed by mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The results of the research were :

1. The posttest of critical thinking abilities of the students were higher than pretest.
2. The posttest attitude of students towards local community were higher than pretest.

Department: Curriculum and
Instruction

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

Field of Study: Teaching Social Studies

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พนัส ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์ดวงกมล สิ้นเพ็ง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา และแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขงานมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พจนารถ บัวเขียว อาจารย์ภมร พรหมมณีก้าว และคุณครูสุภาพร จันทร์กลัดที่ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คุณครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีที่อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการทำวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณคุณพ่อวิเชียร-คุณแม่ประณีต ปิยะฤทธิ์ คุณทิพย์วรรณ ทองสัมฤทธิ์ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียนของข้าพเจ้ามาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์อันใดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเพื่อแทนคุณครอบครัว ครูบาอาจารย์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	11
วัตถุประสงค์การวิจัย	11
สมมติฐานงานวิจัย	12
ขอบเขตการวิจัย.....	12
คำจำกัดความการวิจัย	13
บทที่ 2	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น	15
1.1 ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น	16
1.2 ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษา.....	17
1.3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	20
1.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา.....	29
ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	42

2.1 ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	42
2.2 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	43
2.3 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	44
2.4 การวัดและประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	51
2.5 หลักการและขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิด.....	53
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดเจตคติ.....	60
3.1 ความหมายของเจตคติ	60
3.2 องค์ประกอบของเจตคติ	61
3.3 การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ	62
3.4 เครื่องมือวัดเจตคติ.....	63
3.5 วิธีศึกษาเจตคติ	64
3.6 ประโยชน์ของเจตคติ.....	65
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลเลิฟและการประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟเพื่อพัฒนาความสามารถใน ...	66
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น	66
4.1 ความเป็นมาของโมเดลเลิฟ (Love Model).....	66
4.2 แนวคิดของโมเดลเลิฟ	67
4.3 วัตถุประสงค์ของโมเดลเลิฟ.....	68
4.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของโมเดลเลิฟ	69
4.5 ผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบโมเดลเลิฟ	70
4.6 การประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น: กรณีศึกษา วิชาเพชรบุรีศึกษา	71
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	79
5.1 งานวิจัยในประเทศ	79

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ	80
บทที่ 3	81
วิธีการดำเนินการวิจัย	81
1. การออกแบบการวิจัย	81
2. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	82
3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	82
4. การสร้างเครื่องมือการวิจัย	83
5. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	91
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	92
7. การนำเสนอข้อมูล	93
บทที่ 4	94
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	94
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น	95
ตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง	96
บทที่ 5	101
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	101
สรุปผลการวิจัย	102
อภิปรายผลการวิจัย	102
ข้อเสนอแนะ	106
รายการอ้างอิง	108
ภาคผนวก	111
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	158

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ประเด็นสำคัญและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องของรายวิชาเพชรบุรีศึกษา.....	41
ตารางที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	50
ตารางที่ 3 การประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น: กรณีศึกษา วิชาเพชรบุรีศึกษา.....	74
ตารางที่ 4 การประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นกรณีศึกษาวิชา...	76
ตารางที่ 5 องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณและข้อคำถามในแบบวัดการคิดอย่างมี.....	84
ตารางที่ 6 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพชรบุรีศึกษา	88
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยร้อยละ (X) ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) และค่าสถิติทดสอบ.....	95
ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยร้อยละ (X) ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) และค่าสถิติทดสอบ.....	96
ตารางที่ 9 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี	96
ตารางที่ 10 เอกลักษณ์ด้านประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่โดดเด่นของชุมชนท้องถิ่น	97
ตารางที่ 11 ทรรศนะทัศนคติที่มีความสำคัญและมีลักษณะเด่นในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี	98
ตารางที่ 12 วิธีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง	99
ตารางที่ 13 การมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง.....	99

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 การจัดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	28
แผนภาพที่ 2 หลักการสร้างแบบทดสอบความสามารถทางการคิด	53
แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนของการพัฒนาแบบทดสอบความสามารถทางการคิด	55
แผนภาพที่ 4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก”	67
แผนภาพที่ 5 แนวคิดการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก	68
แผนภาพที่ 6 แผนการทดลองแบบ The One-Group Pretest-Posttest.....	81

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในปัจจุบันได้มีจุดมุ่งหมายสำคัญไปที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นไปใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประเทศให้เท่าเทียมกับนานาชาติ อารยประเทศ โดยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการแข่งขันและยึดประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น โดยไม่ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบต่อและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้ส่งผลต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปในด้านลบของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร, 2553) การเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สังคมไทยเป็นสังคมวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งงามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิต และความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรี น้อยลง แกร่งแย่ง เอารอดเอาเปรียบกันขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 นี้ เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สามารถทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันทำได้ง่าย รวดเร็วขึ้น และไม่มีข้อจำกัดของระยะทาง รวมไปถึงการรวมกลุ่มกันของบรรดาประเทศต่างๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ทำให้เกิดสังคมที่มีความหลากหลายขึ้น และจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายได้อย่างสันติสุข ภาพสังคมไทยในอนาคตที่พาสังคมไปในทิศทางพัฒนาที่ยั่งยืน โดยหวังว่าจะมีความสมดุลระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจ และจิตใจ โดยตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยึดสันติ และมีทางสายกลางที่ไว้แก่ใจข้อขัดแย้งต่างๆ ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้กำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศซึ่งมุ่งให้ สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ซึ่งวิกฤตการณ์ที่ใหญ่ของโลกและประเทศไทย คือ

วิกฤตอารยธรรม (Civilization crisis) ที่มากับอารยธรรมตะวันตก ที่เป็นอารยธรรมวัตถุนิยม บริโภคนิยม เงินนิยม โดยไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการปรับ แต่หากเป็นการเปลี่ยนวิถีคิด (ประเวศ วะสี, 2555)

การสัมมนาในระดับชาติเรื่อง วิกฤตการณ์ทางสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538) พบว่า การที่ประเทศอยู่ในยุคของข้อมูลข่าวสาร (Information Age) ที่มีการรับข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาอย่างรวดเร็วทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมไทย ดังนี้

1. การมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จนทำให้เกิดการละเลยสถาบันครอบครัว และทำให้ชุมชนขาดความเข้มแข็ง
2. วัฒนธรรมประเพณีของไทยถูกละเลย โดยมีการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาประยุกต์ใช้จนเกิดความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมอย่างถ่องแท้
3. เกิดค่านิยมในการหาวัตถุมาตอบสนองความต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และละเลยค่านิยมที่ดีงาม
4. วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกละเลย มองว่าเป็นวัฒนธรรมที่ล้าสมัยเกิดการดูหมิ่นและมองข้ามจากเยาวชน และประชาชน โดยได้รับการแทนที่จากวัฒนธรรมต่างชาติ
5. ศิลปะไทยแขนงต่างๆ เช่น หัตถศิลป์ วรรณศิลป์ ศิลปะการแสดงไม่ได้รับความนิยมนและเอาใจใส่ จนขาดการถ่ายทอดที่เป็นระบบ และอาจเจอกับปัญหาไม่มีผู้สืบทอดในที่สุด

จากปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาที่เกิดกับประเทศที่กำลังพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมทั่วโลก โดยปัญหาที่สำคัญคือ การละเลยวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาแบบแยกส่วนจึงเป็นวิธีที่เป็นต้นเหตุของการพัฒนาคุณภาพของสังคม การพัฒนาต้องเกิดในทิศทางที่สมดุลและยั่งยืน ดังที่ ประเวศ วะสี (2555) ได้กล่าวถึงการพัฒนาอย่างสมดุล ระหว่างการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่ต้องมีเป้าหมายร่วมที่การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ทั้งระหว่างคนกับคนและคนกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนต้องอาศัยหลักการ 4 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาอย่างบูรณาการ ซึ่งควรจะบูรณาการอย่างน้อย 8 เรื่อง เข้ามาด้วยกัน คือ เศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา ประชาธิปไตย ซึ่งการบูรณาการนั้นต้องเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง พื้นที่ คือ ชุมชน ท้องถิ่น จังหวัด ซึ่งเป็นที่มาของหลักการ

- ชุมชนจัดการตัวเอง
- ท้องถิ่นจัดการตนเอง
- จังหวัดจัดการตนเอง

2. พระเจดีย์ต้องสร้างรากฐาน คือ สิ่งใดที่จะตั้งและอยู่ได้อย่างมั่นคงต้องมีฐานที่กว้างและแข็งแรง โดยที่ทิศทางเก่าของการพัฒนาประเทศไทยจะใช้การสร้างพระเจดีย์จากยอด ทำให้ฐานเกิดความอ่อนแอและไม่ยั่งยืน ดังนั้นฐานที่แข็งแรงของสังคม คือ ชุมชนท้องถิ่น ถ้าชุมชนแข็งแรงมีการพัฒนาอย่างบูรณาการจะเกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างคนกับคนและคนกับสิ่งแวดล้อม

3. การเคารพความรู้ในตัวคน มิใช่มุ่งแต่การศึกษาในตำรา ตัวของชาวบ้านจะมีความรู้และประสบการณ์ที่เรียกว่า ภูมิปัญญา ซึ่งมีประโยชน์ในการดำรงชีวิต และการเคารพความรู้ในตัวคนจะเป็นการให้เกียรติ ดังนั้นหากคนส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีเกียรติประเทศก็จะไม่มั่นคง

4. ระบบการศึกษาต้องเป็นระบบที่ส่งเสริมความงอกงามอย่างหลากหลายไม่ใช่ระบบการควบคุม คือการเปิดให้ชุมชนท้องถิ่นมีความริเริ่มเองอย่างหลากหลาย มีการเรียนรู้ต่อยอด จะทำให้เกิดความสร้างสรรค์และเป็นพลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้เรียนรู้และทำความเข้าใจท้องถิ่นตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ดังในมาตราที่ 27 วรรค 2 หมายความว่า สถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดความรู้มีคุณธรรม จริยธรรม และยังจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองในท้องถิ่น เรียนรู้สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจสังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนทำให้มีความรัก ความผูกพัน และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตในสังคม (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) นอกจากการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนครบทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำเป็นที่โรงเรียนต้องสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวกับท้องถิ่น ดังที่ อุทุมพร จามรมาน (2545) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า นอกจากที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถ

ตามที่ประเทศต้องการแล้วยังต้องเพิ่มพูนความสามารถตามที่แต่ละท้องถิ่นต้องการอีกด้วย การที่ผู้เรียนจะได้รู้จักท้องถิ่นจะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจท้องถิ่น และรักท้องถิ่น โดยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ได้ระบุถึงกรอบการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไว้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม

การจัดการเรียนรู้เพื่อชุมชนและท้องถิ่นนั้น ต้องจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกส่วนของชุมชนท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับเด็กปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แหล่งเรียนรู้ชุมชน สภาเยาวชน-เยาวชนจัดการตนเอง สัมมาอาชีวศึกษาสำหรับคนทั้งมวล ระบบสุขภาพชุมชน ระบบการสื่อสารเพื่อการศึกษาของชุมชนท้องถิ่น อุดมศึกษาเพื่อชุมชนท้องถิ่น สถาบันส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ชุมชนท้องถิ่น และสภาการศึกษา สภาภาคีพัฒนาจังหวัด อย่างบูรณาการ สภาการศึกษาจังหวัด (ประเวศ วะสี, 2555) โดยที่การพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้เป็นพลเมืองที่ดีของท้องถิ่น โดยหากพิจารณาในส่วนของประเทศไทยที่มีความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นต้องพัฒนาที่สติปัญญาและทักษะที่เรียกว่า 21st Century Skill หรือทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องเรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติจริง ลดการเรียนรู้ในตำรา และการพัฒนาสติปัญญาต้องเป็นไปแบบรู้ทั้งหมดหรือรู้รอบ ไม่ใช่รู้เป็นส่วนๆ ควรเป็นการศึกษารฐานปัญญา (Wisdom-based) ไม่ใช่อยู่ในฐานความรู้ (Knowledge-based) โดยการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของโรงเรียนในปัจจุบัน จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมา สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นองค์รวม เน้นให้มีการศึกษาทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง รวมไปถึงการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังที่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีได้บรรจุให้วิชาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นวิชาเลือก โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความเข้าใจ ห่วงแทน และเป็นพลเมืองที่มีศักยภาพเพื่อสร้างชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็งต่อไป

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคกลางตอนล่าง มีชื่อเสียงในฐานะแหล่งผลิตน้ำตาล เนื่องจากมีต้นตาลหนาแน่น เป็นเมืองเก่าแก่ มีประวัติศาสตร์ยาวนาน เพชรบุรีเป็นเมืองที่เคยรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณและเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญของไทยในกลุ่มหัวเมืองฝ่ายตะวันตกโดยมีชื่อปรากฏอยู่ในศิลาจารึกหลักที่หนึ่งสมัยสุโขทัยและมีหลักฐานทางโบราณคดี ซึ่งมีอายุย้อนไปถึงสมัยขอมและสมัยทวารวดี ทั้งยังเคยเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญชั้นเมืองลูกหลวงในสมัยอยุธยา เพชรบุรีมีพื้นที่ 6,255.138 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศทางด้านทิศตะวันตกเป็นป่าเขาสลับซับซ้อน มีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างไทยกับพม่า ส่วนทางด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบไปจนจดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย พื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรีมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน 3 สาย ได้แก่ แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำบางกลอย และแม่น้ำบางตะบูน ประชากรจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการทำนา สวนผลไม้ ทำน้ำตาลโตนด เลี้ยงสัตว์ และทำการประมง จังหวัดเพชรบุรี แบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอเขาย้อย อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านแหลม อำเภอบ้านลาด อำเภอท่ายาง อำเภอแก่งกระจาน และอำเภอชะอำ ปัจจุบันมีวัดเก่าแก่และบ้านเรือนทรงไทยจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีคำพูดติดปากว่า นักเลงเมืองเพชร เป็นจังหวัดที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ ที่มีการอยู่ร่วมกันของชาวไทรงค์ดำ กระเหรี่ยงกระห่าง ไทยมอญ และชาวไทย ปัจจุบันเพชรบุรีเป็นเมืองด่านสำคัญระหว่างภาคกลางและภาคใต้ และยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น หาดชะอำ หาดปึกเตียน หาดเจ้าสำราญแหลมหลวง แหลมเหลว และเขื่อนแก่งกระจาน วัฒนธรรมประเพณีที่ได้รับการสืบทอดกันมาที่สำคัญ (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, ม.ป.ป) คือ

1. งานพระนครคีรีเมืองเพชร จะจัดวันศุกร์แรกของเดือนกุมภาพันธ์ มักตรงกับเทศกาลตรุษจีนเป็นงานประจำปี เพื่อรำลึกถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์เมืองเพชร ตลอดจนเพื่อเผยแพร่สิ่งที่ดีงามในทุกด้านให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

2. ประเพณีวัวลาน เป็นการละเล่นของสังคมชาวนาเมืองเพชรบุรีหลังฤดูเก็บเกี่ยว ขึ้นชื่อว่าลูกผู้ชายเมืองเพชรต้องเคยผ่านการร่วมแข่งขันวัวลานมาบ้างแล้ว เป็นการละเล่นที่มีวิวัฒนาการมาจากการนวดข้าว ซึ่งจะต้องต้อนวัวโดยการผูกติดกันเป็นพรวนให้เข้าไปบนข้าว และบังคับให้เดินเป็นวงกลม ชาวนาเมืองเพชรจึงนำวิธีการดังกล่าวมาปรับเป็นการแข่งขัน โดยการปักหลักเกียดซึ่งเป็นหลักไม้ไว้กลางลานแล้วนำวัวตัวผู้มาผูกติดเป็นรัศมีออกไปยาวประมาณ 19 ตัว และจะแบ่งวัว

ออกเป็น 2 ฝ่าย คือ วัวรอง และวัวนอก(ตัวที่อยู่นอกสุด) ในการแข่งขันถือว่าวัวฝ่ายใดวิ่งแข่งอีกฝ่ายหนึ่งได้ถือว่าฝ่ายนั้นชนะ

3. ละครชาตรี ละครชาตรีเป็นละครรำที่เก่าแก่ที่สุด ได้รับวัฒนธรรมจากละครของอินเดียเข้ามาสู่เมืองเพชรบุรีตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐาน มีเพียงประวัติว่า “หม่อมเมือง” ซึ่งเป็นหม่อมในรัชกาลที่ 5 เป็นคนเพชรบุรี ด้วยเป็นผู้มีความสามารถในการเล่นละครชาตรี จึงมักเล่นถวายหน้าพระที่นั่งทุกครั้งที่เสด็จมา จนได้รับพระราชทานบริเวณ “หน้าพระลาน” เพื่อเป็นที่แสดงละครเป็นประจำ ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 6 มีผู้นำละครนอกมาประสมกับละครชาตรี เรียกว่าละครเข้าเครื่องหรือละครชาตรีเครื่องใหญ่เป็นละครที่รวมศิลปะการร้อง และการรำเข้าด้วยกัน และได้แพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน

4. ไทยทรงดำ หรือไทยดำ หรือไทยโซ่ง หรือลาวโซ่งเป็นชื่อกลุ่มชนเผ่าไทยกลุ่มหนึ่งในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอำเภอเขาชัย้อย อาชีพหลักของชาวไทยทรงดำคือทำนา ทำไร่ หาของป่า และจับสัตว์ป่า นอกจากนี้ยังมีความสามารถเป็นพิเศษในการจับปลาตามห้วย หนอง ลำคลอง ส่วนอาชีพรอง คือ อาชีพจักสานเป็นอาชีพที่แพร่หลายของชาวไทยทรงดำในเขตอำเภอเขาชัย้อย โดยเฉพาะการจักสานหว้าหรือเข่ง ภาษาของชาวไทยทรงดำ มีลักษณะคล้ายกับภาษาไทยอื่นๆ ทั่วไปแต่มีลักษณะเฉพาะในการออกเสียงและศัพท์เฉพาะบางคำและมีอักษรเขียนของตน ซึ่งปัจจุบันมีผู้อ่านได้น้อยลง ทรงผมเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งที่น่าสนใจ โดยเฉพาะทรงผมของผู้หญิงมีถึง 8 แบบแต่ละแบบจะบ่งบอกถึงสถานภาพของสตรีผู้นั้น

อีกสิ่งที่สำคัญต่อชาวเพชรบุรีคือ แม่น้ำเพชรบุรี มีความสำคัญเสมือนเส้นชีวิตของชาวเพชรบุรี เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ทางด้านการเกษตร คมนาคม อุตสาหกรรม คริวเรือ การผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นน้ำกิน-น้ำใช้ ในชีวิตประจำวัน ถือกันว่าเป็นน้ำที่มีรสอร่อย ไสสะอาด จืดสนิท และยังถือว่าเป็นน้ำที่มีความศักดิ์สิทธิ์และมีคุณค่าที่เป็นเกียรติคุณ คือ เป็นน้ำสรง น้ำเสวย และน้ำมงคลในพระราชพิธี โดยเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ.2541 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงประกอบพิธีหลังน้ำคืนชีวิตให้แก่แม่น้ำเพชรบุรี ณ บริเวณพระรามราชนิเวศน์ (วังบ้านปืน) จังหวัดเพชรบุรีจึงได้กำหนดให้วันที่ 7 สิงหาคมของทุกปี เป็นวันอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบุรี, ม.ป.ป)

แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาสังคมที่มองเห็นแก่ตัว ช่วยเหลือเกื้อกูลกันน้อยลง เอารัดเอาเปรียบ แบ่งแยกมากขึ้น ขาดการยอมรับ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ที่ส่งผลต่อถึงปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม อย่างเช่น ตามรายงานของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เพชรบุรี (ม.ป.ป) ให้ข้อมูลว่า แม่น้ำเพชรบุรีที่ต้องประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเส้นทางคมนาคม ทางบกทำให้ผู้คนหลงลืม หันหลังให้แม่น้ำไปทางถนน แม่น้ำที่เคยมีความสำคัญกลายเป็นที่ทิ้งขยะและรองรับน้ำเสียจากชุมชน มีการก่อสร้างรुक้าลำน้ำ ทำให้ทัศนียภาพบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเปลี่ยนไป รวมไปถึงปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นทั้งการละทิ้งอาชีพที่มีการสืบทอดกันมาแต่ดั้งเดิม เช่น อาชีพการทำน้ำตาลโตนด การทำนาเกลือ ปัญหาทางด้านวัฒนธรรมประเพณีที่เยาวชนไม่มีการสืบทอดและไม่เห็นคุณค่า ปัญหายาเสพติด เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการไม่เห็นคุณค่าของรากเหง้า การไม่ดูแลรักษาชุมชนท้องถิ่นของตน และหันไปให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมจากต่างชาติ จึงทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีความอ่อนแอ และเกิดลักษณะชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น การจัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ จนไปถึงเกิดความภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นของตนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้นๆ โดยต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ตามความหลากหลายและความแตกต่างระหว่างบุคคลกับสภาพท้องถิ่นที่อยู่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนจึงจำเป็นต้องใช้ความหลากหลาย เช่นเดียวกัน โรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรีมีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้การจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นศึกษาอยู่ในทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาศึกษาตอนปลาย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี โดยโรงเรียนได้จัดหลักสูตรท้องถิ่นเป็นรายวิชาสาระเพิ่มเติม เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนท้องถิ่นหรือที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาในชุมชนท้องถิ่นได้มีฐานความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี เข้าใจความเป็นมาของจังหวัดเพชรบุรี มีความรู้ ความเข้าใจถึงสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การปกครอง ศาสนา อาชีพ วัฒนธรรม และเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในฐานะที่เป็นสมาชิกในชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการดำเนินชีวิต

การแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นที่พูดถึงวิธีการศึกษาที่น่าสนใจตามแนวทางของการจัดการเรียนรู้ตั้งที่ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2547) ได้กล่าวถึงการแสวงหาความรู้ไว้ว่า สามารถแยกออกได้เป็นสองกระบวนการ คือ การเรียนรู้เพื่อความรู้รอบ (General Knowledge) ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้จากศาสตร์ต่างๆ ที่สมดุลกันและนำไปใช้ประโยชน์ได้ อีกประการ คือ การเรียนรู้ตั้งเดี่ยว (Technical Knowledge) เป็นการมุ่งฝึกฝนเฉพาะที่จำเป็นต่อวิชาชีพ หรืออีกนัยหนึ่งคือ การมุ่งวิเคราะห์ตนเองอย่างลึกซึ้งจากรูปกายภายนอกสู่จิตภายในตนเอง จนมีความเข้าใจความซับซ้อนของจิตและความจริงของชีวิต อิมเมมในอารมณ โดยสภาวะเช่นนี้เป็นการเรียนรู้จุดหมายของปัจเจกบุคคล มนุษย์จึงต้องเรียนรู้ให้รอบและตั้งเดี่ยวตามความเหมาะสมกับชีวิต และขณะเดียวกันต้องเรียนรู้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สังคม และการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อทุกคนในโลกกว้าง ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้ มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยในมิติการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษามี 4 มิติที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันในการจัดการเรียนการสอน คือ ความรู้ ทักษะ ค่านิยม ทั้งนี้ 3 มิติ จะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นองค์รวมนำไปสู่การกระทำในสภาพจริง คือ การลงมือปฏิบัติเพื่อสังคม หรือในฐานะเป็นพลเมืองของสังคม ซึ่งเป็นมิติที่ 4 จึงจะเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาเด็กทั้งตัวบุคคล (whole child development) (วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2554) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีจึงมีความสำคัญและช่วยให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีศักยภาพและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

เมื่อพิจารณารูปแบบการเรียนการสอน “รูปแบบความรัก” (Love Model) แนวคิดนี้ เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2556) ได้สังเคราะห์และตกลักษณะการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักจากการ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้มัธยมศึกษาตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อ สร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” (เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์, 2554) มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเรียนรู้ (Learning) ขั้นเปิดใจ (Openness) ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และขั้นเห็น คุณงามความดี (Excellence) ซึ่งรวมเรียกรูปแบบนี้ว่ารูปแบบ “ความรัก” (Love Model) โดยเป็น แนวคิดที่พัฒนามากจากแนวคิดจิตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ที่มีกระบวนการ เรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักความดี รู้จักความงาม ความเข้าใจธรรมชาติ ความมีสติ รอบคอบ ไคร่ครวญ เพื่อพัฒนาจิตใจและปัญญา ประกอบกับแนวคิดหลักธรรมคำสอนทางพุทธ ศาสนาที่มุ่งสอนให้บุคคลทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้สงบใสบริสุทธิ์ โดยการรักษาศีล ทำสมาธิ เพื่อให้เกิดปัญญา และประกอบกับแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งทำให้บุคคล เข้าใจสภาวะความจริงของชีวิต มีความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมี ความสุข ซึ่งจะพัฒนาผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ ความจริง ความดี และความรู้ สอดคล้องกับที่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุไว้ว่าควรพัฒนาผู้เรียนในด้าน ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปพร้อมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

วิชาเพชรบุรีศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นวิชาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่จัดเนื้อหา และ กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชน ท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้รูปแบบความรักที่พัฒนาโดยรองศาสตราจารย์ ดร.เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์ โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสังคมศึกษา และนำขั้นตอนของรูปแบบความรักมา ปรับใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา และบริบทของวิชาสังคมศึกษา ดังที่ สิริวรรณ ศรีพหล (2554) ระบุว่า เป้าหมายของการพัฒนาพลเมืองที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ซึ่งความเป็นพลเมืองนั้นต้องประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังนั้นจึงมีวัตถุประสงค์ด้านต่างๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ด้านความรู้ ประกอบไปด้วย 4 อย่าง คือ

1.1 ข้อเท็จจริง คือ ข้อมูล หรือเนื้อหาที่ผู้เรียนรับรู้

1.2 มโนคติ หรือความคิดรวบยอด โดยที่ผู้เรียนต้องนำความรู้จากข้อเท็จจริงเพื่อมา สร้างเป็นมโนคติได้

1.3 หลักการเป็นความคิดที่สัมพันธ์กันในเชิงเหตุและผล

1.4 ทฤษฎี คือ สมมติฐานที่ได้รับการตรวจสอบและพิสูจน์หลายครั้งจนสามารถอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ไป ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นอย่างถูกต้อง และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

2. วัตถุประสงค์ด้านทักษะ ประกอบไปด้วย

2.1 ทักษะทางด้านวิชาการ (Academic Skills) ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการอ่าน การเขียน การตีความ การสรุป การอ่านแผนที่ เป็นต้น ทักษะการคิด เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา เป็นต้น

2.2 ทักษะทางสังคม (Social Skills) ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการมีส่วนร่วมทำงานกลุ่ม ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ทักษะการดำรงชีวิตในสังคม เป็นต้น

3. วัตถุประสงค์ด้านเจตคติ โดยที่ควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาด้านความรู้สึก ค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้เป็นบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปราศจากอคติ มีความเป็นกลาง มีขันติธรรม ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมประชาธิปไตยอย่างมีความสุข

จากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสังคมศึกษา และการประยุกต์ใช้รูปแบบความรักเพื่อจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนและเนื้อหาวิชาเพชรบุรีศึกษาประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning) เป็นการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อภิปราย ตั้งคำถาม ตอบคำถาม แสดงความรู้สึกตามประเด็นการเรียนรู้ในเนื้อหาเพชรบุรีศึกษานั้นๆ ขั้นที่ 2 คือ ขั้นเปิดใจ (Openness) เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การทัศนศึกษา การลงมือปฏิบัติ การสัมภาษณ์ปราชญ์ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดการรู้จักชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงนำความรู้ที่มีมาแสดงความคิดเห็น เล่าประสบการณ์จริง หรือแสดงความรู้สึกต่อประเด็นการเรียนรู้ นั้นๆ (ปัญหา ความต้องการ) ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่า ความสำคัญของประเด็นที่ได้เรียนรู้ โดยสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาไตร่ตรองให้เห็นคุณค่าของ สิ่งต่างๆ ได้ และขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ประมวล

ความรู้ที่ได้รับ ประสบการณ์ตรง การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ประโยชน์ และคุณค่า ของประเด็น ที่ได้ศึกษา เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ และมีเจตคติในเชิงบวกต่อชุมชนท้องถิ่นต่อไป

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัย เรื่อง **ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดย ประยุกต์ใช้โมเดลเลฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชน ท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา** ซึ่งเป็นการพัฒนาวิชาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยเห็นว่าจะ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น พัฒนาทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ มีเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของตน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในชุมชน ท้องถิ่นของตน รวมไปถึงสร้างความภาคภูมิใจ และเป็นแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่สำคัญใน ท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชนท้องถิ่นและพัฒนาประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

การจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลฟ สามารถพัฒนาความสามารถ ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น ได้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนระหว่างก่อนและ หลังเรียนวิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลฟ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนวิชา เพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลฟ

สมมติฐานงานวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2556) ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการดีขึ้นและดีกว่ากลุ่มควบคุมในด้านความดี ความจริง และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักอยู่ในระดับมากที่สุด

เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2554) ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้มรณศึกษา เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษา พบว่า ผู้เรียนที่มรณศึกษา ปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เนื้อหาและความรู้ด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หลังการเรียน แตกต่างกับกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนมรณศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาทำให้ผู้วิจัยสามารถตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

1. ผู้เรียนที่เรียนวิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผู้เรียนที่เรียนวิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ มีเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
  - ตัวแปรจัดกระทำ คือ การจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ
  - ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรหมานุสรณ์-จังหวัดเพชรบุรี
3. สาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย คือ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น วิชาเพชรบุรีศึกษา

คำจำกัดความการวิจัย

การประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ (Love Model) หมายถึง การปรับปรุงแบบความรักที่ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเรียนรู้ (Learning) ขั้นเปิดใจ (Openness) ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) นำมาใช้จัดการเรียนการสอนวิชาเพชรบุรีศึกษา โดยแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมการเรียนรู้สำคัญคือ ขั้นเรียนรู้ (Learning) เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งจากการศึกษาค้นคว้า จากแหล่งหนังสือ ตำรา แหล่งเรียนรู้ และจากประสบการณ์ตรง ขั้นเปิดใจ (Openness) เน้นการคิดหาคำตอบและสรุปผล ทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การหาคำตอบ และการสรุปเรื่องที่ได้ศึกษาเรียนรู้ ขั้นเห็นคุณค่า (Value) เน้นการวิเคราะห์หาเหตุผลด้วยตนเอง การทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ โดยการเชื่อมโยงสู่การพัฒนาค่านิยมในการเห็นคุณค่า และนำไปสู่การปฏิบัติ และขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) เป็นการประมวลความรู้ สู่การปฏิบัติจริง ซึ่งจะนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การนำรายละเอียดของท้องถิ่น ทั้งสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ฯลฯ ในชุมชนท้องถิ่นมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในชุมชนท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ รักและมีความรับผิดชอบต่อชุมชนท้องถิ่น และเป็นกำลังในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ

วิชาเพชรบุรีศึกษา หมายถึง รายวิชาสาระท้องถิ่น (วิชาเลือก) ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ และวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี

เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น คือ ความรู้สึกที่มีความรู้ของผู้เรียนต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเอง โดยใช้แบบวัดเจตคติใน 4 ประเด็น คือ ความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี การสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความคิดและการปฏิบัติตนต่อชุมชนสังคมส่วนรวม

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ ความสามารถในการคิดที่มีองค์ประกอบ คือ ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความสามารถในการนิรนัย และความสามารถในการอุปนัย โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

- 1.1 ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น
- 1.2 ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา

ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

- 2.1 ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2.2 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2.3 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2.4 การวัดและประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2.5 หลักการและขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิด

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดเจตคติ

- 3.1 ความหมายของเจตคติ
- 3.2 องค์ประกอบของเจตคติ
- 3.3 การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
- 3.4 เครื่องมือวัดเจตคติ
- 3.5 วิธีศึกษาเจตคติ
- 3.6 ประโยชน์ของเจตคติ

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลเลิฟและการประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

4.1 ความเป็นมาของโมเดลเลิฟ (Love Model)

4.2 แนวคิดของโมเดลเลิฟ

4.3 วัตถุประสงค์ของโมเดลเลิฟ

4.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของโมเดลเลิฟ

4.5 ผลลัพธ์ของโมเดลเลิฟ

4.6 การประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชา

เพชรบุรีศึกษา

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาไทย โดยให้มีการจัดการศึกษาเพื่อให้คนไทยสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นตนเอง ดังที่

“มาตราที่ 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มี

ความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง”(คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

นอกจากนี้ในมาตราอื่นๆ ได้มีกล่าวถึงความเกี่ยวข้องระหว่างการศึกษากับท้องถิ่น เช่น ในมาตราที่ 29 ได้ส่งเสริมความเข้มแข็งในการจัดการเรียนรู้กับชุมชน โดยให้สถานศึกษาร่วมกันบุคคล และหน่วยงานองค์กรในท้องถิ่นจัดให้มีการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนและพัฒนาระหว่างชุมชน หรือในการจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบตามมาตราที่ 25 เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มีการส่งเสริมและระบุความเกี่ยวพันระหว่างการศึกษาและท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน

1.1 ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ไว้ดังนี้

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2537) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น คือ การนำหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ชุมชน และสาระการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กับท้องถิ่น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่นจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นๆ

อุทุมพร จามรมาน (2545) ได้ให้ความหมายของ หลักสูตรท้องถิ่น ไว้ว่า เป็นการนำข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการ ปัญหา ตลอดจนอนาคตของท้องถิ่นมาผสมผสานเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

กรมวิชาการ (2545) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า มวลประสบการณ์ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพในการดำรงชีวิต โดยพยายามใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บนพื้นฐานของสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ของชาติบ้านเมือง

พลชาติ ตันตริสกุล (2552) ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นว่า มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่นจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สารการเรียนรู้ท้องถิ่น คือ การนำรายละเอียดของท้องถิ่น ทั้งสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ฯลฯ ในชุมชนท้องถิ่นมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในชุมชนท้องถิ่น โดยไม่ขัดกับหลักสูตรแกนกลาง พัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และเป็นกำลังในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติต่อไป

1.2 ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้จะช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจน ซึ่งจะสามารถช่วยให้สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรอย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การบริหารจัดการหลักสูตรในยุคปัจจุบันซึ่งมีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรของตนเอง ครอบคลุมหลาย มิติ เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายในท้องถิ่น และต้องอาศัยองค์ประกอบปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆ มากมาย เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด การกำหนดกรอบ หลักสูตรท้องถิ่นเป็นสาระสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน เห็นแนวทางในการดำเนินงานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการส่งเสริม และดูแลด้านคุณภาพสอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของชุมชนท้องถิ่น โดยมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและเกณฑ์ในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และสามารถตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนในระดับท้องถิ่น เพื่อกำหนดกรอบและ ทิศทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถอันเป็นพื้นฐานจำเป็นใน ท้องถิ่นและโลกปัจจุบัน กรอบเป้าหมาย จุดเน้นที่กำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ต้องมุ่งเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ผู้เรียน มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของตน ทำให้เกิดความ ตระหนัก เห็นคุณค่า สำนึกรักผูกพันกับท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ ถิ่นฐานบ้านเกิด เป็น สมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนสามารถแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต อาชีพ ครอบครัวยุคและสังคมของตนเอง ได้ตามควรแก่ฐานะ และเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นในแง่มุมต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ อย่างชัดเจน ในกระบวนการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ในการ จัดการเรียนรู้อันบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนั้น สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้กำหนดให้หน่วยงานระดับ ท้องถิ่น ซึ่งในที่นี้หมายถึงเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด การศึกษา ได้จัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นนั้นๆ ขึ้น เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้สถานศึกษาได้นำไป ประกอบการพิจารณาจัดทำหรือเพิ่มเติมในส่วนที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น ภายใต้อำนาจของสถานศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในแนวการบริหาร จัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้หน่วยงานระดับ ท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหรือองค์กร หน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศโดยรวม

ยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัด และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาควบคู่กับมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพิจารณากำหนดกรอบเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในวัยเรียนให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน เพื่อเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ด้วยเหตุนี้กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นจึงถือเป็นตัวจักรสำคัญในการตอบสนองนโยบายพระราชบัญญัติทางการศึกษา กฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ระบุว่ารัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้คุณธรรมจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังระบุในมาตรา 7 ว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อนุรักษ์และส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

และในมาตรา 27 ระบุว่าให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่

เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นการแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามท้องถิ่นต่างๆ

1.3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต้องพัฒนาให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่น กว้าง มีลักษณะที่เป็นสากล และเท่าทันเหตุการณ์ในปัจจุบันและอนาคต มีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกัน ต่อเนื่องกันทุกระดับ เปิดโอกาสให้ชุมชน สังคมเข้าถึงการจัดการเรียนรู้ได้มากขึ้น และสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของชุมชน สังคม และการประกอบอาชีพในท้องถิ่น จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่างๆ จึงมีนักวิชาการ และนักการศึกษาเสนอองค์ประกอบและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ไว้ดังนี้

สังต์ อุทรานันท์ (2532) กล่าวไว้ว่า การปรับหลักสูตรให้เข้ากับสภาพของสังคมท้องถิ่น หรือการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเสริมหลักสูตรกลาง อาจจะดำเนินการในระดับเขตการศึกษา ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ หรือระดับโรงเรียนก็ได้ โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดตั้งคณะทำงาน ควรเลือกบุคคลที่มีความสามารถ และมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน โดยการวิจัย สัมภาษณ์ ประชุม สัมมนา หรือวิธีการอื่นๆ

ขั้นที่ 3 กำหนดจุดมุ่งหมายสำหรับหลักสูตรท้องถิ่นว่าจะทำการพัฒนาโดยการปรับหลักสูตร หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมา

ขั้นที่ 4 พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรกลางกับสภาพท้องถิ่น

ขั้นที่ 5 ดำเนินการเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตรกลาง หรือจัดสร้างกระบวนวิชาขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ในกรณีสร้างเพิ่มเติมควรระบุจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และมาตรการในการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน

ขั้นที่ 6 ดำเนินการใช้หลักสูตร ในขั้นนี้การนิเทศและติดตามมีความสำคัญมาก

ขั้นที่ 7 ประเมินผลการใช้หลักสูตร ในขั้นนี้มีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยให้ทราบ ว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่

ขั้นที่ 8 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความเหมาะสมต่อไป

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2535) ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่าสามารถทำได้ในลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การปรับ หมายถึง การปรับเนื้อหาสาระหรือมวลประสบการณ์ในหลักสูตร แขนกลางให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น
2. การขยาย หมายถึง เนื้อหาใดในท้องถิ่นที่รู้จักกันดีแล้ว ก็ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ลึกลงไปอีก
3. การเพิ่ม หมายถึง เนื้อหาบางเนื้อหาเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นที่ควรเรียนรู้ แต่คนในท้องถิ่นอื่นไม่จำเป็นต้องเรียนรู้

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2537) กล่าวถึงองค์ประกอบในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. แนวทาง หรือวิธีดำเนินการตามหลักสูตร
3. การประเมินผลหลักสูตร

กิตติพิศ ศิริสูตร (2537) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่าควรประกอบไปด้วย

1. จุดมุ่งหมาย
2. เนื้อหา และประสบการณ์
3. กิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีการใช้สื่อการสอน
4. การนำหลักสูตรไปใช้
5. การประเมินผลการเรียนการสอน และการประเมินผลหลักสูตร

กรมวิชาการ (2545) ได้กำหนดขั้นตอนของการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

1. ศึกษา สำรวจปัญหา สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง
2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยหลักสูตร และสภาพการใช้หลักสูตรในปัจจุบัน
3. ศึกษาแนวคิด รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร และกำหนดรูปแบบหลักสูตร

4. ยกร่างหลักสูตร จุดหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ ตลอดจนหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร

5. กำหนดจุดประสงค์ รายละเอียดของกลุ่มวิชา และรายวิชา
6. จัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน
7. ทดลองและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ปรับปรุงแก้ไข
8. ประกาศใช้หลักสูตรทั่วประเทศ
9. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

อุทุมพร จามรมาน (2545) ได้จำแนกประเภทเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่นไว้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. เนื้อหาที่เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจของท้องถิ่น

2. เนื้อหาที่เกี่ยวกับจุดเด่นของท้องถิ่นที่ผู้เรียนควรทราบเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

3. เนื้อหาที่เกี่ยวกับนโยบาย วิสัยทัศน์ของท้องถิ่น

4. เนื้อหาที่เกี่ยวกับนโยบายของประเทศที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น

นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาน (2545) ได้เสนอวิธีนำเนื้อหาท้องถิ่นมาสู่หลักสูตรและการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การสำรวจสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจของท้องถิ่น การสำรวจนี้ได้จากการอ่านเอกสารจากหน่วยงานการปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เอกสารในห้องสมุดที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นแล้วนำมาวิเคราะห์สรุปเป็นเนื้อหาสาระของท้องถิ่น

2. นำเนื้อหาดังกล่าวมาพิจารณาว่าจะเกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ใด

3. นำเนื้อหาเหมาะสมมาอาจทำได้หลายลักษณะ เช่น ใช้เป็นเนื้อหาสอน ใช้เป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนไปทำ ใช้เป็นโครงการให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า ใช้เป็นสถานที่ไปทัศนศึกษา

กรมวิชาการ (ม.ป.ป) ได้กำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยมีแนวทางและลำดับขั้นในการจัดทำ ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของ

ตนเอง ทั้งในด้านความสำคัญ ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา ฯลฯ ตลอดจนสภาพ ปัญหาในชุมชนและสังคมนั้นๆ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความผูกพัน มีความภาคภูมิใจใน ท้องถิ่นของตน ยินดีที่จะร่วมสืบสานพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นนั้น มีข้อเสนอแนะแนว ทิศทางการดำเนินงานที่สำคัญ

2. การดำเนินงานของส่วนกลาง กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานในส่วนกลาง มีภารกิจสำคัญในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้น พื้นฐาน โดยมีหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้ กำหนดจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยกำหนด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนรักประเทศชาติ รักท้องถิ่น มุ่งทำ ประโยชน์ สร้างสิ่งดีงามให้สังคม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ไปใช้จัด การศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุ ตามจุดหมายและมาตรฐาน การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

3. การดำเนินงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ในการบริหารจัดการ การศึกษาและพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการร่วมกับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่- การศึกษาควรจัดทำ “กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” ในระดับเขตพื้นที่ เพื่อให้สถานศึกษานำไป จัดทำรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและ นำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา

(1) ดำเนินงานในรูปคณะกรรมการองค์ประกอบของคณะกรรมการ ประกอบด้วย ศึกษาพิเศษ ครู ผู้บริหารการศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์ หลากหลาย สาขา เช่น มีความรู้เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ กลุ่มจังหวัด มีความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่น ภูมิปัญญา ปัญหา ชุมชน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความมุ่งมั่น และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา มีความรู้ด้าน จิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและ

ประเมินผล ฯลฯ และได้ร่วมกันกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้เหมาะสม ทันสมัย เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในเขตพื้นที่ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

(2) ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นได้ทำการศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมทั้งมาตรฐาน การเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้ชั้นปีของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่าง ๆ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจะได้ทราบถึงขอบข่ายของการกำหนดกรอบ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(3) ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการได้ศึกษา วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น ครอบคลุมทั้งวิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัด/จังหวัด ความสำคัญ ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วิธีการ ดำรงชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหาในชุมชนและสังคมนั้นๆ รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจุดเน้นหรือข้อมูลประเด็นที่สถานศึกษาในเขตพื้นที่ให้ ความสำคัญ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น

(4) กำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เมื่อคณะกรรมการได้วิเคราะห์/สังเคราะห์ และทราบถึงขอบข่ายของการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่นและสถานศึกษาแล้ว จึงร่วมกันกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นให้เหมาะสม ซึ่งมีความยืดหยุ่น สถานศึกษาสามารถนำไปกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาองค์ ความรู้ ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นได้ง่ายและสอดคล้องกับจุดเน้นของสถานศึกษา

(5) สอบถามและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เมื่อจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นเสร็จแล้ว นำไปรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน ตลอดจน ผู้เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ก่อนที่จะนำไปปรับปรุงและให้สถานศึกษานำไปจัดทำ รายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาต่อไป

(6) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หลังจากปรับปรุง กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้สมบูรณ์แล้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้สถานศึกษาทุกแห่งในเขตพื้นที่ได้ทราบและนำไปเป็นกรอบจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

(7) นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล หลังจากสถานศึกษาได้นำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะดำเนินการนิเทศ ติดตาม กำกับ และ ประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของสถานศึกษา รวมทั้งติดตามประเมินผล คุณภาพของผู้เรียนว่าเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่ และนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะได้มีการทบทวน และปรับปรุงพัฒนาทุกระยะ 3 – 5 ปีหรือตามระยะเวลาที่คณะกรรมการฯเห็นสมควรเพื่อให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมและสภาวะของสังคม วัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

5. การดำเนินงานของสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่จะต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้จัดทำนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรัก ความผูกพัน และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถานศึกษาจึงต้องนำ กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มาจัดทำ รายละเอียดของเนื้อหา องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสภาพชุมชนนั้นๆ

แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา

(1) แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน คณะกรรมการชุดนี้ควรประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารส่วนราชการระดับท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่นทั้งระดับมัธยมศึกษา ครูผู้สอน ผู้แทนชุมชน

(2) วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่างๆ อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งศึกษาสภาพ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง บริบทสภาพ ปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในพื้นที่ เป็นต้น

(3) ดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ในการดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นให้มีคุณภาพ จะต้องมีการวางแผนงานที่ชัดเจนเพื่อให้เห็นภาพการทำงานตลอดแนวด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

(4) รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชน และหน่วยงานธุรกิจ ฯลฯ เพื่อนำข้อคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ มาปรับปรุงกรอบหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น

(5) เสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา/คณะกรรมการระดับท้องถิ่นเพื่อความเห็นชอบ

6. องค์ประกอบสำคัญของกรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น

กรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น

(1) เป้าหมาย/จุดเน้นของเขตพื้นที่การศึกษา/หน่วยงานระดับท้องถิ่น เป็นหน่วยงานสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายในเขต/ท้องถิ่น เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง และผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับชุมชน ท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลดังกล่าว เขตพื้นที่-การศึกษาอาจกำหนดเป้าหมาย/จุดเน้น ที่ต้องการให้เด่นชัดเป็นการเฉพาะ เพื่อให้สถานศึกษาได้เล็งเห็นทิศทางในการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น เช่น การพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น เป้าหมาย/จุดเน้นนั้นควรกำหนดเป็นคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน มิควรกำหนดในสิ่งที่ก่อให้เกิดข้อจำกัดต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับสถานศึกษา

(2) สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อ/ประเด็นสำคัญที่ผู้เรียนในท้องถิ่นควรเรียนรู้หรือได้รับการปลูกฝัง ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้น เพื่อให้เกิดความรักความภาคภูมิใจ และต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพแวดล้อมในท้องถิ่น การกำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นควรกำหนดในขอบเขตประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งมีคำอธิบายประกอบในแต่ละประเด็นพอสังเขป เพื่อครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น เช่น ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหา และเหตุการณ์สำคัญในชุมชนและสังคมนั้นๆ รวมทั้งข้อมูลแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

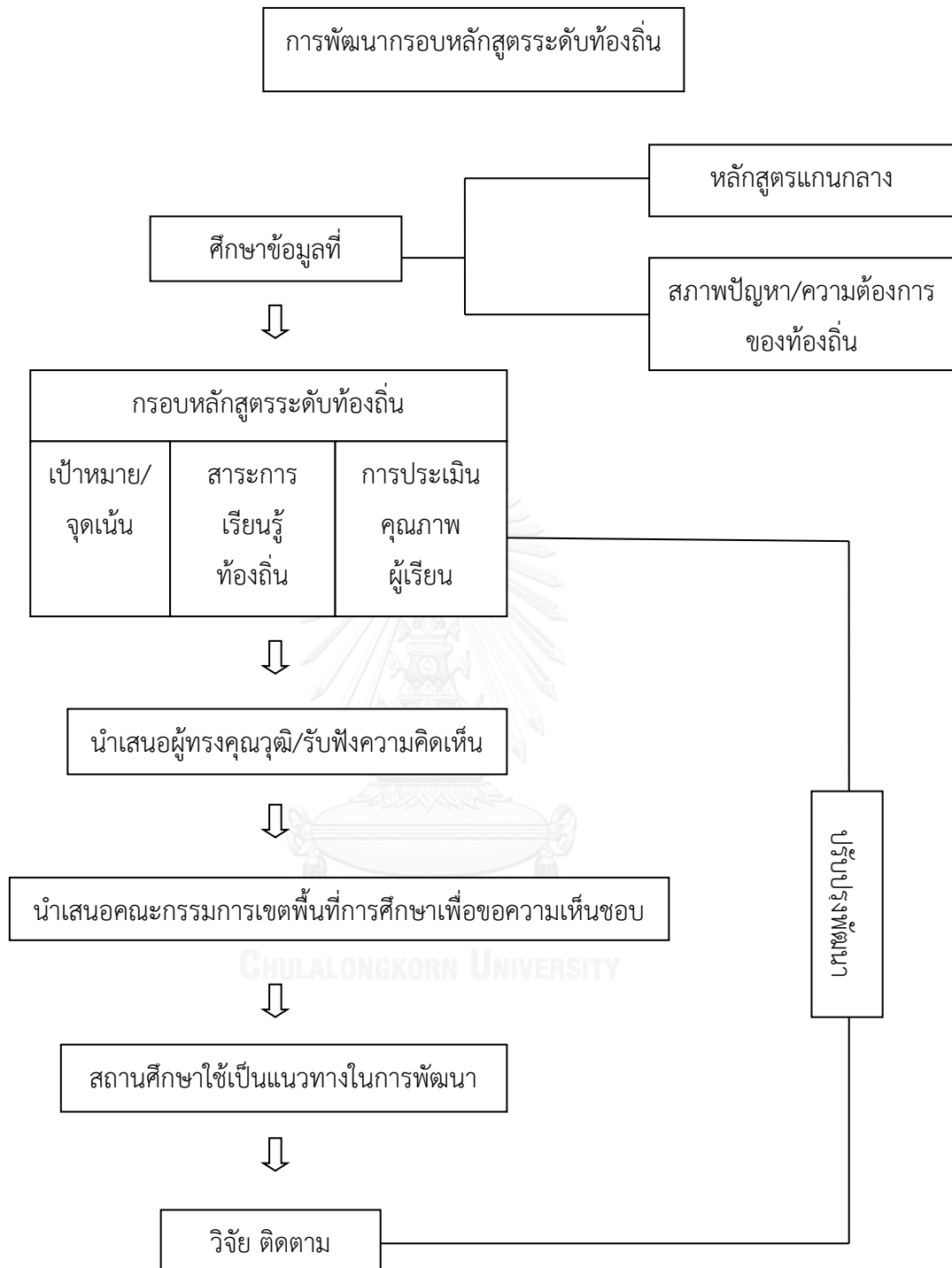
การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นอาจได้จากการวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลาง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งข้อมูลจากการศึกษา สัมภาษณ์ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม/ชุมชน เพื่อนำมาสังเคราะห์จัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

การจัดทำหลักสูตรโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้น สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันคือ

1. หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับสถานศึกษาคือ “หลักสูตรสถานศึกษา”
2. สิ่ง que ผู้เรียนต้องเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นสามารถสอดแทรกเข้าไปในรายวิชาพื้นฐานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ หรือหากสถานศึกษาเห็นว่ามีสิ่งสำคัญที่ต้องการจะเน้นและแยกสอนเป็นการเฉพาะ เช่น การสอนจักสาน เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ก็สามารถเปิดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมได้ แต่ไม่ว่าจะเป็นลักษณะใดก็อยู่ในหลักสูตรสถานศึกษาทั้งสิ้น มิใช่แยกเป็นหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นจากกัน เพราะการกระจายอำนาจให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาก็เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป

3. กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับท้องถิ่นจัดทำนั้นเป็นกรอบแนวทางกว้างๆ ที่ระบุเป้าหมาย/จุดเน้นของท้องถิ่น สาระการเรียนรู้หรือเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับท้องถิ่น และแนวทางการประเมินคุณภาพผู้เรียนในท้องถิ่น สถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเหล่านั้นในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคมนั้นๆ ในเอกสารกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น นำเสนอเป็นเพียงแนวทางและตัวอย่างของรายวิชาเพิ่มเติมเกี่ยวกับท้องถิ่นได้ มิใช่สิ่งที่กำหนดให้โรงเรียนต้องสอน ตามแผนภาพที่

1 กรอบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (กรมวิชาการ, ม.ป.ป) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 การจัดการอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารสามารถสรุปองค์ประกอบและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้
ดังนี้

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน เช่น สภาพหรือปัญหาของชุมชน ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. กำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเรียนรู้
4. นำหลักสูตรไปใช้ โดยมีวิธีการสอน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ทำให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ได้ โดยมีการเน้นประสบการณ์ตรงด้วยการปฏิบัติและลงพื้นที่จริงในแต่ละชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ
5. ประเมินผลหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา

วิชาเพชรบุรีศึกษาที่ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีโดยประยุกต์ใช้โมเดล เลิฟเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น มีเนื้อหาครอบคลุมไปถึงสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ และวัฒนธรรมของเพชรบุรี โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีกระบวนการเพื่อพัฒนาความดี ความจริง และความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ซึ่งตรงกับแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการจะพัฒนาการคิดอย่าง วิจารณญาณของผู้เรียน 4 ด้าน คือ ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา ความสามารถในการ พิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและสังเกต ความสามารถในการอุปนัย และความสามารถใน การนิรนัย ความสามารถดังกล่าวเป็นการพัฒนากระบวนการคิดอย่างไตร่ตรอง มีเหตุผล สมเหตุสมผล เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ ซึ่งจะตรงกับขั้นตอนของการประยุกต์โมเดลเลิฟที่เริ่มจากขั้น เรียนรู้ที่ใช้การค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่สองคือ ขั้นเปิดใจ คือการคิดหา คำตอบและสรุปผลจากข้อมูลค้นคว้า ขั้นที่สาม คือ ขั้นเห็นคุณค่า เป็นการวิเคราะห์หาเหตุผล และ เชื่อมโยงไปถึงค่านิยม การเห็นคุณค่า และการปฏิบัติในขั้นที่สี่ คือ ขั้นการเห็นคุณงามความดี ที่ นำไปสู่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ในขั้นตอนที่สามและสี่เกี่ยวข้องไปถึงการพัฒนาเจตคติต่อชุมชน ท้องถิ่นตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่าหลังเรียนผู้เรียนจะมีความสามารถในการคิดอย่าง วิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นสูงกว่าก่อนเรียน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงค้นคว้าเนื้อหาที่จะจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาตามแนวทางการบูรณาการทั้ง 5 สาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาเนื้อหา ดังนี้

สภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบุรี

ประวัติและความเป็นมา

ยังไม่มีหลักฐานที่ยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าเพชรบุรีสร้างขึ้นเมื่อใด พรพิศ ดาษดীন (2543) ได้ให้ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด ไว้ว่า เชื่อกันว่าน่าจะเป็นเมืองที่มีกษัตริย์ปกครองมาก่อนและมีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น พริบพลี พิพลีสส์ เพชรพลี เป็นต้น ชื่อเมืองบ้างก็ว่าได้มาจากการตั้งชื่อตามแบบประเทศอินเดียของพราหมณ์ บ้างสันนิษฐานว่าอาจมาจากชื่อแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งมีต้นกำเนิดอยู่ที่ “ภูเขาเพชรล้อม” นอกจากนี้ในตำนานเมืองเพชรบุรี ฉบับสมุद्रาชาบุรี พ.ศ. 2468 ได้กล่าวถึงชื่อเมืองเพชรบุรีไว้ว่า

“...มีโคตรเพ็ชรอันเต็ดตรัด จำรัสศรีเพลากลางราตรี ส่องแสงสว่างพราราวกับดาวประดับเขาบังเกิดมีปรากฏขึ้นเป็นเดิม ณ ยอดเขาใหญ่ ด้านดินแดนได้อาศัยแสงเพ็ชรพลอยแห่งภูเขานั้น เป็นเหตุภูเขานั้นจึงได้สมญาพิเศษว่า เขาแดน คือ แลดูต่างพร้อยเพราะเหตุเพ็ชรพลอย ปรากฏแล้ว ณ ยอดภูเขานั้น ท่านโบราณกษัตริย์ทั้งหลาย ผู้เป็นต้นกันสร้างพระนคร จึงขนานนามกรเมืองนั้นว่า เมืองเพชรบุรีกระนี้แล”(พรพิศ ดาษดীন, 2543)

ส่วนในจดหมายเหตุเดอ ลาลูแบร์ ราชทูตฝรั่งเศสในสมัยอยุธยาใช้ชื่อเมืองว่า “พิพลีสส์” ในหนังสืออักขรานุกรมภูมิศาสตร์ของราชบัณฑิตยสภา ซึ่งสันนิษฐานว่า เมืองพริบพลีเป็นนามอันเก่าแก่ของเมืองเพชรบุรี ซึ่งยังมีชื่อเมืองเพชรบุรีปรากฏอยู่ในตำนาน และพงศาวดารของเมืองอื่นๆ ในประวัติศาสตร์โดยที่ไม่ปรากฏตำนานของเมืองเพชรบุรีโดยตรง

ในสมัยทวารวดีพบว่าดินแดนเพชรบุรีเป็นชุมชนโบราณที่มีความเจริญจนกลายเป็นเมืองช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-16 โดยมีหลักฐานที่พบเป็นโคลนหินธรรมจักร สะเก็ดหินที่เกิดจากการกะเทาะและพระพุทธรูปในเขตอำเภอเขาย้อยเป็นจำนวนมาก และในบริเวณใกล้เคียงยังพบเนินดินโบราณที่ถูกไถทำลายไปหมดสิ้นแล้ว จนไปถึงสถูปเจดีย์ขนาดใหญ่ในสมัยทวารวดี ที่สำคัญสงฆ์ทุ่งเศรษฐี

ตำบลนาอาจ อำเภอชะอำและแหล่งโบราณคดีอีกหลายแห่ง เช่น บ้านเขากระจิว บ้านใหม่ บ้านดอนเตาอิฐ บ้านมาบปลาเค้า อำเภอท่ายาง และบ้านป่าแป้น อำเภอบ้านลาด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการกระจายตัวของชุมชนในสมัยทวารวดีได้เป็นอย่างดี จนกลางศตวรรษที่ 18 เพชรบุรีก็ได้กลายเป็นเมืองสำคัญ มีฐานะเป็นเมืองท่าค้าขายกับเมืองจีน และเป็นเมืองที่เชื่อมกับหัวเมืองตอนกลางและตอนเหนือกับเมืองนครศรีธรรมราชทางใต้ และเป็นเส้นทางข้ามคาบสมุทรผ่านด่านสิงขรไปเมืองมะริดเมืองตะนาวศรีอีกด้วย ทำให้มีพลเมืองเพิ่มขึ้นทั้งชาวเมืองทวารวดีเก่าและชนชาติจากดินแดนอื่นที่เดินทางมา โดยมีกษัตริย์ปกครอง ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่ได้รับอิทธิพลของศิลปะแบบขอมที่เข้ามาบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จึงมีหลักฐานเป็นศิลปะแบบขอมที่โบราณสถานวัดกำแพงแลงปรากฏเป็นหลักฐาน จนปัจจุบันนี้ ต่อมาเพชรบุรีตกอยู่ใต้การปกครองของอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งจากศิลาจารึกหลักที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า

**“เบื้องหัวนอน รอดคนที พระบางแพรง (ศรีราชา) สุพรรณภูมิ ราชบุรี
เพชรบุรี ศรีธรรมราช ผังทะเลสมุทรเป็นที่แล้ว”(พรพิศ ดาษคีน, 2543)**

และได้มีการพูดถึงเพชรบุรีในการเป็นเมืองท่าค้าขายกับจีนโดยเรียกเมืองเพชรบุรีว่า “เมืองเปียงสิกโปปลี่” ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเรื่องอำนาจเพชรบุรีมีความสำคัญในการเป็นเมืองท่าค้าขาย เพราะตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีนระหว่างแหล่งอารยธรรมจีนและอินเดียซึ่งมีการติดต่อกันตลอดเวลา โดยเฉพาะการติดต่อทางเรือ ซึ่งต้องเดินทางผ่านเมืองเพชรบุรี และเพชรบุรียังเป็นหัวเมืองหน้าด่านที่สำคัญในสมัยอยุธยาที่เกดศึกสงคราม เจ้าเมืองเพชรบุรีได้ยกทัพหนุนไปช่วยเมืองหลวงในการทำสงครามต่อสู้ขับไล่ข้าศึกบ่อยครั้ง ในรัชสมัยของพระเจ้าเสือ เมื่อพ.ศ. 2246 พระองค์โปรดการทรงเบ็ดจึงได้เสด็จประพาสเมืองเพชรบุรี โดยประทับที่ตำบลโตนดหลวงและเขาสามร้อยยอด นับเป็นครั้งที่ 2 ที่พระมหากษัตริย์เสด็จประพาสเมืองเพชรบุรีเพื่อทรงเบ็ด โดยครั้งแรกสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถก็ทรงเบ็ด ณ ตำบลโตนดหลวงและเขาสามร้อยยอด ใน พ.ศ. 2134 นอกจากที่เมืองเพชรบุรีจะมีบทบาทในการรักษาปกป้องบ้านเมืองแล้ว เจ้าเมืองเพชรบุรีบางสมัยยังคิดเป็นกบฏอีกด้วย อย่างเหตุการณ์ในสมัยพระเจ้าเอกทัศเมื่อ พ.ศ. 2302 พระยาเพชรบุรีได้ร่วมมือกับพระยาอภัยราชาหมื่นทิพเสนา และกรมหมื่นเทพพิพิธเป็นกบฏ แต่ถูกจับเสียก่อน ต่อมาในพ.ศ. 2307 เพชรบุรีได้กลายเป็นสนามรบเมื่อพม่ายกเข้าตีหัวเมืองทางใต้และตะวันตก รวมทั้งเมืองเพชรบุรีแต่พม่าไม่สามารถตีได้ เพราะทัพของพระยาพิพัฒน์โกษากับทัพ

พระยาตากสามารถป้องกันเมืองไว้ได้ แต่ในพ.ศ. 2308 พม่าได้เข้ามาตีเมืองเพชรบุรีจนแตก และบุกเข้ากรุงศรีอยุธยาจนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยาเมื่อพ.ศ. 2310

สมัยกรุงธนบุรีซึ่งมีการรวมเมืองขึ้นได้ 11 เมือง โดยมีเมืองเพชรบุรีรวมอยู่ด้วย ในปี พ.ศ. 2312 ได้โปรดให้พระยาจักรี พระยายมราช พระยาอภัยภักดี และพระยาเพชรบุรี เป็นทัพหน้าไปตีเมืองนครศรีธรรมราช การรบครั้งนี้ทำให้พระยาเพชรบุรีตายในที่รบ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงยกทัพหลวงไปทางเรือ ครั้นพอไปถึงตำบลบางทะเล หัวเจ้าสำราญ เรือล่มเสียหลายลำเพราะถูกพายุ พระเจ้ากรุงธนบุรีทรงตั้งพิธีบวงสรวงขึ้น และประทับอยู่เมืองเพชรบุรีระยะหนึ่ง ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเพชรบุรีก็ยังเป็นเมืองที่มีบทบาทในการร่วมทำสงครามกับพม่าทั้งในสงครามเก้าทัพ จนสิ้นสุดสงครามลงในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากนั้นเพชรบุรีได้กลายเป็นเมืองตากอากาศที่พระมหากษัตริย์หลายพระองค์ทรงโปรดปราน ทั้งยังเป็นสถานที่รับรองแขกบ้านแขกเมือง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ในระหว่างที่ผนวชอยู่ได้เดินทางมาเพชรบุรีหลายครั้ง หลังจากที่ได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว จึงมีรับสั่งให้สร้างพระนครคีรีขึ้น เมื่อพ.ศ. 2402 ต่อมาในปีพ.ศ. 2404 เสด็จประพาสเมืองเพชรบุรี โดยประทับแรม ณ พระราชวัง แห่งนี้ และยังทรงโปรดเกล้าให้เป็นที่รับแขกเมืองจากประเทศปรัสเซีย คือ นายคอลอยเลนเบอร์ต รวมทั้งยังใช้เป็นสถานที่ต้อนรับพันเอกโรเบล ราชทูตชาวฝรั่งเศส ในปีพ.ศ. 2406 อีกด้วย

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงมีการปรับปรุงระบบการบริหารส่วนภูมิภาค แบ่งการปกครองเป็นมณฑลเทศาภิบาลและจัดตั้งมณฑลต่างๆ ขึ้น โดยเพชรบุรีเป็นหัวเมืองหนึ่งใน มณฑลราชบุรี ที่จัดตั้งขึ้นในพ.ศ. 2438 ประกอบไปด้วย ประจวบคีรีขันธ์ ปรานบุรี สมุทรสงคราม ราชบุรี กาญจนบุรี และเพชรบุรี โดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่ เมืองราชบุรี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จมาประทับที่เมืองเพชรบุรีหลายครั้ง เนื่องจากอากาศดีถูกกับพระโรคที่ทรงพระประชวรในฤดูฝน ทั้งยังเสวยน้ำในแม่น้ำเพชรบุรีโดยเฉพาะที่ทำน้ำวัดท่าไชยศิริ เพราะมีรสชาดีหวานอร่อยกว่าน้ำแหล่งที่อื่น และยังใช้เป็นน้ำในการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกอีกด้วย และยังทรงให้ปรับปรุงพระนครคีรีเพื่อใช้เป็นที่พักประทับแรมและรับรองแขกเมือง รวมทั้งยังสร้าง “พระราชวังบ้านปืน” ขึ้นอีกแห่ง แต่ยังไม่ทันแล้วเสร็จก็เสด็จสวรรคตเสียก่อน

ครั้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์โปรดให้สร้างพระราชวังบ้านปืนจนสำเร็จ และพระราชทานนามว่า “พระรามราชนิเวศน์” ยิ่งไปกว่านั้นยังโปรดให้สร้าง “พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน” ขึ้นที่ริมหาดชะอำ เพื่อเป็นที่ประทับแรมในฤดูร้อนด้วย จนในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2475 ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เมืองเพชรบุรีจึงได้รับการยกฐานะให้เป็นจังหวัด ในปี พ.ศ. 2476 ครั้นเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่างพ.ศ. 2484-2488 พื้นที่จังหวัดเพชรบุรีถูกใช้เป็นที่พักเชลยศึกและเป็นที่ตั้งของ “ขบวนการเสรีไทย” โดยมีการฝึกอบรมกองโจรให้อาสาสมัคร มีศูนย์บัญชาการอยู่ที่ตำบลบางค้อ กิ่งอำเภอนองหญ้าปล้องแต่สงครามได้ยุติลงก่อน จังหวัดเพชรบุรีจึงมีโบราณสถานโบราณวัตถุ สิ่งก่อสร้าง ตลอดจนงานวัฒนาอารามที่มีความสำคัญทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นจำนวนมากและควรค่าแก่การศึกษา

สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ

จังหวัดเพชรบุรีตั้งอยู่ในเขตภาคกลางตอนล่าง ระหว่างเส้น ละติจูดที่ 12 องศา 30 ลิปดาเหนือ ถึง 13 องศาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 99 องศาตะวันออก ถึง 100 องศาตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมด 6,225,138 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงคือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี อำเภอมัญจาคีรี และอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

จังหวัดเพชรบุรีมีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมคางหมู สภาพภูมิประเทศแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ เขตภูเขาและที่ราบสูงทางตะวันตกซึ่งอยู่ในเขตอำเภอนองหญ้าปล้อง และอำเภอแก่งกระจาน เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำเริ่มจากพื้นที่ทางตะวันออกของอำเภอนองหญ้าปล้องและทางด้านใต้ของเขื่อนแก่งกระจาน ลงมาจนถึงอำเภอท่ายาง รวมทั้งบริเวณตะวันตกของอำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านลาด อำเภอเมือง และอำเภอชะอำ ซึ่งเป็นเขตที่อุดมสมบูรณ์ของจังหวัด มีแม่น้ำเพชรบุรีและลำห้วยมากมาย ไหลผ่าน และเขตที่ราบชายฝั่งทะเล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เขตชายฝั่งทะเลตอนบน เริ่มตั้งแต่ปากอ่าวบางตะบูนจนถึงแหลมผักเบี้ย ในท้องที่อำเภอบ้านแหลม ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำจาก

แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีน จนกลายเป็นหาดโคลนที่มีหอยแครง และหอย
 ธรรมชาติอื่นๆ อาศัยอยู่ อีกส่วนหนึ่งคือ เขตชายฝั่งทะเลตอนใต้ เริ่มตั้งแต่แหลมผักเบี้ยลงมาจนสุด
 เขตอำเภอชะอำติดต่อกับอำเภอหัวหิน เป็นหาดทรายที่มีความสวยงามลงมาจนสุดเขตหาดเจ้าสำราญ
 แล้วจะเป็นชายหาดโคลนสลับกับหาดทรายไปจนสุดเขตชายฝั่งอำเภอชะอำ

จังหวัดเพชรบุรีอยู่ติดอ่าวไทย มีลักษณะอากาศแบบร้อนชื้น มี 3 ฤดู ได้แก่

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤษภาคม อากาศจะไม่ร้อนจัดมาก
 เพราะมีลมประจำเวลาและลมประจำถิ่น ซึ่งเกิดจากความแตกต่างระหว่างอุณหภูมิระหว่างพื้นดินกับ
 พื้นน้ำพัดผ่านช่วยบรรเทาความร้อนอบอ้าว ช่วงที่มีอากาศร้อนที่สุด คือ เดือนเมษายนถึงพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพล
 ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ช่วงเดือนกันยายนและเดือนตุลาคมเป็นช่วงที่ฝนตกบ่อยที่สุด

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ปลายตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์จะหนาวเป็นระยะๆ เนื่องจาก
 อิทธิพลจากหย่อมความกดอากาศสูงจากประเทศจีน ช่วงที่มีอากาศหนาวเย็นที่สุดอยู่ระหว่างเดือน
 ธันวาคมถึงมกราคม

จากสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศทำให้จังหวัดเพชรบุรีมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดม
 สมบูรณ์ ทั้ง ดิน น้ำ ป่าไม้ และแร่ธาตุ ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของประชากรที่สามารถ
 สร้างรายได้ให้แก่จังหวัดและประเทศเป็นจำนวนมาก ดังเช่น

ทรัพยากรดิน ลักษณะของดินในจังหวัดเพชรบุรีมี 2 ประเภท คือ ดินนา ที่ใช้ในการ
 เพาะปลูกข้าวและพืชสวน ดินไร่ ที่มีการระบายน้ำได้ดี จึงใช้เพาะปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มัน
 ลำปะลั้ว อ้อย ฝ้าย ถั่วเขียว และพืชสวนครัว และยังมีบางพื้นที่ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ คือ ดิน
 เปรี้ยว ที่มีความเป็นกรดสูง และดินเค็ม ที่มีเกลือเป็นส่วนประกอบมากเกินไป ซึ่งพบบริเวณชายฝั่ง
 ทะเล พบพันธุ์ไม้ประเภทโกงกางและแสมจำนวนมาก และยังเป็นทีเพาะพันธุ์อนุบาลสัตว์น้ำชายฝั่ง
 ทะเล และดินตื้น เป็นดินที่มีหน้าดินตื้นเกินไป มีแร่ธาตุไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกพืช จึงปล่อยให้
 เป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติหรือบางแห่งที่มีปริมาณแร่ธาตุสูงก็จะกลายเป็นเหมืองแร่แทน

ทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำมีบทบาทสำคัญต่อชาวเพชรบุรี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งน้ำ
 ผิวดิน เพื่อใช้เพาะปลูกและอุปโภคบริโภค เช่น แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำบางกรวย แม่น้ำบางตะบูนที่เป็น
 สาขาของแม่น้ำเพชรบุรี ห้วยแม่ประโคน ห้วยผาก และห้วยแม่ประจันต์ ส่วนน้ำใต้ดินไม่สำคัญมากนัก
 นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำชลประทาน ที่เอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของชาวเพชรบุรี โดย

แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งชลประทานขนาดใหญ่ มีทั้งสิ้น 3 แห่งด้วยกัน คือ อ่างเก็บน้ำแก่งกระจานที่ตั้งอยู่ในอำเภอแก่งกระจาน เขื่อนเพชรบุรีที่สร้างกันแม่น้ำเพชรบุรีที่อำเภอท่าทาง และโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ เป็นโครงการชลประทานจากเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี จัดสรรน้ำแบบระบบคลองส่งน้ำให้แก่อำเภอเขาย้อย อำเภอเมือง และอำเภอบ้านลาด แหล่งชลประทานขนาดเล็กมีทั้งสิ้น 11 โครงการ เป็นโครงการเพื่อการเกษตรตามพระราชดำริ 10 โครงการ และเป็นโครงการของคณะกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำอีก 1 โครงการ และแหล่งชลประทานขนาดเล็กมีโครงการทั้งสิ้น 57 โครงการ ครอบคลุมในเขตอำเภอแก่งกระจาน อำเภอท่าทาง อำเภอชะอำ อำเภอหนองหญ้าปล้อง และอำเภอบ้านลาด

ทรัพยากรป่าไม้ เพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ โดยพื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันตกของจังหวัด บริเวณเทือกเขาตะนาวศรีในท้องที่อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอแก่งกระจาน และกระจายทั่วไปทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอเมืองที่เป็นที่ราบลุ่ม โดยมีอุทยานแห่งชาติ 1 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สภาพภูมิประเทศทั่วไปเป็นแบบป่าดงดิบชื้น เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปราณบุรี เป็นต้น และยังมีวนอุทยานอีก 1 แห่ง คือ วนอุทยานชะอำ ในอำเภอชะอำ

ทรัพยากรแร่ธาตุ แร่ธาตุที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี คือ หินปูน ดิบุก ถ่านหิน ลิกไนต์ ฟลูออไรต์

ประชากร และการปกครอง

ประชากร

จังหวัดเพชรบุรีมีจำนวนประชากร ณ เดือนธันวาคม 2556 ทั้งสิ้น 471,087 คน เป็นชายจำนวน 228,054 คน หญิงจำนวน 243,033 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี รองลงมา ได้แก่ อำเภอท่าทาง อำเภอชะอำ ความหนาแน่นของประชากรรวมทั้งจังหวัดเท่ากับ 73 คน/ ตร.กม. อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอท่าทาง 444 คน/ตร.กม. รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี 429 คน/ ตร.กม. อำเภอชะอำ 228 คน/ ตร.กม.และอำเภอบ้านแหลม 186 คน/ ตร.กม. นอกจากนี้ชาวไทยพื้นเมืองแล้ว ยังมีชนชาติอื่นเข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินในจังหวัดมานานนับร้อยปี ซึ่งบางเชื้อสายก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ บางกลุ่มก็

ผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทย บางกลุ่มก็มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เหมือนกันคนไทยอย่างแยกไม่ออก ซึ่งมีดังนี้

ชาวภูไทยหรือผู้ไทย ชนกลุ่มนี้นิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีดำ คนทั่วไปจึงเรียกว่า ลาวซงดำ ไทยทรงดำ หรือโซ่ง ซึ่งสันนิษฐานว่ามาจากคำว่า “ซ่ง” ที่แปลว่า กางเกง ที่มาจากชนกลุ่มนี้ทั้งหญิงและชายนิยมนุ่งกางเกงนั่นเอง โดยมีถิ่นฐานเดิมอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทยทางตอนเหนือของเมืองหลวงพระบาง ประเทศลาว และอพยพมาในจังหวัดเพชรบุรีในสมัยตอนปลายของอาณาจักรธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปัจจุบันชนกลุ่มนี้จะอาศัยอยู่ในท้องที่เขตอำเภอเมือง ที่ตำบลวังตะโกและตำบลหนองพลับ ส่วนในอำเภอเขาย้อย ที่ตำบลหนองปลาไหล ตำบลทับคาง ตำบลหนองปลง ตำบลเขาย้อย และตำบลห้วยท่าช้าง

ชาวลาวเวียงและลาวพวน เป็นชนกลุ่มที่อพยพมาพร้อมกับชาวไทยทรงดำในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โดยลาวเวียงอพยพมาจากเวียงจันทน์ ส่วนลาวพวนนั้นมาจากเมืองพวน แต่อพยพมาน้อย ปัจจุบันตั้งรกรากอยู่ในอำเภอเขาย้อย และอำเภอท่ายาง

ชาวมอญ เมื่อราวพ.ศ. 2358 พระเจ้าปดุงกษัตริย์พม่าได้เกณฑ์ชาวมอญไปสร้างพระมหาธาตุที่เมืองเม้าถุนของพม่า เพื่อสร้างเป็นเจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ชาวมอญจึงอพยพเข้ามาตั้งรกรากที่จังหวัดเพชรบุรีเพื่อหลบหนีการถูกเกณฑ์ไปเป็นแรงงาน โดยเข้ามาอาศัยที่บ้านบางลำพู ตำบลบางครก และบ้านคู้งตำหนัก ตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม

ชาวกระเหรี่ยง ไม่ปรากฏหลักฐานว่าอพยพเข้ามาอยู่เมื่อใด ตาสันนิษฐานว่ามาอยู่ในเมืองไทยเมื่อประมาณ 200 ปีมาแล้วโดยอาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรีที่บ้านสองพี่น้อง บ้านวังวน บ้านท่าลิงลม ในเขตตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน และบ้านห้วยแห้ง บ้านท่าเสลา บ้านลิ้นช้าง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ บ้านพุสาลีทา ตำบลยางน้ำกลัดใต้ ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง

ชาวกระเหรี่ยง เป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม ประเพณีคล้ายชาวกระเหรี่ยง ไม่ปรากฏหลักฐานว่าเข้ามาอยู่เมื่อใด ทราบแต่เพียงว่าอาศัยอยู่ในบริเวณป่าต้นแม่น้ำเพชรบุรีหรือแม่น้ำพริบพลี อยู่ที่บ้านบางกลอย ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน

การปกครอง

แบ่งการปกครองเป็น 2 ส่วน คือ การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น 8 อำเภอ 93 ตำบล 659 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอชะอำ อำเภอบ้านแหลม อำเภอบ้านลาด อำเภอเขาย้อย อำเภอท่ายาง อำเภอหนองหญ้าปล้อง และอำเภอแก่งกระจาน และการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมี องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล

ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี

ศาสนา การนับถือศาสนาของชาวเพชรบุรีนั้นมีความหลากหลาย เนื่องจากมีชาวไทยเชื้อสายต่างๆ เข้ามาอาศัยอยู่มากมาย แต่ประชาชนส่วนใหญ่จะนับถือพุทธศาสนา รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ และศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ตามลำดับ

ขนบธรรมเนียมประเพณี ประเพณีของชาวเพชรบุรีนั้นว่าเป็นประเพณีที่ล้วนจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และยังสร้างความบันเทิงให้แก่ชาวเพชรบุรีอีกด้วย อาทิ เช่น

ประเพณีงานบวช งานบวชของชาวเมืองเพชรนั้นก็เป็นดั่งเช่นงานบวชในที่อื่นๆ แต่ที่แตกต่างไปคือ การยกฉัตรเก้าขึ้นและปักใบเสมาในบริเวณบ้านที่มีงานบวช ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในพิธีบวช เพราะถือกันว่าถ้าฉัตรล้มลงก่อนพิธีจะเสร็จสิ้นนั้นถือว่าเป็นอัปมงคล ต้องล้มเลิกพิธีบวชไป ดังนั้นการยกฉัตรขึ้นจะต้องตริ่งให้มั่นคง ฉัตรและใบเสมาจะตั้งไว้ที่งานตลอดทั้ง 2 วัน คือ วันสุกดิบ และวันทำพิธีบวช เมื่อใดที่บ้านโดยกฉัตรลงหรือเก็บใบเสมาแสดงว่าลูกชายบ้านนั้นได้บวชแทนคุณและเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์แล้ว

ประเพณีงานปีผีมืด เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเฉพาะที่เมืองเพชรบุรีเท่านั้น และได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน จะจัดขึ้นก็ต่อเมื่อคนในครอบครัว “ถูกงานปี” คือ มีเคราะห์หรือเจ็บไข้ได้ป่วย โดยให้คนที่สามารถทำนายทายทักได้ดูให้ว่าคนในครอบครัวคนใดถูกงานปี และจึงจัดงานปีผีมืดขึ้นเพื่อสะเดาะเคราะห์ พิธีนี้จะแบ่งเป็น 2 ช่วง คือช่วงเช้า และช่วงกลางคืน งานปีผีมืดอาจจะหายไปจากวิถีชีวิตคนเพชรบุรี เพราะการจัดแต่ละครั้งต้องใช้ทุนสูงมาก อีกทั้งยังเป็นความเชื่อเฉพาะบางครอบครัวเท่านั้นและจากยุคสมัยที่เปลี่ยนไปทำให้ความเชื่อต่างๆ เป็นที่ยอมรับน้อยลง ก็ทำให้งานปีผีมืดกำลังจะสูญหายไปจากชาวเพชรบุรีเช่นกัน

ประเพณีงานศพ เพชรบุรีจะเรียกงานศพว่า “จุดศพ” และมีความแตกต่างกับที่อื่นคือ ใช้โกศบรรจุศพ และสร้างเมรุจำลองเผาศพ ซึ่งถือว่าเป็นการทำเทียมเจ้าแต่สำหรับชาวเพชรแล้ว

ไม่ถือเป็นความผิดอย่างไร เพราะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชานุญาตให้ทำได้ เนื่องจากทรงทราบว่าชาวเพชรมีประเพณีอย่างนี้มากเนิ่นนานแล้ว

ประเพณีการแห่เรือบก ด้วยนิสัยรักสนุกของคนไทยจึงเกิดเป็นประเพณีที่สร้างสรรค์ความบันเทิงให้กับชาวบ้าน ดังเช่นประเพณีแห่เรือบกของชาวอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี คือ เมื่อทางราชการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำเพชรจึงทำให้น้ำในแม่น้ำแห้งไม่สามารถแห่เรือในน้ำได้จึงมีผู้ดัดแปลงให้เอาเรือมาแห่บนบกแทน และจัดขึ้นในฤดูน้ำหลากในเทศกาลทอดกฐินและลอยกระทง ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับการแห่เรือทางน้ำเหมือนในอดีต เรือที่นำมาแห่จะผลิตด้วยวัสดุที่หาง่ายและมีน้ำหนักเบาในตอนแรกนิยมใช้ทางมะพร้าวหรือไม่ไผ่มาทำเป็นเรือ แต่ไม่คงทน จึงเปลี่ยนมาเป็นไม้ต่อเป็นรูปเรือแต่จะเว้นช่องไว้ที่ส่วนท้องเรือ เพื่อให้คนแห่ลอดเข้าไปอยู่ในเรือได้ แล้วตกแต่งด้วยผ้าระบายสีต่างๆ ส่วนหัวเรือจะทำเป็นรูปต่างๆ เช่น ครุฑ หงส์ นาค และเทพพนม

ประเพณีการแข่งวัวลาน เป็นการละเล่นของสังคมชาวนาเมืองเพชรบุรีหลังฤดูเก็บเกี่ยว ขึ้นชื่อว่าลูกผู้ชายเมืองเพชรต้องเคยผ่านการร่วมแข่งขันวัวลานมาบ้างแล้ว เป็นการละเล่นที่มีวิวัฒนาการมาจากการนวดข้าว ซึ่งจะต้องต้อนวัวโดยการผูกติดกันเป็นพรวนให้ย่ำไปบนข้าว และบังคับให้เดินเป็นวงกลม ชาวเมืองเพชรจึงนำวิธีการดังกล่าวมาปรับเป็นการแข่งขัน โดยการปักหลักเกียดซึ่งเป็นหลักไม้ไว้กลางลานแล้วนำวัวตัวผู้มาผูกติดเป็นรัศมีออกไปยาวประมาณ 19 ตัว และจะแบ่งวัวออกเป็น 2 ฝ่าย คือ วัวรอง และวัวนอก(ตัวที่อยู่นอกสุด) ในการแข่งขันถือว่าวัวฝ่ายใดวิ่งแข่งอีกฝ่ายหนึ่งได้ถือว่าฝ่ายนั้นชนะ

ละครชาตรี ละครชาตรีเป็นของดีที่อยู่คู่กับจังหวัดเพชรบุรีมาช้านาน เป็นทั้งอาชีพและทั้งงานศิลป์ที่มีผู้สืบสานสร้างงานมาหลายรุ่น ละครชาตรีหรือบางครั้งคนเพชรเรียกว่าละครพื้นบ้านหรือละครแก๊บนที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ตามความเชื่อของประชาชนโดยทั่วไปเมื่อปรารถนาสิ่งใด ก็จะไปบนบานศาลกล่าวร้องขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์มาช่วยโดยให้สัญญาว่าเมื่อสำเร็จตามประสงค์แล้วจะให้ของเป็นการตอบแทน ในบรรดาของตอบแทนทั้งหลายที่ชาวเพชรบุรีนิยมถวายต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็คือ ละครชาตรีนั่นเอง นอกจากการแสดงในงานแก้บนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ แล้วยังมีผู้นิยมจ้างคณะละครชาตรีไปแสดงตามงานต่างๆ อีกด้วย เช่น งานบวช การขึ้นบ้านใหม่และตามงานประจำปีในงานวัดต่างๆ

หนังตะลุง หนังตะลุงเมืองเพชรแม้จะได้แบบอย่างมาจากหนังตะลุงทางใต้ แต่ก็สามารถปรับปรุงแบบจนเข้ากับรสนิยมของคนเมืองเพชรกลายเป็นมหรสพที่ขึ้นชื่อ

นอกจากนี้ยังมีประเพณีที่เกิดจากความเชื่อ การละเล่นในจังหวัดเพชรบุรีอีกมากมาย เช่น ประเพณีกินข้าวห่อ เพลงปรบไก่ ประเพณีรับห้อง ประเพณีสงกรานต์ชวามอญ ประเพณีการเล่นเชิญผี ประเพณีลงช่วง ประเพณีอื่นก้อน ประเพณีกินดอง ประเพณีเสนเรื่อน เป็นต้น

การประกอบอาชีพ

เกษตรกรรม

พืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ข้าว สับปะรด ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ฝ้าย ถั่วเขียว มะนาว และผักผลไม้ต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการทำนาเกลือด้วย และยังมีพืชประจำถิ่น เช่น ตาลที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตชาวเพชรบุรีซึ่งจะเห็นได้ว่าทุกคันทนาในเพชรบุรีจะมีต้นตาลขึ้นเรียงราย และทำรายได้ให้กับชาวเพชรบุรีปีละไม่น้อย เนื่องจากเป็นพืชที่ไม่ต้องดูแลรักษามาก สามารถเติบโตได้เอง และนำมาใช้ประโยชน์ได้แทบทุกส่วน เช่น ใบตาลใช้มุงหลังคา ทำฝ้ายบ้าน ทำกระทงใส่อาหาร สานเป็นหมวก พัด ภาชนะต่างๆ และของเล่นเด็ก กาบตาลหรือก้านใช้ทำรั้วบ้าน ฟืน ลำต้นใช้ทำเสาเรื่อน เสาไฟฟ้า ทำสะพาน ส่วนลูกตาลและงวงตาลใช้ทำอาหารทั้งคาวหวาน หัวตาลใช้ทำขนม จาวตาลเชื่อมหรือทอด กะลาตาลใช้เผาถ่านทำเชื้อเพลิง ส่วนน้ำตาลที่ได้จากงวงตาลใช้ทำน้ำตาลปีบ น้ำตาลปึก น้ำตาลแว่น ทำดั่งเม เป็นต้น

ประมง

แบ่งเป็นประมงน้ำจืดที่มีการทำบริเวณแม่น้ำ ลำคลองต่างๆ และประมงน้ำเค็มเนื่องจากมีเนื้อที่ติดต่อกับทะเลด้านอ่าวไทย นอกจากนี้ยังมีป่าชายเลนเพื่อใช้อนุบาลสัตว์ทะเลชายฝั่งอีกด้วย

การปศุสัตว์

การเลี้ยงสัตว์ของชาวเพชรบุรีเลี้ยงไว้ใช้งานและการบริโภคขายย่อยด้วย สัตว์ที่เลี้ยงกันส่วนใหญ่ คือ โค สุกร ไก่ทั้งไก่ไข่และไก่เนื้อ

อุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในโรงงาน ซึ่งจะเป็นโรงงานแปรรูปอาหารทางการเกษตร รองลงมาคือ อุตสาหกรรมก่อสร้าง น้ำดื่ม แปรรูปไม้ ทำกระดาษ และถุงพลาสติก เครื่องยนต์รถและเรือ เป็นต้น

อุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น อาชีพช่างปูนปั้นที่มีชื่อเสียง และมีเอกลักษณ์ภูมิปัญญาที่เฉพาะตัว โดย “สกุลช่างเมืองเพชร” มีหลายสาขา ได้แก่ ช่างเขียน ช่างแกะสลักไม้ ช่างปูนปั้น ช่างลายรดน้ำ เป็นต้น อาชีพทำทองโบราณ โดยที่ “ช่างสิบหมู่” ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือช่างหลวงหลายสาขาได้มาอาศัยอยู่ในเมืองเพชรเป็นเวลานาน เพื่อสร้างและตกแต่งพระราชวัง จึงเป็นโอกาสที่ช่างพื้นบ้านจะได้ฝึกวิชาการทำทองจากช่างหลวงจึงทำให้เกิดช่างทองรูปพรรณขึ้นมากมาย ส่วนอาชีพทำน้ำตาลและผลิตผลจากตาลโตนดและอาชีพการทำขนมหวานก็อุตสาหกรรมครัวเรือนที่สำคัญของชาวเพชรบุรี

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ เนื่องจากเพชรบุรีมีระยะทางที่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย ทั้งทะเล ภูเขา น้ำตก นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญ 3 แห่งคือ พระนครคีรีหรือเขาวัง พระรามราชนิเวศน์หรือวังบ้านปืน และพระราชานิเวศน์มฤคทายวัน รวมไปถึงวัดที่มีความเก่าแก่ซึ่งแสดงถึงความรุ่งเรืองในแต่ละยุคของเมืองเพชรบุรีในอดีต จึงทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตขึ้นและมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก

พานิชยกรรม

มีสินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าประเภทที่ใช้ในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม อาทิ น้ำมันเชื้อเพลิง แก๊สหุงต้ม เครื่องยนต์ เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ทางการเกษตรและประมง เป็นต้น

มีสินค้าส่งออกที่สำคัญคือ ผลิตผลทางการเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป และสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ ข้าวสาร มะนาว กลัวย สับปะรด ข้าวโพด มะม่วง น้ำตาล เกลือ และสัตว์ทะเล

จากการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปประเด็นสำคัญและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องของรายวิชาเพชรบุรีศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ประเด็นสำคัญและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องของรายวิชาเพชรบุรีศึกษา

ประเด็นที่สำคัญ	เนื้อหา
1. ประวัติศาสตร์เพชรบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ประวัติความเป็นมาของชื่อเมือง และเมืองเพชรบุรี - บทบาทของเมืองเพชรบุรีในแต่ละยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการตั้งอยู่ของเมืองเพชรบุรีในสมัยต่างๆ
2. ระบบภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในจังหวัดเพชรบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี - การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี
3. อาชีพที่สำคัญในจังหวัดเพชรบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - การประกอบอาชีพของชาวเพชรบุรี - การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมในการประกอบอาชีพของชาวเพชรบุรีในปัจจุบัน
4. ประเพณี และวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบุรี - ประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญในจังหวัดเพชรบุรี
5. จุดเด่นของจังหวัดเพชรบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - สถานที่ท่องเที่ยว ภูมิปัญญา บุคคล ประเพณี อาหาร และโครงการพระราชดำริที่สำคัญในจังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.1 ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

นักจิตวิทยา นักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดหลายท่านได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้หลายลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนี้

ชาลิณี เอี่ยมศรี (2536) ได้ให้ความหมายของการคิดวิจาร์ณญาณว่า หมายถึงความสามารถทางสมองของบุคคลที่แสดงออกมาโดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจที่จะเชื่อหรือกระทำสิ่งต่างๆ

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณหมายถึง เป็นการคิดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับข้อมูลหรือสภาพการณ์ที่ปรากฏโดยอาศัยความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของตนเอง ในการสำรวจหลักฐานอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล

มลิวลัย สมศักดิ์ (2540) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่า หมายถึง กระบวนการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัญหา ข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือ เพื่อตัดสินใจและนำไปสู่การสรุปเป็นข้อยุติอย่างสมเหตุสมผล

นันทธิญา สรรเสริญ (2541) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่า หมายถึง กระบวนการในการใช้สติปัญญาในการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างสุขุมรอบคอบ มีเหตุผล มีการประเมินสถานการณ์ เชื่อมโยงเหตุการณ์ สรุปความ ดีความ โดยอาศัยความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนในการสำรวจหลักฐานอย่างละเอียด เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่แสดงออกมาโดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและไตร่ตรองอย่างรอบคอบสมเหตุสมผล ในการพิจารณาข้อมูลที่เป็นปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่คลุมเครือโดยหาหลักฐานที่มีเหตุผลหรือข้อมูลที่เชื่อถือได้มาสนับสนุน เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจที่จะเชื่อหรือกระทำสิ่งต่างๆ

2.2 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เมื่อพิจารณาความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เสนอไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดนับตั้งแต่การเผชิญปัญหาจนถึงลงสรุป และประเมินเกี่ยวกับประเด็นปัญหา การพิจารณากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยมีบุคคลต่าง ๆ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังต่อไปนี้

นิพนธ์ วงศ์เกษม (2534) ได้สรุปกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ ดังนี้

1. แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น
2. พิจารณาประเด็นปัญหา
3. พิจารณาข้ออ้างหรือข้อโต้แย้งที่คลุมเครือ
4. พิจารณาข้อมูลที่แสดงถึงอคติ ความลำเอียง การโฆษณาชวนเชื่อ
5. แยกสิ่งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับข้อมูลหรือความคิดเห็น
6. พิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
7. พิจารณาเหตุผลที่ผิด ๆ ไม่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ
8. สรุปข้อความจากข้อมูลที่มีอยู่

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537) ได้สรุปกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

1. การระบุหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา ข้อความ ข้ออ้าง หรือข้อโต้แย้ง
2. การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่พิจารณาจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีอยู่
3. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการระบุความเพียงพอของข้อมูล
4. การระบุลักษณะของข้อมูลแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อมูล
5. การตั้งสมมติฐานโดยอาศัยความสามารถการเชื่อมโยงความสัมพันธ์และการ

ตั้งสมมติฐาน

6. การสรุปโดยการพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับข้อมูลที่ปรากฏโดยการใช้เหตุผลทั้งแบบอุปนัยและนิรนัย

7. การประเมินข้อสรุป ประเมินความสมเหตุสมผลของข้อมูล

มลิวัลย์ สมศักดิ์ (2540) ได้สรุปกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

1. การนิยามปัญหา
2. การรวบรวมข้อมูล
3. การจัดระบบข้อมูล
4. การตั้งสมมติฐาน
5. การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักตรรกศาสตร์
6. การประเมินสรุปอ้างอิง

จากการศึกษากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าวสรุปได้ว่ากระบวนการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ ประกอบด้วย การนิยามปัญหา การรวบรวมข้อมูล การจัดระบบข้อมูล การสรุปอ้างอิง
 โดยใช้หลักตรรกศาสตร์ และการประเมินสรุปอ้างอิง ในแต่ละขั้นตอนจะมีความสอดคล้องกับ
 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.3 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นความสามารถทางสมอง ซึ่งการวัดการคิด
 อย่างมีวิจารณญาณไม่สามารถเอาเครื่องมือวัดสิ่งนั้นได้โดยตรงเนื่องจากไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง
 การวัดแต่ละครั้งต้องผ่านกระบวนการทางสมอง (mental process) แต่สามารถอนุมานโดยทางอ้อม
 ว่าได้เกิดพฤติกรรมภายในขึ้น มีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงความสามารถในการคิดอย่าง
 มีวิจารณญาณมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

วัตสันและเกลเซอร์ (Watson and Glaser, 1964) ได้สรุปความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ ไว้ดังนี้

1. ความสามารถจำแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุปและการแยกความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง ที่คาดคะเนจากสถานการณ์ที่กำหนดไว้
2. สามารถจำแนกได้ว่าข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้นที่ต้องยอมรับก่อนมีการโต้แย้ง
3. สามารถจำแนกได้ว่าข้อสรุปใดเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้

4. สามารถจำแนกได้ว่าข้อสรุปใดเป็นลักษณะหรือคุณสมบัติทั่วไปที่ได้จากสถานการณ์ที่กำหนดให้

5. สามารถจำแนกได้ว่าการอ้างเหตุผลใดมีความหนักแน่นเชื่อถือได้หรือไม่หนักแน่นเมื่อพิจารณาตามความสำคัญและความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

เอนนิส (1985) อ้างอิงถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้จำแนกความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย 12 ทักษะ ดังต่อไปนี้

1. สามารถกำหนดหรือระบุประเด็นคำถามหรือปัญหา
  - 1.1 ระบุปัญหาสำคัญได้ชัดเจน
  - 1.2 ระบุเกณฑ์เพื่อตัดสินคำตอบที่เป็นไปได้
2. สามารถคิดวิเคราะห์ได้แยบ
  - 2.1 ระบุข้อมูลที่มีเหตุผลหรือน่าเชื่อถือได้
  - 2.2 ระบุข้อมูลที่ไม่มีเหตุผลหรือน่าเชื่อถือได้
  - 2.3 ระบุความเหมือนและความแตกต่างของความคิดเห็นหรือข้อมูลที่มีได้
  - 2.4 สรุปได้
3. สามารถถามด้วยคำถามที่ท้าทาย และตอบคำถามได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างคำถาม

ที่ใช้ เช่น

- 3.1 ทำไม
- 3.2 ประเด็นสำคัญคืออะไร
- 3.3 ข้อความที่กำหนดนี้ หมายความว่าอะไร
- 3.4 ตัวอย่างที่เป็นไปได้อะไรบ้าง
- 3.5 ความคิดเห็นของท่านต่อเรื่องนี้คืออะไร
- 3.6 ให้พิจารณาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
- 3.7 ข้อมูลที่มีเหตุผลคืออะไร
- 3.8 ข้อมูลที่ไม่มีเหตุผลคืออะไร
- 3.9 ข้อความที่กำหนดนี้ “.....” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
- 3.10 ท่านมีความคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกหรือไม่อย่างไร

4. สามารถพิจารณาความเชื่อถือของแหล่งข้อมูล

- 4.1 เป็นข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือ
  - 4.2 เป็นข้อมูลที่ไม่มีข้อโต้แย้ง
  - 4.3 เป็นข้อมูลที่ได้รับการยอมรับ
  - 4.4 เป็นข้อมูลที่สามารถให้เหตุผลว่าเชื่อถือได้
5. สามารถสังเกต และตัดสินผลข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยตนเอง ดังนี้
    - 5.1 เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยตัวเองใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ไม่ใช่เพียงได้ยินมาจากคนอื่น
    - 5.2 การบันทึกข้อมูลเป็นผลจากการสังเกตด้วยตนเองและมีการบันทึกทันที ไม่ปล่อยทิ้งไว้นาน แล้วมาบันทึกภายหลัง
  6. สามารถนิรนัย และตัดสินผลนิรนัย คือ สามารถนำหลักการใหญ่ไปแตกเป็นหลักย่อย ๆ ได้ หรือนำหลักการไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
  7. สามารถอุปนัย และตัดสินผลอุปนัย คือ ในการสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรนั้น กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนของประชากรและก่อนที่จะมีการอุปนัยนั้น ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องตามแผนที่กำหนด และมีข้อมูลเพียงพอต่อการสรุปแบบอุปนัย
  8. สามารถตัดสินคุณค่า โดยพิจารณาทางเลือก ซึ่งน้ำหนักระหว่างผลดี ผลเสียก่อนตัดสินใจได้
    - 8.1 สามารถพิจารณาทางเลือก โดยมีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ
    - 8.2 สามารถชั่งน้ำหนักระหว่างดีและไม่ดีหรือผลดีและผลเสียก่อนตัดสินใจ
  9. สามารถให้ความหมาย และตัดสินความหมายของคำต่าง ๆ ได้ ดังนี้
    - 9.1 สามารถบอกคำเหมือน คำที่มีความหมายคล้ายกัน
    - 9.2 สามารถจำแนก จัดกลุ่มได้
    - 9.3 สามารถให้คำอธิบายเชิงปฏิบัติการได้
    - 9.4 ยกตัวอย่างที่ใช่และไม่ใช่ได้
  10. สามารถระบุข้อสันนิษฐานได้
  11. สามารถตัดสินใจเพื่อนำไปปฏิบัติได้ เช่น ทักษะต่อไปนี้
    - 11.1 การกำหนดปัญหา
    - 11.2 การเลือกเกณฑ์ตัดสินผลที่เป็นไปได้

11.3 กำหนดทางเลือกอย่างหลากหลาย

11.4 เลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติ

11.5 ทบทวนทางเลือกอย่างมีเหตุผล

12. การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537) ได้นำแนวคิดของนักการศึกษา นักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดมาสังเคราะห์ แล้วสรุปความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

1. ด้านการระบุประเด็นปัญหาบุคคลควรมีการแสดงออก ดังต่อไปนี้

1.1 ตระหนักถึงความสำคัญของการระบุหรือความหมายของคำที่ชัดเจน

1.2 ระบุหรือกำหนดประเด็นปัญหาที่ชัดเจนได้

2. ด้านการรวบรวมข้อมูลบุคคลควรมีการแสดงออก ดังต่อไปนี้

2.1 สังเกตปรากฏการณ์ต่าง ๆ ด้วยความเป็นปรนัย

2.2 วินิจฉัยตัดสินการรายงานการสังเกตได้

2.3 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและรู้จักหาข้อมูลที่ถูกต้อง

ชัดเจนมากขึ้น

3. ด้านการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลบุคคลควรมีการแสดงออก ดังต่อไปนี้

3.1 เห็นความสำคัญของความรู้ที่เชื่อถือได้ไม่ใช่การเดาในการหาข้อเท็จจริง

3.2 แสดงถึงข้อจำกัดของข้อมูลได้

4. ด้านการแยกแยะความแตกต่างของข้อมูลบุคคลควรมีการแสดงออกดังนี้

4.1 จำแนกความแตกต่าง/ ประเภทของข้อมูลได้

4.2 ชี้ให้เห็นแนวคิดที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังข้อตกลงเบื้องต้นที่ปรากฏอยู่ได้

5. ด้านการตั้งสมมติฐานบุคคลควรมีการแสดงออก ดังต่อไปนี้

5.1 ให้ความสำคัญกับการตั้งสมมติฐานในการแก้ปัญหา

5.2 มองหาทางเลือกหลายๆ ทาง

6. ด้านการลงสรุปโดยการใช้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัยบุคคลควรมีการแสดงออก

ดังต่อไปนี้

6.1 มีความรู้ทันสมัย ใจกว้าง และแสวงหาเหตุผลอยู่เสมอ

6.2 ตัดสินใจลงสรุปเมื่อมีเหตุผลพอเพียง

6.3 สรุปรายจากข้อมูลที่ให้ไว้ได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

6.4 มีความสามารถในการใช้เหตุผล และใช้คำถามที่เป็นการอธิบายได้

6.5 มีความสามารถในการสังเกต ควบคุม และแก้ไขกระบวนการคิดของตน

6.6 สามารถคิดอย่างมีเหตุผลจากข้อมูลที่มีอยู่แล้วสรุปเป็นประเด็นหรือ

กฎเกณฑ์ได้

7. ด้านการประเมินผลบุคคลควรมีการแสดงออก ดังต่อไปนี้

7.1 ยืนยันข้อสรุป เมื่อมีหลักฐานและเหตุผลพอเพียง

7.2 พิจารณาข้อมูลใหม่ เมื่อมีหลักฐานหรือเหตุผลเพิ่มเติม

กรมวิชาการ (2543) สรุปความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ดังนี้

1. มีกระบวนการคิดที่รอบคอบ สมเหตุสมผล ผ่านการพิจารณาข้อมูลรอบด้านอย่างรอบคอบ กว้างไกล ลึกซึ้ง

2. มีการตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งที่ให้ข้อมูล มีการถ่วงรอกความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

3. มีการไตร่ตรองผลที่สามารถเกิดได้จากการตัดสินใจทั้งด้านคุณและโทษ คุณค่าที่แท้จริงหรือคุณค่าเทียมของสิ่งนั้น

4. มีการทบทวนเพื่อหาข้อสรุปก่อนนำไปสู่การตัดสินใจ พฤติกรรมที่แสดงแบ่งเป็น 4 ระดับดังนี้

ระดับที่ 1 ตัดสินใจโดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนเองเป็นหลัก

ระดับที่ 2 ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลรอบด้านในการพิจารณา

ระดับที่ 3 ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลรอบด้านพิจารณาอย่างมีเหตุผลทั้งด้านดีและเสีย

ระดับที่ 4 ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลรอบด้านพิจารณาอย่างมีเหตุผล และมีการทบทวนคำตอบของการตัดสินใจ

สรุปได้ว่าความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นจัดเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ซึ่งใช้เป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติของบุคคลที่มีการคิดวิจารณญาณ หากบุคคลได้แสดงพฤติกรรมนั้นๆ ออกมาก็สามารถสรุปได้ว่าเขาเป็นผู้ที่มีความสามารถ

ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้นการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณต้องวัดจากพฤติกรรมที่แสดงออก

อารีย์ วาสูเทพ (2549) ได้พัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ

1. ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา หมายถึง ความสามารถในการระบุใจความสำคัญหรือกำหนดประเด็นปัญหาที่ชัดเจนจากข้อมูล บทความ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
2. ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาตัดสินความถูกต้องของข้อมูล ความเป็นไปได้ของข้อความจากรายงานที่ได้จากการสังเกตของบุคคลต่าง ๆ
3. ความสามารถในการอุปนัย หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาข้อมูลและสถานการณ์ต่างๆ จากการตั้งข้อสังเกตของบุคคลต่าง ๆ แล้วสามารถตัดสินใจว่าข้อเท็จจริงใดสนับสนุน คัดค้าน หรือไม่เกี่ยวข้องกับข้อสรุปที่คาดคะเนไว้
4. ความสามารถในการนิรนัย หมายถึง ความสามารถในการหาข้อสรุปในสถานการณ์จากประโยคหลักที่กำหนดให้ โดยอาศัยเหตุผลจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย ซึ่งข้อสรุปที่ได้ต้องสมเหตุสมผล
5. ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น หมายถึง ความสามารถในการระบุว่าข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งเป็นข้อความจำเป็นต้องมีก่อนข้อสรุปที่กำหนดให้ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าการลงข้อสรุปมีความถูกต้องสมเหตุสมผล

จากการศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะเห็นได้ว่าความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักวิชาการทั้ง 5 ท่านดังต่อไปนี้ (ดังตารางที่ 2)

1. วัดสันและเกลเซอร์ (Watson and Glaser, 1964: 1)
2. เอนนิส (Ennis, 1985)
3. เพ็ญพิสุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537)
4. กรมวิชาการ (2543)
5. อารีย์ วาสูเทพ (2549)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

องค์ประกอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	1	2	3	4	5	รวม
จำแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุป และการแยกความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง ที่คาดคะเนจากสถานการณ์ที่กำหนดไว้	✓					1
จำแนกข้อตกลงเบื้องต้นที่ต้องยอมรับก่อนการโต้แย้ง	✓					1
จำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ของสถานที่ที่กำหนดให้	✓					1
จำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นลักษณะหรือคุณสมบัติทั่วไปที่ได้จากสถานการณ์ที่กำหนดให้	✓					1
จำแนกได้ว่าการอ้างเหตุผลใดมีความหนักแน่นเชื่อถือได้หรือไม่หนักแน่นเมื่อพิจารณาตามความสำคัญและความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา	✓					1
สามารถระบุประเด็นคำถามหรือปัญหา		✓	✓		✓	3
สามารถคิดวิเคราะห์โต้แย้ง		✓				1
สามารถถามด้วยคำถามที่ท้าทายและตอบคำถามได้อย่างชัดเจน		✓				1
การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล		✓	✓	✓	✓	4
สามารถสังเกต และตัดสินผลข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยตนเอง		✓				1
สามารถนิรนัย และตัดสินผลนิรนัย		✓	✓		✓	3
สามารถอุปนัยและตัดสินผลอุปนัย		✓	✓		✓	3
สามารถตัดสินคุณค่า		✓		✓		2
สามารถให้ความหมาย และตัดสินความหมาย		✓				1
สามารถระบุข้อสันนิษฐานได้		✓	✓			2
สามารถตัดสินใจเพื่อนำไปปฏิบัติได้		✓		✓		2
การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น		✓				1
การรวบรวมข้อมูล			✓			1
การแยกแยะความแตกต่างของข้อมูล			✓			1

องค์ประกอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	1	2	3	4	5	รวม
การประเมินผล			✓	✓		2
การคิดรวบคอบ สมเหตุสมผล				✓		1

จากตาราง ผู้วิจัยได้เลือกองค์ประกอบของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สำคัญ และพิจารณาถึงความสอดคล้องของวิชาเพชรบุรีศึกษา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และพิจารณาความเหมาะสมต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกองค์ประกอบมาใช้ในงานวิจัยนี้ 4 องค์ประกอบ คือ ความสามารถในการระบุประเด็นคำถามหรือปัญหา ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความสามารถในการอุปนัย และความสามารถในการนิรนัย

2.4 การวัดและประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และนำเสนอใน 3 ประเด็น คือ ประเภทและแนวทางการวัด หลักการและขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดและตัวอย่างแบบทดสอบความคิดวิจารย์ญาณ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประเภทและแนวทางการวัด

ทิสนา แคมณี (2544) ได้พิจารณารูปแบบและแนวทางการวัดความสามารถในการคิดทั้งในอดีตและปัจจุบัน สามารถจำแนกประเภทของการวัดออกเป็น 2 แนวทางสำคัญ ดังนี้

1. แนวทางของนักวัดกลุ่มจิตมิติ (psychometric) แนวทางการวัดกลุ่มจิตมิตินี้เป็นของกลุ่มนักวัดทางการศึกษาและจิตวิทยาที่พยายามศึกษาและวัดคุณลักษณะภายในของมนุษย์มาเป็นเวลาเกือบศตวรรษ เริ่มจากการศึกษาและวัดเชาวน์ปัญญา (intelligence) ศึกษาโครงสร้างทางสมองของมนุษย์ด้วยความเชื่อว่ามีลักษณะเป็นองค์ประกอบและมีระดับความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละคน ซึ่งสามารถวัดได้โดยการใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ต่อมาได้ขยายแนวคิดของการวัดความสามารถทางสมองสู่การวัดผลสัมฤทธิ์วัดบุคลิกภาพ ความถนัดและความสามารถในด้านต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการคิด

2. แนวทางของการวัดจากการปฏิบัติ (authentic performance measurement) แนวทางนี้เป็นทางเลือกใหม่ที่เสนอโดยนักวัดการเรียนรู้ในบริบทที่เป็นธรรมชาติ โดยการเน้นการวัดจากการปฏิบัติในชีวิตจริงหรือคล้ายจริงที่มีคุณค่าต่อผู้ปฏิบัติและการประเมินตนเองเทคนิคการวัดใช้การสังเกตสภาพงานที่ปฏิบัติ จากการเขียนเรียงความ การแก้ปัญหาในสถานการณ์เหมือนโลกแห่งความเป็นจริงและการรวบรวมงานในแฟ้มสะสมผลงานหรือพัฒนางาน (portfolio)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้กล่าวถึง การวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ แบบทดสอบมาตรฐานซึ่งมีผู้สร้างไว้แล้วกับแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้นใช้เอง มีรายละเอียดดังนี้

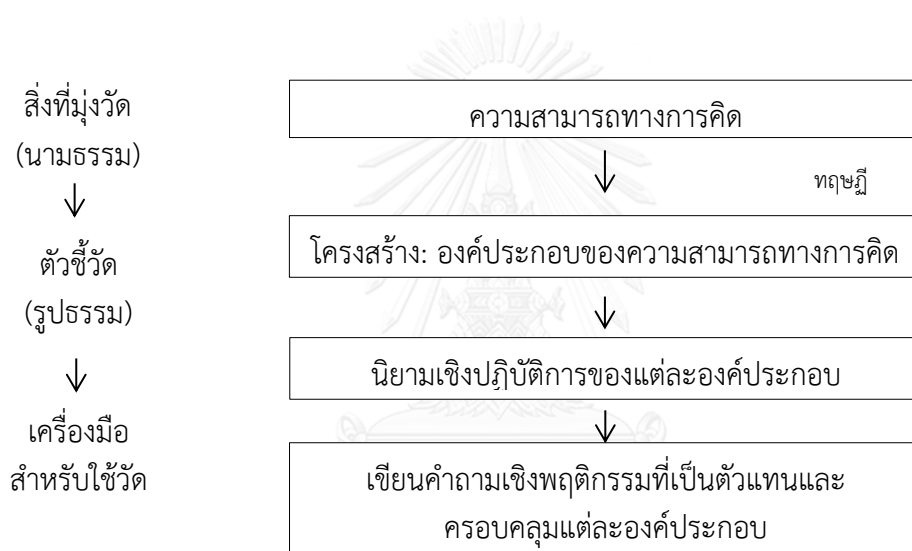
1. แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่มีผู้สร้างไว้แล้ว สำหรับใช้วัดความสามารถในการคิด เช่น Watson – Glaser Critical Thinking Appraisal, Cornell Critical Thinking Test

2. แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้นใช้เอง ถ้าแบบทดสอบมาตรฐานสำหรับการคิดที่มีใช้กันอยู่ทั่วไปไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการวัด เช่น จุดเน้นที่ต้องการขอบเขตความสามารถทางการคิดที่มุ่งวัด หรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการใช้แบบทดสอบ เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องหาวิธีสร้างแบบทดสอบความสามารถในการคิดขึ้นใช้เอง เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการวัดของผู้วิจัยอย่างแท้จริง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้กล่าวถึงหลักของการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดไว้ว่า การคิดเป็นกิจกรรมทางสมองที่เกิดขึ้นตลอดเวลาการคิดที่เราสนใจและสามารถวัดได้ต้องเป็นการคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย (directed thinking) ซึ่งเป็นการคิดที่นำไปสู่เป้าหมายโดยตรงหรือคิดค้นข้อสรุปอันเป็นคำตอบสำหรับตัดสินใจหรือแก้ปัญหาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การคิดจึงเป็นความสามารถอย่างหนึ่งทางสมอง การคิดเป็นนามธรรมที่มีลักษณะซับซ้อนไม่สามารถมองเห็น ไม่สามารถสังเกตสัมผัสได้โดยตรง จึงต้องอาศัยหลักการวัดทางจิตมิติ (psychometric) มาช่วยในการวัด

จากการศึกษาประเภทการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่มีผู้สร้างไว้แล้ว และแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้นใช้เอง สำหรับแนวทางการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ว่า อาศัยหลักการวัดตามแนวทางของนักวัดกลุ่มจิตมิติและการวัดจากการปฏิบัติ

2.5 หลักการและขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิด

การวัดความสามารถทางการคิดของบุคคล ผู้สร้างเครื่องมือจะต้องมีความรอบรู้ในแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับ “การคิด” เพื่อนำมาเป็นกรอบหรือโครงสร้างของการคิด เมื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของโครงสร้างหรือองค์ประกอบของการคิดแล้ว จะทำให้ได้ตัวชี้วัดหรือลักษณะพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบการคิดแล้วจะทำให้ตัวชี้วัดหรือลักษณะพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของการคิด จากนั้นจึงเขียนข้อความตามตัวชี้วัดหรือลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมแต่ละองค์ประกอบของการคิดนั้นๆ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 หลักการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิด

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ซึ่งในการพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิด มีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของแบบทดสอบสิ่งสำคัญของการสร้างแบบทดสอบ ก็คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งผู้พัฒนาแบบทดสอบจะต้องพิจารณาจุดมุ่งหมายของการนำแบบทดสอบไปใช้ว่าต้องการใช้วัดความสามารถทางการคิดทุกๆ ไป หรือต้องการวัดความสามารถทางการคิดเฉพาะรายวิชา (aspect - specific)

2. กำหนดกรอบของการทดสอบและนิยามเชิงปฏิบัติการผู้พัฒนาแบบทดสอบควรศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการคิดตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

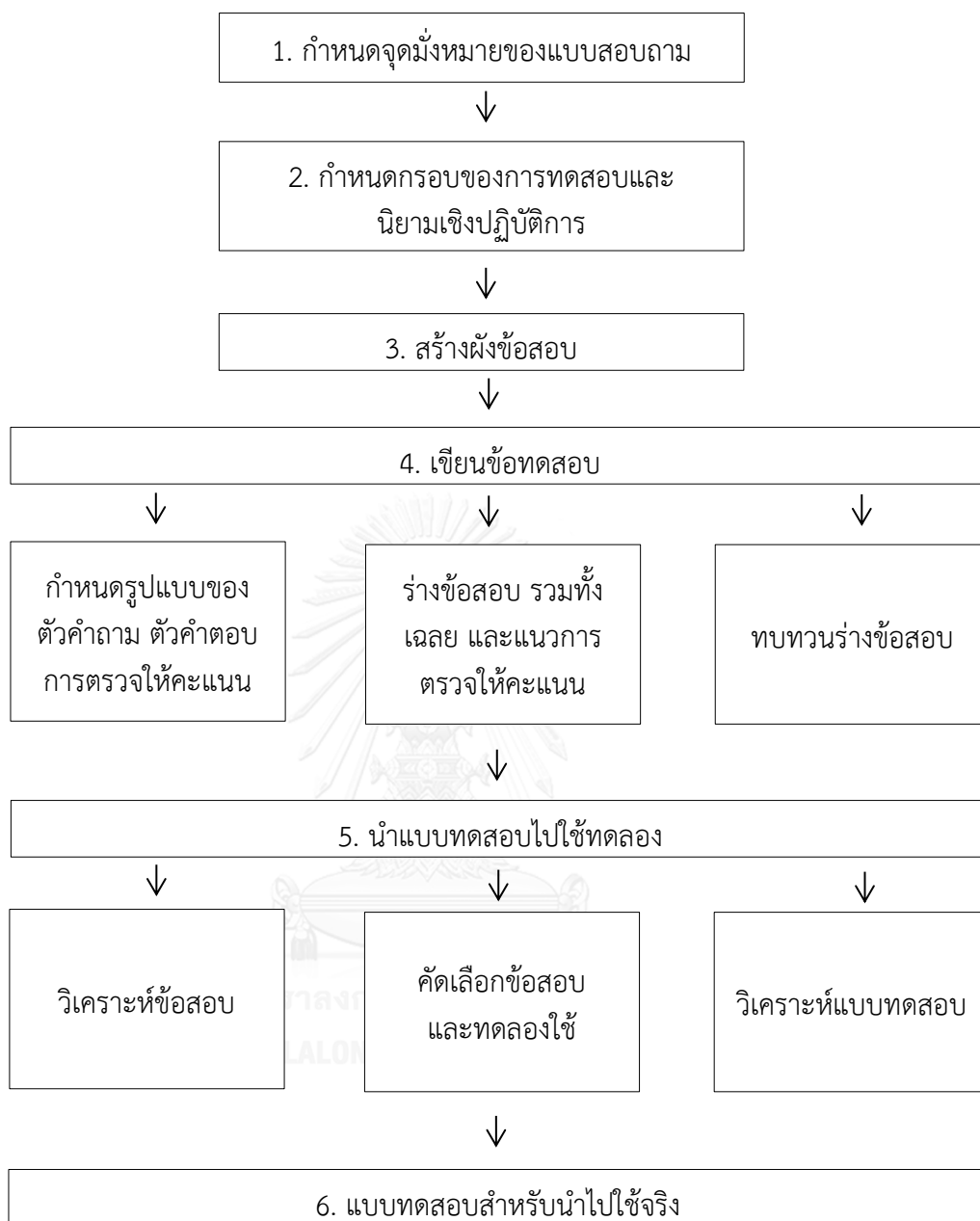

3. สร้างผังข้อสอบ (table of specification) การสร้างผังข้อสอบ เป็นการกำหนดเค้าโครงของแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดที่ต้องการสร้างว่าต้องการให้ครอบคลุมโครงสร้างหรือองค์ประกอบใดบ้าง และกำหนดว่าแต่ละส่วนมีน้ำหนักความสำคัญมากน้อยเพียงใด

4. เขียนข้อสอบกำหนดรูปแบบของการเขียนข้อสอบ ตัวคำถาม ตัวคำตอบ และวิธีการตรวจให้คะแนนจากนั้นลงมือร่างข้อสอบตามผังข้อสอบที่กำหนดไว้จนครบทุกองค์ประกอบ ตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ โดยผู้เขียนข้อสอบเองและผู้ตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญในการสร้างข้อทดสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

5. นำแบบทดสอบไปทดลองวิเคราะห์คุณภาพวิเคราะห์ข้อทดสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อทดสอบเป็นรายข้อในด้านความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) เพื่อคัดเลือกข้อทดสอบที่มีความยากง่ายพอเหมาะและมีอำนาจจำแนกสูงไว้ และปรับปรุงข้อทดสอบที่ไม่เหมาะสม

6. นำแบบทดสอบไปใช้จริงขั้นตอนการพัฒนาแบบทดสอบความสามารถทางการคิดสามารถสรุปเป็นแผนผังได้ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนของการพัฒนาแบบทดสอบความสามารถทางการคิด

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

5. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้วิเคราะห์ข้อสอบ คัดเลือกข้อสอบและทดลองใช้
วิเคราะห์แบบสอบ
6. แบบทดสอบสำหรับนำไปใช้จริง

ตัวอย่างแบบทดสอบความคิดวิจารณ์ญาณที่เป็นแบบมาตรฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) สรุปตัวอย่างแบบทดสอบความคิดวิจารณ์ญาณ ดังนี้

1. แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณตามแนวของวัตสันและเกลเซอร์ (Watson–Glaser Critical Thinking Appraisal) แบบทดสอบนี้สร้างโดยวัตสันและเกลเซอร์ ประมาณ ปี ค.ศ. 1937 และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ฉบับปรับปรุงล่าสุดในปี ค.ศ. 1980 ใช้สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงวัยผู้ใหญ่ ลักษณะของแบบทดสอบมี 2 รูปแบบ ซึ่งมีลักษณะเป็นคู่ขนานกัน คือ รูปแบบเอ และรูปแบบบี แต่ละรูปแบบประกอบด้วย 5 แบบทดสอบย่อย มีข้อสอบรวมทั้งหมด 80 ข้อ ใช้เวลาสอบ 50 นาที ในแต่ละแบบทดสอบย่อยวัดความสามารถต่างๆ ดังนี้

1.1 ความสามารถในการสรุปอ้างอิง (inference) เป็นการวัดความสามารถในการตัดสินจำแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุปว่า ข้อสรุปใดเป็นจริงหรือเป็นเท็จ ลักษณะของแบบทดสอบมีการกำหนดสถานการณ์มาให้ แล้วมีข้อสรุปของสถานการณ์ 3 – 5 ข้อสรุป จากนั้นผู้ตอบจะต้องพิจารณาว่าข้อสรุปแต่ละข้อเป็นเช่นไร โดยเลือกจากตัวเลือก 5 ตัวเลือก ได้แก่ เป็นจริง (true) น่าจะเป็นจริง (probably) ข้อมูลที่ให้ไม่เพียงพอ (insufficient data) น่าจะเป็นเท็จ (probably false) และเป็นเท็จ (false)

1.2 ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น (recognition of assumption) เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกว่า ข้อความเป็นข้อตกลงเบื้องต้นหรือไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้นลักษณะของแบบทดสอบมีการกำหนดสถานการณ์มาให้ แล้วมีข้อความตามสถานการณ์ละ 2 – 3 ข้อจากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าข้อความในแต่ละข้อ ข้อใดเป็นหรือไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้นของสถานการณ์

1.3 ความสามารถในการนิรนัย (deduction) เป็นการวัดความสามารถในการหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลจากข้ออ้างโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ ลักษณะของแบบทดสอบมีการกำหนดข้ออ้างมาให้แล้วมีข้อสรุปตามมาข้ออ้างละ 2 – 3 ข้อ จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าข้อสรุปในแต่ละข้อสรุปเป็นข้อสรุปที่จำเป็น/ เป็นไปได้ หรือไม่เป็นไปตามข้ออ้างนั้น

1.4 ความสามารถในการตีความ (interpretation) เป็นการวัดความสามารถในการให้นำหน้าข้อมูล/ หลักฐาน เพื่อตัดสินความเป็นไปได้ของข้อสรุป ลักษณะแบบทดสอบมีการกำหนดสถานการณ์มาให้ แล้วมีข้อสรุปตามสถานการณ์ละ 2 - 3 ข้อ จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าข้อสรุปในแต่ละข้อน่าเชื่อถือ หรือไม่น่าเชื่อถือภายใต้สถานการณ์อันนั้น

1.5 ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง (evaluation of arguments) เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกการให้เหตุผลว่าสิ่งใดเป็นความสมเหตุสมผล ลักษณะของแบบทดสอบมีการกำหนดชุดของข้อความเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสำคัญมาให้ ซึ่งแต่ละคำถามมีชุดของคำตอบพร้อมเหตุผลกำกับ จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าคำตอบใดมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับคำถามหรือไม่ และให้เหตุผลประกอบคุณภาพของแบบทดสอบ ประเมินค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน โดยใช้วิธีแบ่งครึ่งข้อสอบ มีพิสัยระหว่าง 0.69 ถึง 0.85 และมีความเชื่อมั่นแบบความคงที่โดยวิธีสอบซ้ำซึ่งเว้นระยะห่างของการสอบซ้ำ 3 เดือน มีค่า 0.73 มีการตรวจสอบความตรงของแบบทดสอบโดยใช้คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนทดสอบกับคะแนนจากแบบทดสอบเขาวัวปัญญา แบบวัดเจตคติ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวของเอนนิส (Cornell Critical Thinking Test, Level X and Level Z)เป็นแบบทดสอบความคิดวิจารณ์ที่สร้างและพัฒนาโดยเอนนิสและมิลล์แมนประมาณปี ค.ศ. 1961 และได้พัฒนามาเป็นระยะ ๆ ซึ่งฉบับปรับปรุงล่าสุดคือปี ค.ศ. 1985 เอนนิสและมิลล์แมนได้สร้างแบบทดสอบเป็น 2 ฉบับ ใช้วัดกับกลุ่มบุคคลต่างระดับกันดังนี้

2.1 แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณคอร์เนลล์ระดับเอกซ์ (Cornell Critical Thinking Test, Level X) เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษา ประกอบด้วยข้อสอบ 71 ข้อ ใช้เวลาประมาณ 50 นาที เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และการสังเกต (credibility of sources and observation) ความสามารถในการนิรนัย (deduction) ความสามารถในการอุปนัย (induction) ความสามารถในการระบุข้อตั้งเบื้องต้น (assumption identification) ซึ่งแบบทดสอบระดับนี้ จะมีบริบทในเรื่องที่เกี่ยวกับคณะสำรวจของโลกชุดที่สอง เดินทางไปดาวเคราะห์ดวงหนึ่ง มีชื่อว่า “นิโคมา” เพื่อค้นหาว่า คณะสำรวจชุดแรกที่ส่งไปศึกษาว่าดาวนี้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้หรือไม่ เมื่อสองปีก่อน มีสภาพเป็นอย่างไร

ทำไมไม่ส่งข่าวกลับมายังโลก ผู้ตอบแบบทดสอบถูกระบุให้เป็นบุคคลหนึ่ง ในขณะสำรวจชุดที่สองซึ่งมีรายละเอียดของแบบทดสอบในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การอุปนัย (induction) เป็นการพิจารณาเนื้อหาของข้อมูลที่ได้ค้นพบโดยคณะสำรวจกลุ่มย่อย ลักษณะของแบบทดสอบ มีสถานการณ์มาให้ว่า ตัวผู้ตอบและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปพบกระท่อมที่คณะสำรวจชุดแรกได้สร้างไว้แล้ว เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตั้งข้อสังเกตว่า “บางที่คณะสำรวจชุดแรกอาจตายหมดแล้ว” จะมีข้อคำถาม ซึ่งเป็นเหตุการณ์หรือข้อมูลที่ค้นหาเพิ่มเติม ผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่า เหตุการณ์หรือข้อมูลนั้นเป็นเช่นไร จากตัวเลือก 3 ตัวเลือก คือ 1. สนับสนุนข้อสังเกต 2. คัดค้านข้อสังเกต หรือ 3. ข้อมูลไม่เกี่ยวข้องกับข้อสังเกต จำนวน 23 ข้อ

ตอนที่ 2 ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต (credibility of sources and observations) ข้อสอบแต่ละข้อ จะให้ประโยคที่เป็นคำพูดจากสมาชิกแต่ละคนพูดถึงสิ่งเดียวที่ต่างมุมกัน หรือมุมเดียวกัน ผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่า ข้อความใดน่าเชื่อถือกว่ากัน หรือทั้งสองข้อความน่าเชื่อถือได้เท่าเทียมกัน จำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 3 การนิรนัย (deduction) เป็นข้อสอบที่ผู้สำรวจให้เหตุผล ในเรื่องต้องกระทำอะไรบ้าง และควรยกเว้นในเรื่องใดบ้าง ข้อสอบในแต่ละข้อผู้ตอบต้องพิจารณาทางเลือกสามทางที่ให้มาตัดสินว่าทางเลือกใด มีความเป็นไปได้ตามข้อมูลที่ให้มา มีจำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 4 การระบุข้อตกลงเบื้องต้น (assumption identification) ข้อสอบแต่ละข้อจะเป็นการรายงานของสมาชิกในคณะสำรวจ ผู้ตอบต้องพิจารณาว่าตัวเลือกใดที่เป็นเหตุผลที่ยอมรับว่าเป็นไปได้ของข้อความที่รายงาน มีจำนวน 10 ข้อ

2.2 แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณคอร์เนลล์ระดับแซต (Cornell Critical Thinking Test, Level Z) เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปัญญาเลิศ นักศึกษาระดับวิทยาลัย รวมทั้งผู้ใหญ่ ประกอบด้วย ข้อสอบ 52 ข้อ ใช้เวลาประมาณ 50 นาทีเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล (credibility of sources) ความสามารถในการพยากรณ์และการวางแผนการทดลอง (prediction and experimental planning) ความสามารถต่อการอ้างเหตุผลผิดหลักตรรกะ (fallacies) ความสามารถในการนิรนัย (deduction) ความสามารถในการอุปนัย (induction) ความสามารถในการให้คำจำกัดความ (definition) ความสามารถในการระบุข้อตกลง

เบื้องต้น (assumption identification) คุณภาพแบบทดสอบความคิดวิจารณ์ญาณคอร์เนลระดับเอ็กซ์ (Cornell Critical Thinking Test , Level X) มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.67 ถึง 0.79 ส่วนแบบทดสอบความคิดวิจารณ์ญาณคอร์เนลระดับแซด (Cornell Critical Thinking Test, Level Z) มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.50 ถึง 0.77 ในด้านความเที่ยงตรงของแบบทดสอบได้พิจารณาขอบเขตเนื้อหาของแบบทดสอบว่า มีความครอบคลุมบริบทของการคิดวิจารณ์ญาณ และได้หาความสัมพันธ์กับแบบสอบที่เป็นมาตรฐานอื่น ๆ

3. แบบทดสอบวัดทักษะการใช้เหตุผลของนิวเจอร์ซี (New Jersey Test of Reasoning Skills) แบบทดสอบนี้สร้างโดยสถาบันส่งเสริมด้านปรัชญาสำหรับเด็กเมื่อปี ค.ศ. 1983 ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา แบบทดสอบนี้ต้องการวัดความสามารถด้านการใช้เหตุผลทางภาษา ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ข้อสอบมีทั้งหมด 50 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ การระบุข้อตกลงเบื้องต้น (assumption identification) การอุปนัย (induction) การอ้างเหตุผลที่ดี (good reasons) และ ชนิดและระดับ (kind and degrees) คุณภาพแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.85 ถึง 0.91 สำหรับความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ แบบทดสอบมีความครอบคลุมถึงทักษะสำคัญ 2 ประเภท ได้แก่ ทักษะการใช้เหตุผลและทักษะการสืบเสาะ

4. แบบทดสอบวัดกระบวนการคิดทางสติปัญญาาระดับสูงของโรสส์ (Ross Test of Higher Cognitive Processes) แบบทดสอบนี้สร้างโดย จอห์นและแคธริน เมื่อปี ค.ศ. 1976 และพัฒนาปรับปรุงในปีค.ศ. 1979 ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบทดสอบนี้มุ่งวัดความสามารถทางสมองขั้นสูงระดับการวิเคราะห์ (analysis) การสังเคราะห์ (synthesis) และการประเมิน (evaluation) ตามการจัดระดับความมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (bloom's taxonomy of educational objective) ประกอบด้วยข้อสอบ 105 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ครั้งโดยครั้งละประมาณ 60 นาที แบบทดสอบทั้งหมดมี 8 ตอน คือ การอุปมาอุปไมย (analogies) การใช้เหตุผลแบบนิรนัย (deductive reasoning) ข้อสมมุติที่ขาดหายไป (missing premises) ความสัมพันธ์เชิงนามธรรม (abstract relation) การสังเคราะห์อย่างเป็นลำดับ (sequential synthesis) กลยุทธ์การตั้งคำถาม (questioning strategies) การวิเคราะห์ความตรงประเด็นของสารสนเทศที่ใช้ (analysis of relevant and irrelevant information) และการวิเคราะห์คุณลักษณะ (analysis of attributes) ซึ่งในแต่ละแบบของแบบทดสอบวัดความสามารถขั้นการ

วิเคราะห์จะเป็นตอนที่ 1, 3 และ 7 ชั้นการสังเคราะห์เป็นตอนที่ 4, 5 และ 8 ส่วนชั้นการประเมินเป็นตอนที่ 2 และ 6 ถึง 8 ซึ่งการสอบ 2 ครั้ง เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของโครงการและสภาพนักเรียนเป็นรายบุคคลคุณภาพของแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นแบบแบ่งครึ่งข้อสอบเท่ากับ 0.92 และความเชื่อมั่นแบบทดสอบซ้ำเท่ากับ 0.94 ส่วนความเที่ยงตรงของแบบทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบทั้งหมดกับอายุสมองมีค่าเท่ากับ 0.67

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดที่มีจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้เลือกการวัดองค์ประกอบของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความสามารถในการนิรนัย และความสามารถในการอุปนัย ผู้วิจัยใช้แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้นเองโดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการคิด เพื่อนำมาเป็นกรอบหรือโครงสร้างของการคิด นิยามเชิงปฏิบัติการหรือลักษณะเฉพาะพฤติกรรมที่ใช้อธิบายลักษณะของการคิด สร้างผังข้อสอบ เขียนข้อสอบ นำแบบทดสอบไปทดลองหาคุณภาพ แล้วจึงนำแบบทดสอบไปใช้

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดเจตคติ

3.1 ความหมายของเจตคติ

ราชบัณฑิตยสถาน (2526) ระบุว่า ทศนคติหรือเจตคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Attitude” ซึ่งมีรากฐานมาจากภาษาละตินว่า “Aptus” แปลว่า “โน้มเอียง เหมาะสม ท่าที”

สงบ ลักษณะ (2529) กล่าวถึงความหมายของเจตคติไว้ว่า ความรู้สึกพอใจ ชอบ ไม่พอใจ หรือไม่ชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ไพศาล หวังพานิช (2523) ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า ความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งอันเป็นผลจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทางใดทางหนึ่ง อาจเป็นทางสนับสนุน หรือโต้แย้งคัดค้าน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคง ต่อบุคคลหรือสถานการณ์ใดๆ ที่อาจเป็นไปในทางที่ดี (Positive) ชัดแย้ง (Negative) หรือเป็นกลาง (Neutral) ก็ได้ ซึ่งเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีหรือเลวของบุคคล หรือสถานการณ์นั้นๆ

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกด้านจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3.2 องค์ประกอบของเจตคติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523) ได้นำเสนอโครงสร้างของเจตคติที่สำคัญๆ 3 โดยทั่วไป เจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้นๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความ และรวมเป็นความเชื่อ หรือช่วยในการประเมินค่าสิ่งเร้านั้นๆ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์ (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินค่าสิ่งเร้านั้น แล้วพบว่าพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว องค์ประกอบ ทั้งสองอย่างมีความสัมพันธ์กัน เจตคติบางอย่างจะประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจมาก แต่ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์น้อย เช่น เจตคติที่มีต่องานที่ทำ ส่วนเจตคติที่มีต่อแฟชั่นเสื้อผ้าจะมีองค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์สูง แต่มีองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจต่ำ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการประเมินค่าให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องประกอบด้วยทั้งสามองค์ประกอบเสมอ แต่จะมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกันไป โดยปกติบุคคลมัก

แสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่แต่ก็ไม่เสมอไปทุกกรณี ในบางครั้งเรามีเจตคติอย่างหนึ่ง แต่ก็ได้แสดงพฤติกรรมตามเจตคติที่มีอยู่ก็มี

ในองค์ประกอบของเจตคติทั้ง 3 องค์ประกอบ ปัจจุบันองค์ประกอบที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ องค์ประกอบด้านความรู้สึกที่มีความรู้ ความคิด หรือความเชื่อที่เป็นรากฐานสำคัญ โดยเจตคติเป็นผลที่เปิดมาจากปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างความรู้ ความคิด และความรู้สึก

3.3 การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

เจตคติเกิดจากการมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หากประสบการณ์ที่เราได้รับเพิ่มเติมแตกต่างจากประสบการณ์เดิม เราก็อาจเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ การเปลี่ยนแปลงเจตคติมี 2 ทาง (พัชรา ทิพยทัศน์, ม.ป.ป)

1. การเปลี่ยนแปลงในทางเดียวกัน (Congruent Change) หมายถึง เจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกจะเพิ่มมากขึ้นในทางบวก แต่ถ้าเจตคติเป็นไปในทางลบก็เพิ่มมากขึ้นในทางลบด้วย

2. การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง (Incongruent Change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลง เจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกจะลดลงและไปเพิ่มทางลบ

หลักการของการเปลี่ยนแปลงเจตคติ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน หรือการเปลี่ยนแปลงไป คนละทางนั้น มีหลักการว่า เจตคติเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกันเปลี่ยนได้ง่ายกว่าเจตคติที่เปลี่ยนแปลงไปคนละทาง เพราะการเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกันมีความมั่นคง ความคงที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่อไปนี้

1. ความสุดขีด (Extremeness) เจตคติที่อยู่ปลายสุดเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าเจตคติที่ไม่รุนแรงนักเช่น ความรักที่สุดและความเกลียดที่สุดเปลี่ยนแปลงยากกว่าความรักและความเกลียดที่ไม่มากนัก

2. ความซับซ้อน (Multicomplexity) เจตคติที่เกิดจากสาเหตุเดียวกันเปลี่ยนได้ง่ายกว่าเกิดจากหลายๆ สาเหตุ

3. ความคงที่ (Consistency) เจตคติที่มีลักษณะคงที่มาก หมายถึงเจตคติที่เป็นความเชื่อฝังใจเปลี่ยนแปลงยากกว่าเจตคติทั่วไป

4. ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง (Interconnectedness) เจตคติที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะที่เป็นไปในทางเดียวกันเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าเจตคติที่มีความสัมพันธ์ไปในทางตรงกันข้าม

5. ความแข็งแกร่งและจำนวนความต้องการ (Strong and Number of Wants Served) หมายถึง เจตคติที่มีความจำเป็นและความต้องการในระดับสูง เปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าเจตคติที่ไม่แข็งแกร่งและไม่อยู่ในความต้องการ

6. ความเกี่ยวเนื่องกับค่านิยม (Centrality of Related Values) เจตคติหลายเรื่องเกี่ยวเนื่องจากค่านิยมความเชื่อที่ค่านิยมนั้นดีน่าปรารถนา และเจตคติสืบเนื่องมาจากค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

3.4 เครื่องมือวัดเจตคติ

เนื่องจากเจตคติเป็นมโนภาพที่วัดได้ยาก เมื่อเทียบกับการวัดด้านอื่นๆ นักจิตวิทยาจึงได้พยายามหาวิธีวัด และสร้างเครื่องมือการวัดที่มีคุณภาพ ที่จะกระตุ้นให้ได้มาซึ่งความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ถูกวัด ริชาร์ด เอคเกกุล (2550) กล่าวถึงวิธีวัดเจตคติไว้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีที่ง่ายและตรงไปตรงมาที่สุด การสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมข้อซักถามไว้อย่างดี ข้อรายการนั้นต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์จะได้ทราบความรู้สึก หรือความคิดเห็นของผู้ตอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่มีข้อเสียว่าผู้ถามอาจจะไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบ เพราะผู้ตอบอาจบิดเบือนคำตอบ เนื่องจากอาจเกิดความเกรงกลัวต่อการแสดงความคิดเห็น วิธีแก้ไขคือ ผู้สัมภาษณ์ต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เป็นกันเอง ให้ผู้ตอบรู้สึกสบายใจ ไม่เคร่งเครียดเป็นอิสระ และแน่ใจว่าคำตอบของเขาจะเป็นความลับ

2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการที่ใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน เพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลที่เราสังเกตมีเจตคติ ความเชื่อ อุปนิสัยเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะถูกต้องใกล้เคียงกับความจริง หรือเป็นที่น่าเชื่อถือได้เพียงใดนั้น มีข้อควรคำนึงหลายประการ กล่าวคือควรมีการศึกษาหลายๆ ครั้ง ทั้งนี้เพราะเจตคติของบุคคลมาจากหลายๆ สาเหตุ นอกจากนี้ตัวผู้สังเกตเองจะต้องทำตัวเป็นกลาง ไม่มีความลำเอียง และการสังเกต ควรสังเกตหลายๆ ช่วงเวลา ไม่ใช่สังเกตเฉพาะเวลาใดเวลาหนึ่ง

3. การรายงานตนเอง (Self-Report) วิธีการนี้ต้องการให้ผู้ถูกสอบวัดแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่เขาได้สัมผัส นั่นคือ สิ่งเร้าที่เป็นข้อความให้ผู้ตอบความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมา แบบทดสอบหรือมาตราวัดที่เป็นของแนว เทอร์สโตน (Thurstone) กัทท์แมน (Guttman) ลิเคอร์ท (Likert) และออสกู๊ด (Osgood) นอกจากนี้ยังมีแบบให้ผู้สอบรายงานตนเองและอื่นๆ อีกมากตามจุดมุ่งหมายของการสร้างและการวัด

4. เทคนิคจินตนาการ (Projective Techniques) วิธีนี้อาศัยสถานการณ์หลายอย่างไปเร้าผู้สอบ เช่น ประโยคไม่สมบูรณ์ ภาพแปลกๆ เรื่องราวแปลกๆ เมื่อผู้สอบเห็นสิ่งเหล่านี้จะจินตนาการออกมาแล้วนำมาตีความหมาย จากการตอบนั้นๆ พอจะเดารู้ว่ามีเจตคติต่อเป้าเจตคติอย่างไร

5. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological Measurement) การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้า แต่สร้างเฉพาะเพื่อจะวัดความรู้สึกอันจะทำให้พลังไฟฟ้าในร่างการเปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าดีใจเข็มจะชี้อย่างหนึ่ง เสียใจเข็มจะชี้อีกอย่างหนึ่ง ใช้หลักการเดียวกับเครื่องจับเท็จ เครื่องมือแบบนี้ยังพัฒนาไม่ดีพอจึงไม่นิยมใช้เท่าใดนัก

3.5 วิธีศึกษาเจตคติ

วิธีศึกษาเจตคตินั้นทำได้หลายวิธี แต่ที่เห็นว่านิยมศึกษากันและได้ผลดีมีอยู่ 5 วิธี Oskamp (1977) สรุปใจความได้ดังนี้

1. ศึกษาโดยวิธีการพรรณนา (Description) การศึกษาเจตคติโดยวิธีการอธิบายหรือพรรณนานั้น สามารถศึกษาในกลุ่มเดี่ยวๆ ได้ และควรเป็นกลุ่มที่น่าสนใจ เช่นกลุ่มเด็กปัญญาอ่อน เด็กหนیโรงเรียน เป็นต้นการศึกษาแบบนี้ใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ แล้วอธิบายข้อเท็จจริงที่ได้พบเห็นอาจจะอธิบายบรรยายเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มก็ได้แต่การศึกษาแบบนี้มีข้อมูลสู่แบบการวัดไม่ได้ และกลุ่มตัวอย่างที่อาจจะไม่เป็นตัวแทนที่ดีเท่าๆ วิธีการโหวตเสียงที่จะกล่าวในข้อต่อไปนี้

2. ศึกษาโดยวิธีการวัด (Measurement) การวัดเจตคติได้พัฒนาวิธีการนี้ขึ้นมามากจนสามารถได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ วิธีการวัดที่เชื่อถือได้ วิธีการวัดที่ถือว่าเป็นแบบมาตรฐานคือวิธีของเทอร์สโตน ลิเคอร์ท กัทท์แมน และออสกู๊ด แต่วิธีการพรรณนาและวิธีการทดลองจะใช้วิธีการวัดน้อยมากบางทีเกือบไม่สนใจเลย

3. ศึกษาโดยวิธีโหวตเสียง (Polls) การศึกษาแบบนี้โดยมากเพื่อแสวงหาคำความคิดเห็นของประชาชน แต่ขณะเดียวกันสามารถศึกษาเจตคติได้ด้วย สามารถศึกษากลุ่มใหญ่ๆ ได้เช่น การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร หรือประธานาธิบดีของประเทศ การศึกษาความนิยมของพรรคการเมืองไทย เป็นต้น การศึกษาแบบนี้พิถีพิถันเรื่องการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างมาก คือ จะต้องเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เชื่อถือได้จริงๆ การแปลผลจะได้เป็นความคิดเห็นหรือเจตคติของประชาชนจริงๆ

4. ศึกษาโดยวิธีทางทฤษฎี (Theories) นักทฤษฎีทางเจตคติเริ่มแรกทำงานเกี่ยวกับการอธิบายธรรมชาติพื้นฐานของเจตคติว่า เจตคติก่อตัวอย่างไร เปลี่ยนแปลงอย่างไร หลายกลุ่มไม่ได้เน้นการวัดที่แน่นอนหรือเนื้อหาที่แน่ชัด แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อนักทฤษฎีต้องการแสดงให้เห็นที่แน่นอนหรือเนื้อหาที่แน่ชัด แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อนักทฤษฎีต้องการแสดงให้เห็นความถูกต้องของทฤษฎีให้แน่ชัดขึ้นก็ต้องผ่านวิธีการทดลอง จึงจะทำให้วิธีแสวงหาคำรู้เรื่องเจตคติอาจซ้ำซ้อนกันและจะทำให้เกิดผลเกี่ยวพันกันระหว่างนักทฤษฎีกับนักทดลอง

5. ศึกษาโดยวิธีการทดลอง (Experiments) การทดลองเป็นการจัดกระทำกับสถานการณ์หนึ่ง โดยทั่วไปจะมีตัวแปรควบคุมให้มีสภาพเหมือนเดิมกับตัวแปร ทดลองที่จัดกระทำอะไรบางประการ แล้วนำมาเปรียบเทียบกันดูว่าจะมีผลอะไรเกิดขึ้นจากตัวแปรทดลองหรือไม่นักทดลองทางเจตคติเน้นการค้นคว้าองค์ประกอบที่สามารถทำให้เจตคติเปลี่ยนแปลง และทดสอบสมมติฐานของนักทฤษฎีเจตคติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการสอบวัดหลายวิธี เนื้อหาที่ทำการทดลองมักจะเน้นความสำคัญของเจตคติต่อสังคม

3.6 ประโยชน์ของเจตคติ

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2550) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเจตคติไว้ ดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โยการจัดรูปแบบหรือจัดระบบสิ่งของต่างๆ ที่อยู่รอบตัว
2. ช่วยให้มีการเข้าข้างตนเอง (Self-Esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา

3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งมีปฏิริยาตอบโต้ หรือ การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไปนั้นส่วนมากจะทำให้เกิดความพอใจมากหรือเป็นบ่าเหน็จรางวัลจาก สิ่งแวดล้อม

4. ช่วยให้คุณสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าเจตคตินี้ นำ ความพอใจมาให้บุคคลนั้น

5. เตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ

6. ช่วยให้คุณคิดคาดคะเนล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น

7. ทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จตามหลักชัยที่วางเอาไว้

ดังนั้นเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความรู้สึกที่มีความรู้ ความคิด และความ เชื่อเป็นรากฐานทั้งด้านบวกและด้านลบของผู้เรียนต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเองว่ามีค่า มีความสำคัญ ควรแก่การสืบทอดประเพณี และนำมาเป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติ โดยวัดจากประเด็นคำถาม 4 ประเด็น คือ ความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา การ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความคิดและการปฏิบัติตนต่อชุมชนสังคมส่วนรวมโดยใช้แบบวัดเจตคติ ในการวัด

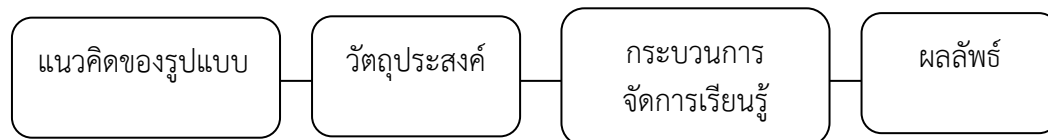
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลเลิฟและการประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟเพื่อพัฒนาความสามารถใน

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

4.1 ความเป็นมาของโมเดลเลิฟ (Love Model)

โมเดลเลิฟ หรือ Love Model เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ รองศาสตราจารย์ ดร.เอ็ม- อัจฉา วัฒนาบุรานนท์ พัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการจัดการ เรียนรู้มรดกศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา” (เอ็มอัจฉา วัฒนา บุรานนท์, 2554) ทำให้ได้รูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเรียนรู้ (Learning) ขั้น เปิดใจ (Openness) ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) โดยใช้อักษร

ย่อ “Love Model” รูปแบบความรักประกอบด้วยแนวคิดของรูปแบบ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และผลลัพธ์

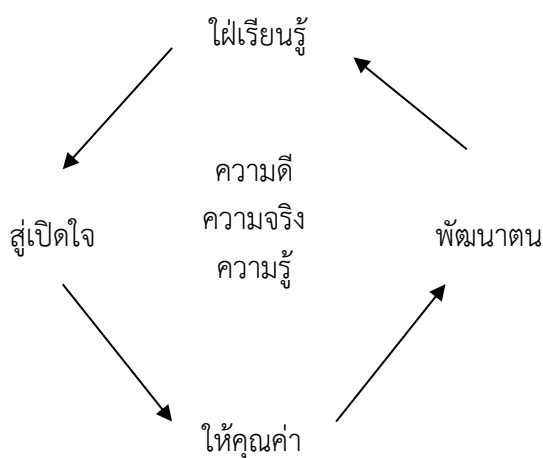

แผนภาพที่ 4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก”

(เอมอัชมา วัฒนบุรานนท์, 2556)

4.2 แนวคิดของโมเดลเลิฟ

โมเดลเลิฟ (Love Model) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ชั้นเรียนรู้ (Learning) ชั้นเปิดใจ (Openness) ชั้นเห็นคุณค่า (Value) และชั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ตระหนักรู้ในตนเอง และผู้อื่น มีความรักความเมตตาต่อบุคคล และสรรพสิ่งรอบข้าง เรียนรู้ที่จะยอมรับความจริงในชีวิต ธรรมชาติของชีวิต และความจริงที่พึงปฏิบัติ ตลอดจนเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและปัญญา รวมทั้งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงการเสริมสร้างความคิด ความจริง และความรู้ในบุคคลนั่นเอง ทั้งนี้รูปแบบความรัก (Love Model) เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) แนวคิดหลักคำสอนทางพุทธศาสนา และแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยจิตตปัญญาศึกษานั้นเป็นแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักความดี ความงาม ความเข้าใจธรรมชาติ ความมีสติ ความรอบคอบ รู้จักใคร่ครวญ เพื่อการพัฒนาจิตใจและปัญญา ส่วนแนวคิดหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นแนวคิดที่มุ่งสอนให้คนทำความดี ละเว้นความชั่วและทำจิตใจให้ผ่องใส บริสุทธิ์ โดยการศึกษาศีล การทำสมาธิ เพื่อให้เกิดปัญญา หรือหลักไตรสิกขานั้นเอง สำหรับแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาวะของบุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง มีสติปัญญาในการใคร่ครวญสรรพสิ่งทั้งหลาย และมีความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต การมีความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (เอมอัชมา วัฒนบุรานนท์, 2556) สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 แนวคิดการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก

(เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์, 2556)

4.3 วัตถุประสงค์ของโมเดลเลิฟ

โมเดลเลิฟ (Love Model) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ (Learning) การเปิดเผยความในใจ (Openness) การให้คุณค่า (Value) และการให้เห็นคุณงามความดี (Excellence) ซึ่งจะช่วยสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับผู้เรียนในด้านความดี ความจริง และความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทั้งนี้ความดีหมายถึง การรักษาศีล การมีความรัก ความเมตตา ส่วนความจริง คือ ความจริงของชีวิต ธรรมชาติชีวิต ความจริงที่พึงปฏิบัติได้ การยอมรับความจริง การรู้จักตนเองและผู้อื่น สำหรับความรู้นั้นเป็นความรู้เพื่อให้เกิดปัญญาในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ (เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์, 2556)

4.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของโมเดลเลิฟ

เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์ (2556) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบความรักไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบความรัก (Love Model) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนหนึ่งขั้นเรียนรู้ (Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน เรียนรู้ที่จะรักตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชา ขั้นที่สองขั้นเปิดใจ (Openness) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่นและยอมรับความเป็นจริงของชีวิต ขั้นที่สามขั้นเห็นคุณค่า (Value) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น คุณค่าชีวิต คุณค่าของความรู้ และขั้นที่สี่ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็นคุณงามความดี ความจริง ความรู้ และความสุขโดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning) ใช้กิจกรรมดังนี้

1. การตั้งคำถาม
2. การตอบคำถาม
3. การทำสมาธิ
4. การสวดมนต์
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการอภิปราย
6. การแสดงความรู้สึก

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness) ใช้กิจกรรมดังนี้

1. การระบายความรู้สึก
2. การเล่าประสบการณ์
3. การแสดงความคิดเห็น
4. การจัดสุนทรียสนทนา
5. การแสดงความรู้สึก

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) ใช้กิจกรรมดังนี้

1. การเขียนบันทึก (Journal Writing)
2. การให้น้ำหนักคะแนน
3. การทำสมาธิ

4. การสวดมนต์

5. การแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) ใช้กิจกรรมดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. การแผ่เมตตา

3. การทำสมาธิ

4. การสวดมนต์ ทำให้จิตใจ มีสมาธิ และเห็นคุณงามความดีของตนเองและผู้อื่น

5. การแสดงความรักโดยการใช้คำพูด การเขียนข้อความ การวาดภาพ การเขียนคำขวัญ การทำบัตร (Card) แสดงความรัก

6. การเขียนบันทึก (Journal Writing)

7. การเขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับคุณงามความดีของตนเองและผู้อื่น

4.5 ผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบโมเดลเลิฟ

ผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบโมเดลเลิฟ (Love Model) มีดังต่อไปนี้

1. ตัวรูปแบบ หรือ Model สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ เช่น สุขศึกษา วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา เป็นต้น

2. ผู้สอน ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพื่อนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถนำกิจกรรมที่ใช้ในรูปแบบความรัก เช่น การนั่งสมาธิ การสวดมนต์ การแผ่เมตตา การเขียนบันทึกประจำวัน ฯลฯ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย

3. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดี ความจริง และความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ด้วยการใช้ตัวตนเองและผู้อื่น การมีความรัก ความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น การประพฤติดี (รักษาศีล) การรู้จักและยอมรับความจริงของชีวิต การเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา การฝึกจิตทำให้เกิดปัญญา การฝึกความมีสติและควบคุมอารมณ์ด้วยการทำสมาธิ การเกิดปัญญาจากการมีสติ และการรู้จักปรับผิด-ชอบ-ชั่ว-ดี การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การเห็นคุณค่าของชีวิต ตลอดจนการเห็นคุณงามความดีทั้งของตนเองและผู้อื่น

4. สถานศึกษา ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อเน้นให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในตนเอง มีสติและปัญญาในการไตร่ตรอง รู้จักคิด มีคุณธรรมเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีชีวิตที่มีความสุข

4.6 การประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น: กรณีศึกษา วิชาเพชรบุรีศึกษา

วิชาเพชรบุรีศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นวิชาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้รูปแบบความรักที่พัฒนา โดย รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนาบูรานนท์ และให้ไปเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สังคมศึกษาดังที่ สิริวรรณ ศรีพหล (2554) ระบุว่าเป้าหมายเพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ซึ่งความเป็นพลเมืองนั้นต้องประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังนั้นจึงมีวัตถุประสงค์ด้านต่างๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ด้านความรู้ ประกอบไปด้วย 4 อย่าง คือ

1.1 ข้อเท็จจริง คือ ข้อมูล หรือเนื้อหาที่ผู้เรียนรับรู้

1.2 มโนคติ หรือความคิดรวบยอด โดยที่ผู้เรียนต้องนำความรู้จากข้อเท็จจริงเพื่อมาสร้างเป็นมโนคติได้ หลักการ

1.3 หลักการเป็นความคิดที่สัมพันธ์กันในเชิงเหตุและผล

1.4 ทฤษฎี คือ สมมติฐานที่ได้รับการตรวจสอบและพิสูจน์หลายครั้งจนสามารถอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ไป ที่เกี่ยวข้องกับการปรากฏการณ์นั้นอย่างถูกต้อง และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

2. วัตถุประสงค์ด้านทักษะ ประกอบไปด้วย

2.1 ทักษะทางด้านวิชาการ (Academic Skills) ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการอ่าน การเขียน การตีความ การสรุป การอ่านแผนที่ เป็นต้น ทักษะการคิด เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา เช่น

2.2 ทักษะทางสังคม (Social Skills) ได้แก่ ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการมีส่วนร่วมทำงานกลุ่ม ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ทักษะการดำรงชีวิตในสังคม เป็นต้น

3. วัตถุประสงค์ด้านเจตคติ โดยที่ควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาด้านความรู้สึก ค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้เป็นบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปราศจากอคติ มีความเป็นกลาง มีขันติธรรม ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมประชาธิปไตยอย่างมีความสุข

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดังที่ วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2554) อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใช้คำภาษาอังกฤษว่า child centered, student-centered หรือ learner-centered ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุดและอย่างทั่วถึง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบทบาทครูไม่ใช่การถ่ายทอดความรู้อย่างเดียว แต่จะให้การดูแล แนะนำ อำนวยความสะดวกสนับสนุนที่เรียกว่า ครูเป็น facilitator หรือ manager หรือ supporter โดยครูจะเป็นผู้ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ส่วนผู้เรียนคือ การลงมือทำกิจกรรมหรือปฏิบัติให้มากที่สุด ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีหลายรูปแบบ ดังนี้

1. กิจกรรมพัฒนามโนคติ (Concept) คือ เป็นการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาต่างๆ โดยมีหลักการดังนี้

1.1 จัดประสบการณ์โดยตรงให้ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติ มีการอ่าน การค้นคว้า การคิด การอภิปราย การแก้ปัญหา โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อนั้นหลายแหล่ง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เห็นมุมมองของข้อมูลผ่านกิจกรรมต่างๆ

1.2 จัดกิจกรรมที่ไม่ใช่เพียงการอธิบายเท่านั้น เช่น การอภิปราย การเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ การวางแผน การสรุปประเด็น รวมทั้งการใช้สื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจข้อมูลต่างๆ ในลักษณะของรูปธรรมให้มากที่สุด

1.3 การตั้งคำถามของครู ซึ่งเป็นปัจจัยให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ

1.4 จัดเรียงลำดับเนื้อหาเพื่อช่วยให้เข้าใจ มีวิธีสอน 2 แบบ คือ

- แบบอุปนัย (Inductive Method) คือการสอนที่มีการนำเสนอตัวอย่างหลายตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาสรุปเป็นกฎเกณฑ์

- แบบนิรนัย (Deductive Method) คือการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รู้จักกฎเกณฑ์หลักการ ทฤษฎีต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในประสบการณ์ใหม่ๆ ได้

1.5 การจัดกิจกรรมนอกสถานที่ การศึกษานอกสถานที่ หรือทัศนศึกษา ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

- ใช้เป็นกิจกรรมการสอนเพื่อขยายมโนคติของผู้เรียน

- ใช้เป็นกิจกรรมศึกษาหาข้อมูลในชุมชนเพื่อการหาข้อมูลสร้างองค์ความรู้ใหม่

2. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ เพื่อให้เกิดความลึกซึ้งของเนื้อหา ข้อมูล ความรู้ และสามารถจัดการความรู้ได้อย่างเป็นระบบ โดยใช้การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น

- การจัดการเรียนรู้แบบการอภิปราย (Discussion) ซึ่งเป็นการส่งเสริมความคิดแก่ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

- การใช้กรณีศึกษา (Case- Study) โดยครูนำกรณีศึกษามาให้ผู้เรียนศึกษาหรืออธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะของนักเรียนได้หลายทักษะ

- การแก้ปัญหา (Problem Solving) ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ได้ฟังความคิดเห็น แนวคิด การคิดวิเคราะห์ที่ในมุมกว้าง

- การเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟฟิก จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดในการวิเคราะห์สังเคราะห์ การเลือกข้อมูล เชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ หรือมโนคติต่างๆ เป็นต้น

3. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาค่านิยม

3.1 วิธีการค้นหาค่านิยมด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักถึงค่านิยมของตนเอง และพัฒนาให้เกิดเป็นค่านิยมที่ดีที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ เช่น

- การถามให้ผู้เรียนได้คิดถึงเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆ ซึ่งหากผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น ผู้เรียนจะรู้สึกอย่างไร และจะทำอย่างไร

- เอกสารค่านิยม (Value Sheet) มาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและพิจารณา แสดงความคิดเห็นถึงค่านิยมของตนเอง

- การจัดลำดับ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง และให้ผู้เรียนอธิบายเหตุผลการจัดลำดับก่อนหลังกับสำคัญของปัญหาต่างๆ

- การลงคะแนน เป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย โดยมีการตั้งคำถามว่าใครเห็นด้วยบ้าง ใครไม่เห็นด้วยบ้าง

- การแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นถ่ายทอดความรู้สึกของผู้เรียนให้ปรากฏ

3.2 การค้นหาค่านิยมของผู้อื่น

3.3 การอภิปรายหรือสนทนาเกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งอาจจะเรียนรู้จากเรื่องจริง หรือเหตุการณ์สมมติ

3.4 การวิเคราะห์หาเหตุผล เป็นการนำวิธีการสืบสวนสอบสวนมาใช้โดยเน้นการคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ใช้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

4. กิจกรรมการเรียนรู้ในการลงมือปฏิบัติเพื่อสังคม หรือในฐานะพลเมือง เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การวางแผนรักษาสาธารณสุขสมบัติ การทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม เป็นต้น

ดังนั้นการใช้ขั้นตอนของรูปแบบความรักในวิชาเพชรบุรีศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์จุดเน้น เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา บริบท และการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 3 การประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น: ภูมิศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา

ขั้นตอนโมเดลเลิฟ วิชาเพศศึกษาและมรณศึกษา (เอ็มอชมา วัฒนาบูรานนท์)	การประยุกต์ใช้ขั้นตอนโมเดลเลิฟ วิชาเพชรบุรีศึกษา
<p>ขั้นที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน เรียนรู้ที่จะรักตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชา มีกิจกรรม เช่น การตั้งคำถาม การตอบคำถาม การทำสมาธิ การแสดงความรู้สึก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการอภิปราย เป็นต้น</p>	<p>ขั้นที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning) คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งจากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา แหล่งเรียนรู้ และจากประสบการณ์ตรง</p>

<p style="text-align: center;">ขั้นตอนโมเดลเลิฟ วิชาเพศศึกษาและมรณศึกษา (เอมอัชมา วัฒนาบูรานนท์)</p>	<p style="text-align: center;">การประยุกต์ใช้ขั้นตอนโมเดลเลิฟ วิชาเพชรบุรีศึกษา</p>
<p>ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่นและยอมรับความเป็นจริงของชีวิต มีกิจกรรม ดังนี้</p> <p>การระบายความรู้สึก การเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย เป็นต้น</p>	<p>ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness) คือ คิดหาข้อเท็จจริง ยอมรับฟังเหตุผล เปิดใจรับข้อมูลด้วยกิจกรรมต่างๆ</p>
<p>ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น คุณค่าชีวิต คุณค่าของความรู้ และขั้นที่สี่ขั้นเห็นคุณงามความดี มีกิจกรรม ดังนี้ การเขียนบันทึก (Journal Writing) การให้น้ำหนักคะแนน การทำสมาธิ การสวดมนต์ การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น</p>	<p>ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) คือ การวิเคราะห์หาเหตุผลด้วยตนเอง ความเข้าใจสิ่งต่างๆ โดยการเชื่อมโยงสู่การพัฒนาค่านิยมในการเห็นคุณค่า และนำไปสู่การปฏิบัติ</p>
<p>ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็นคุณงามความดี ความจริง ความรู้ และความสุข มีกิจกรรม ดังนี้ การจัดกิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแผ่เมตตา การทำสมาธิ การสวดมนต์ ทำให้จิตนิ่ง มีสมาธิ และเห็นคุณงามความดีของตนเองและผู้อื่น การแสดงความรักโดยการใช้คำพูด การเขียนข้อความ การวาดภาพ การเขียนคำขวัญ การทำบัตร (Card) แสดงความรัก การเขียนบันทึก การเขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับคุณงามความดีของตนเองและผู้อื่น</p>	<p>ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) คือ การประมวลความรู้ สู่การปฏิบัติจริง ซึ่งจะนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม</p>

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้วิเคราะห์การประยุกต์ใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ และเจตคติต่อชุมชน ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 4 การประยุกต์ใช้โมเดลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นกรณีศึกษาวิชา เพชรบุรีศึกษา โดยแสดงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

การประยุกต์ใช้ หลักการสำคัญ LOVE Model	กิจกรรมการจัดการ เรียนการสอน	ด้านการคิดอย่างมี วิจาร์ณญาณ	ด้านเจตคติ ต่อชุมชนท้องถิ่น
<p>ขั้นที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning) คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งจากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา แหล่งเรียนรู้ และจากประสบการณ์ตรง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การอ่าน - การค้นคว้า - การคิด - การอภิปราย - การแก้ปัญหา - การเปรียบเทียบ - การวิเคราะห์ - การวางแผน - การสรุปประเด็น - การตั้งคำถามของครู - จัดเรียงลำดับเนื้อหาเพื่อช่วยให้เข้าใจ มีวิธีสอน 2 แบบ คือ <p>1.แบบอุปนัย (Inductive Method)</p> <p>2.แบบนิรนัย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการระบุประเด็น 2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต 3. ความสามารถในการอุปนัย 4. ความสามารถในการนิรนัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี

การประยุกต์ใช้ หลักการสำคัญ LOVE Model	กิจกรรมการจัดการ เรียนการสอน	ด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณ	ด้านเจตคติ ต่อชุมชนท้องถิ่น
	(Deductive Method) - การแสดงความรู้สึก		
ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness) คือ การคิดหาคำตอบและสรุปผล ทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การหาคำตอบ และการสรุปเรื่องที่ได้ศึกษาเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - การอภิปราย - การศึกษานอกสถานที่ทัศนศึกษา - กรณีศึกษา - การแก้ปัญหา - การเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก - การแสดงความคิดเห็น - การจัดสุนทรียสนทนา - กิจกรรมโครงงาน - การสืบค้นข้อมูล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการระบุประเด็น 2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต 3. ความสามารถในการอุปนัย 4. ความสามารถในการนิรนัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี
ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) คือ การเห็นคุณค่า ความสำคัญ ประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - วิธีการค้นหาค่านิยมด้วยตนเอง - การค้นหาค่านิยมของผู้อื่น - การอภิปรายหรือสนทนาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ - การวิเคราะห์หาเหตุผล - การเขียนบันทึก (Journal Writing) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการระบุประเด็น 2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต 3. ความสามารถในการอุปนัย 4. ความสามารถในการนิรนัย 	<ul style="list-style-type: none"> - การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา - การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ - ความคิดและการปฏิบัติตนต่อชุมชนสังคมส่วนรวม

การประยุกต์ใช้ หลักการสำคัญ LOVE Model	กิจกรรมการจัดการ เรียนการสอน	ด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณ	ด้านเจตคติ ต่อชุมชนท้องถิ่น
	- การให้น้ำหนักคะแนน		
<p>ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณ งาม ความดี (Excellence) คือ การประมวลความรู้ นำมาสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งจะนำไปสู่ความ รับผิดชอบต่อส่วนรวม</p>	<p>- กิจกรรมการเรียนรู้ใน การลงมือปฏิบัติเพื่อ สังคม(จิตสาธารณะ) - การแสดงความรักโดย การใช้คำพูด - การเขียนข้อความ - การวาดภาพ - การเขียนคำขวัญ - การทำบัตร (Card) แสดงความรัก - การเขียนบันทึก - การเขียนแสดง ความรู้สึกความดีต่างๆ</p>	<p>1. ความสามารถในการ การระบุประเด็น 2. การพิจารณาความ น่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและการ สังเกต 3. ความสามารถในการ อุปนัย 4. ความสามารถในการ นิรนัย</p>	<p>- ความสำคัญของ ชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี - การสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญา - การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ - ความคิดและการ ปฏิบัติตนต่อชุมชน สังคมส่วนรวม</p>

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า

เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2556) ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการดีขึ้นและดีกว่ากลุ่มควบคุมในด้านความดี ความจริง และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักอยู่ในระดับมากที่สุด

เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2554) ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้มรรณศึกษา เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษา พบว่า ผู้เรียนที่เรียนวิชา มรรณศึกษา ปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เนื้อหาและความรู้ ด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หลังการเรียน แตกต่างกับกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนมรรณศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตามรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นกับนักศึกษาครู ในเขตวิทยาลัยครูภาคเหนือ ได้สร้างแบบทดสอบการคิดอย่างมี วิจารณญาณ โดยอิงรูปแบบลักษณะของแบบทดสอบความคิดวิจาร์ณญาณคอร์เนลระดับแซต (Cornell Critical Test, Level Z) ของแอนนิส (Ennis) ทำการหาคุณภาพของแบบทดสอบกับกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาครู จำนวน 800 คน ผลการหาคุณภาพของแบบทดสอบ โดยการทดสอบความ แตกต่าง ของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างผู้ที่มีคะแนนจากการประเมินพฤติกรรมของผู้ ที่มีกรคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าค่าเฉลี่ยกับผู้ที่ได้คะแนนจากการประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีกร คิดอย่างมีวิจารณญาณต่ำกว่าค่าเฉลี่ย พบว่าทั้งสองกลุ่มมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาครูกลุ่มที่ได้คะแนนจากการประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีกร คิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าค่าเฉลี่ย ได้คะแนนจากแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่า

นักศึกษากลุ่มที่ได้คะแนนจากการประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า

Norris (1990) อ้างถึงใน เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537) ได้หาความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานการคิดด้วยภาษาพูด เพื่อทดสอบแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณชนิดเลือกตอบโดยทดสอบกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใน Newfoundland (Canada) จำนวน 342 คน ผลการศึกษาพบว่า การรายงานการคิดด้วยภาษาพูดเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นของการหาความแม่นยำของข้อมูลและข้อมูลที่รวบรวมยังทำให้การคิดและการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงด้วย

Lumpkin (1990) อ้างถึงใน ซาลิณี เอี่ยมศรี (2536) ได้ศึกษาผลของการสอนที่ใช้ทักษะการคิดวิจารณ์เป็นวิธีสอนโดยตรง ในเรื่องความสามารถในการคิดวิจารณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงอยู่ของเนื้อหาสังคมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนเกรด 5 จำนวน 35 คน กับเกรด 6 จำนวน 45 คน ทำการทดลองเป็นเวลา 5 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ แบบสอบการคิดวิจารณ์คอร์เนลล์ ระดับเอ็กซ์และแบบสอบทางด้านเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการคิดวิจารณ์ของนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่นักเรียนเกรด 6 ในกลุ่มทดลองซึ่งสอนด้วยทักษะการคิดวิจารณ์นั้น ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา เป็นวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest) ซึ่งมีขั้นตอนการทำวิจัยดังต่อไปนี้

1. การออกแบบการวิจัย
2. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. การสร้างเครื่องมือการวิจัย
5. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การนำเสนอข้อมูล
8. แผนการดำเนินงาน

1. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น ดังแผนภาพที่ 6

สอบก่อนเรียน	ทดลอง	สอบหลังเรียน
T_1	X	T_2

T_1	หมายถึง	การทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟ
T_2	หมายถึง	การทดสอบหลังเรียน (Post-test)

แผนภาพที่ 6 แผนการทดลองแบบ The One-Group Pretest-Posttest

2. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบุรี รูปแบบความรัก ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการวัดเจตคติเพื่อวิเคราะห์และเชื่อมโยงแนวคิดการจัดการเรียนการสอนวิชาเพชรบุรีศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

2.2 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและการจัดทำแผนการจัดการการเรียนรู้

2.3 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

2.4 ให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นและนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงชั้นที่ 2)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยมีการดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

- **โรงเรียนที่ใช้ในงานวิจัย** ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ โรงเรียนโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร และครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้การสนับสนุนการทำวิจัย
2. เป็นสถานศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนวิชาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เป็นสถานศึกษาที่มีนักเรียนต่อห้องจำนวนมากกว่า 30 คน และมีการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

- **การเลือกกลุ่มตัวอย่าง** คุณสมบัติเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเพชรบุรีศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 27 คน

4. การสร้างเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่

ก. แบบวัดความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1. ศึกษานิยาม แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อวิเคราะห์ความหมายและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นหลักในการสร้างแบบทดสอบโดยกำหนดขอบข่ายการทดสอบความสามารถย่อยด้านต่างๆ 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา

1.2 ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล

1.3 ความสามารถในการอุปนัย

1.4 ความสามารถในการนิรนัย

2. เขียนนิยามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรูปนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้ซึ่งได้จากการสรุปนิยามที่ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณานิยามลักษณะที่แสดงถึงความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.1 ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา หมายถึงความสามารถในการระบุใจความสำคัญหรือกำหนดประเด็นปัญหาที่ชัดเจนจากข้อมูล บทความหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2.2 ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต หมายถึงความสามารถในการพิจารณาตัดสินความถูกต้องของข้อมูลความเป็นไปได้ของข้อความจากรายงานที่ได้จากการสังเกตของบุคคลต่าง ๆ

2.3 ความสามารถในการอุปนัยหมายถึง ความสามารถในการพิจารณาข้อมูลและสถานการณ์ต่างๆ จากการตั้งข้อสังเกตของบุคคลต่างๆ แล้วสามารถตัดสินใจได้ว่าข้อเท็จจริงใดสนับสนุน คัดค้าน หรือไม่เกี่ยวข้องกับข้อสรุปที่ได้คาดคะเนไว้

2.4 ความสามารถในการนิรนัยหมายถึง ความสามารถในการหาข้อสรุปในสถานการณ์ จากประโยคหลักที่กำหนดให้ โดยอาศัยเหตุผลจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย ซึ่งข้อสรุปที่ได้ต้องสมเหตุสมผล

3. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 4 ด้าน ซึ่งแบบทดสอบมีลักษณะดังนี้

แบบทดสอบมีลักษณะเป็นแบบทดสอบสถานการณ์ โดยกำหนดลักษณะเป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ข้อคำถามเป็นข้อความที่มีลักษณะเป็นปัญหา ข้อโต้แย้งข้อมูลบทความ รายงานต่าง ๆ สถานการณ์ที่ผู้เรียนพบในชีวิตประจำวัน หรือเรื่องราวในชุมชนท้องถิ่นของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบ 4 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ เป็นจำนวน 20 ข้อ การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีเกณฑ์ดังนี้ ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิด ไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ 0 คะแนน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณและข้อคำถามในแบบวัดการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ

องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ข้อคำถาม	คะแนน
1. ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา	1, 8, 12, 17, 18	5
2. ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต	4, 11, 13, 19, 20	5
3. ความสามารถในการอุปนัย	2, 5, 9, 10, 14	5
4. ความสามารถในการนิรนัย	3, 6, 7, 15, 16	5
รวมคะแนน		20

4. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบทดสอบด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา ด้านการวัดผลการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแบบทดสอบในแต่ละข้อว่าวัดได้

ตรงตามพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดหรือไม่ แล้วให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรง ให้คะแนน -1 เมื่อ
 แน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรง แล้วให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจ จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญไป
 คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item – objective congruence: IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/
 จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ
 N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า IOC > 0.5 ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า IOC < 0.5 ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

ซึ่งจากการหาประสิทธิภาพค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50
 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อสอบที่มีค่าดัชนีสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 โดยผลจากผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่
 ตรงกันว่าแบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกข้อ
 และได้ผลสรุปของการคำนวณค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1

5. นำแบบทดสอบที่จัดทำขึ้นทดสอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำ
 ผลการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ วิเคราะห์โดยใช้สูตร KR-20 เพื่อหาความยากง่ายรายข้อ
 และอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งจากการวิเคราะห์แบบทดสอบพบว่าแบบวัดความสามารถในการคิด
 อย่างมีวิจารณญาณมีค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.20 - 0.87 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง -0.02 ถึง
 0.61 ผู้วิจัยจึงพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และอำนาจจำแนกตั้งแต่
 0.20 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อสอบข้อที่ไม่เข้าเกณฑ์ หลังจากการปรับปรุงจึงได้ข้อสอบรวมทั้งหมด
 20 ข้อ

6. จากการหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ คำนวณค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร
 KR-20 ของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) โดยแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่
 0.5261 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง

7. พิมพ์แบบทดสอบ และคู่มือการใช้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 แล้วนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ข. แบบวัดเจตคติ (Attitude) ต่อชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มทดลองเชิงปริมาณ ก่อนและหลังการทดลอง (pretest and posttest)

1. ศึกษาหลักการและแนวทางปฏิบัติในการวัดเจตคติจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. สร้างแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นโดยกำหนดข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบวัดฉบับนี้เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งประกอบด้วยข้อความเชิงนิมิต (positive) จำนวน 10 ข้อ และข้อความเชิงนิเสธ (negative) จำนวน 10 ข้อ โดยมีความครอบคลุมเนื้อหาเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น คือ ความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความคิดและการปฏิบัติตนต่อชุมชนสังคมส่วนรวม

3. กำหนดการให้คะแนนแบบวัดเจตคติ ดังนี้

3.1 ข้อความเชิงนิมิตพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

3.2 ข้อความเชิงนิเสธพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	4	คะแนน

4. จากนั้นนำแบบวัดเจตคติไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบวัดเจตคติที่ดีต่อชุมชนท้องถิ่นที่ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบคุณภาพหาค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/
จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ
N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า $IOC < 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

ซึ่งจากการหาประสิทธิภาพค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผลจากผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกข้อ และได้ผลสรุปของการคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1

6. จากนั้นนำแบบวัดเจตคติที่ผ่านการตรวจสอบค่า IOC แล้วไปทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Measure of Internal Consistency) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคเท่ากับ 0.7490 แสดงว่าแบบวัดเจตคติมีความเชื่อมั่นสูง

7. นำแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน ทั้งก่อนและหลังการทดลอง (pretest and posttest)

ค. แบบสัมภาษณ์เจตคติ (Interviews) ต่อชุมชนท้องถิ่น

1) ศึกษาหลักการและแนวทางปฏิบัติในการสร้างแบบสัมภาษณ์เจตคติจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2) สร้างแบบสัมภาษณ์เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น โดยกำหนดข้อคำถาม จากนั้นนำแบบวัดเจตคติไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3) นำแบบสัมภาษณ์เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นที่ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบคุณภาพหาค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/
จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า $IOC < 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

ซึ่งจากการหาประสิทธิภาพค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผลจากผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าแบบสัมภาษณ์เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกข้อ และได้ผลสรุปของการคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1

4) นำแบบสัมภาษณ์เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลองจำนวน 27 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ

ก. แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้หลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาท้องถิ่นศึกษา

การพัฒนากรอบเนื้อหา

2. ผู้วิจัยกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกำหนดรายละเอียดเนื้อหาวิชาเพชรบุรีศึกษา

3. จัดทำคำอธิบายรายวิชา และโครงสร้างรายวิชาเพชรบุรีศึกษาตามรายละเอียดเนื้อหาวิชาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีโครงสร้างการจัดการเรียนรู้ดังตารางที่ 6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพชรบุรีศึกษา

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระสำคัญ	เวลา (ชม)
1	เพชรบุรีจากวันวาน ถึงวันนี้ ประกอบด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน	บอก อธิบายความเป็นมา และบทบาทของเมืองเพชรบุรี ในสมัยต่างๆ ได้	1. ความเป็นมาและ ความสำคัญของชื่อ เมืองเพชรบุรี 2. บทบาทที่สำคัญของ เพชรบุรีในสมัยต่างๆ	2 2
2	รู้จักท้องถิ่นเพชรบุรี ประกอบด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน	บอก อธิบายลักษณะทาง กายภาพ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และเสนอแนวทางการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในจังหวัดเพชรบุรี ได้	3. ลักษณะทาง กายภาพ ทรัพยากร- ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ของจังหวัดเพชรบุรี 4. แนวทางการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน	2 2
3	วิถีชีวิตคนเพชรบุรี ประกอบด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 1 แผน	บอก อธิบายอาชีพที่สำคัญ ของชาวเพชรบุรี และ วิเคราะห์ผลของการ เปลี่ยนแปลงค่านิยมในการ ประกอบอาชีพของชาว เพชรบุรีได้	5. อาชีพที่สำคัญของ ชาวเพชรบุรี และผล ของการเปลี่ยนแปลง ของค่านิยมในการ ประกอบอาชีพ	2
4	ความหลากหลายทาง วัฒนธรรม ประกอบด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 1 แผน	บอกประเพณี วัฒนธรรมและ กลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญของชาว เพชรบุรี และเสนอแนว ทางการอยู่ร่วมกันในชุมชน อย่างมีความสุขได้	6. ประเพณี วัฒนธรรม และกลุ่มชาติพันธุ์ที่ สำคัญในจังหวัด เพชรบุรี และการอยู่ ร่วมกันในชุมชน ท้องถิ่นอย่างมี ความสุข	2
5	ของดีเพชรบุรี	บอก และนำเสนอสถานที่	7. สถานที่ท่องเที่ยว	4

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระสำคัญ	เวลา (ชม)
	ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 1 แผน	ท่องเที่ยว บุคคล ภูมิปัญญา และโครงการพระราชดำริที่สำคัญในจังหวัดเพชรบุรีได้	บุคคล ภูมิปัญญา และโครงการพระราชดำริที่สำคัญในจังหวัดเพชรบุรี	
รวม				16

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

5. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพชรบุรีศึกษา จำนวน 7 แผน 16 คาบ สัปดาห์ละ 2 คาบ จำนวน 8 สัปดาห์ และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

7. นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและวิพากษ์ ได้แก่ ความตรงตามเนื้อหา ในด้านความตรงตามวัตถุประสงค์ สาระสำคัญเนื้อหาที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยการหาค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/

จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า $IOC < 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

จากการหาประสิทธิภาพค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผลจากผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าแบบสัมภาษณ์เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกข้อ และได้ผลสรุปของการคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ที่ 0.93

8. นำแผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษามาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

9. นำแผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษามาที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

10. นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาไปทดลองใช้เป็นเครื่องมือทดลองในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 27 คน

5. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ให้ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง

5.2 วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นกับกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง (pretest) โดยใช้แบบวัดที่สร้างขึ้น

5.3 จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้จำนวนสัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 17 คาบ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมเป็น 9 สัปดาห์ เวลาที่ใช้ในการทดลองภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ระหว่างวันที่ 21 กรกฎาคม – 25 กันยายน 2557

5.4 วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นกับกลุ่มทดลองหลังการทดลอง (posttest) โดยใช้แบบวัดที่สร้างขึ้น และสัมภาษณ์เจตคติหลังเรียนโดยใช้แบบสัมภาษณ์เจตคติที่สร้างขึ้น

5.5 นำคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการหาค่าสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบที (t-test)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพ

2.1 ความเที่ยงตรง (validity) โดยศึกษาในประเด็นความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หาโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าข้อสอบในแต่ละข้อวัดได้ตรงกับคุณลักษณะของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหรือไม่ โดยให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรง, ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรง, โดยให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจ แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.2 ความยากง่าย (difficulty) และอำนาจจำแนก วิเคราะห์โดยใช้สูตร KR-20 เพื่อหาความยากง่ายรายข้อและอำนาจจำแนกรายข้อ พิจารณาคัดเลือกข้อที่มีความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

2.3 ความเชื่อมั่น (reliability) คำนวณโดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นในกลุ่มทดลอง มีดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้ค่าสถิติทดสอบที (t-test)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบวัดเจตคติ

2.1 ความเที่ยงตรง (validity) โดยศึกษาในประเด็นความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) หาโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าข้อสอบในแต่ละข้อวัดได้ตรงกับคุณลักษณะของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหรือไม่ โดยให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรง, ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรง, โดยให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจ แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.2 ความเชื่อมั่น (reliability) คำนวณโดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson)

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสัมภาษณ์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเจตคติจากการสัมภาษณ์ (Interviews) ต่อชุมชนท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มทดลอง

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

ความเที่ยงตรง (validity) โดยศึกษาในประเด็นความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบทดสอบ หาโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าข้อสอบในแต่ละข้อวัดได้ตรงกับคุณลักษณะของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหรือไม่ โดยให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรง, ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรง, โดยให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจ แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

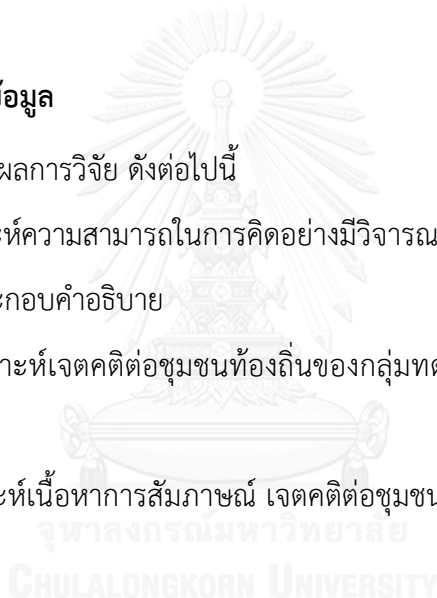
7. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองด้วยตารางประกอบคำอธิบาย

2. ผลการวิเคราะห์เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองด้วยตารางประกอบคำอธิบาย

3. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นหลังการทดลองด้วยตารางความถี่ประกอบคำอธิบาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1.1 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลเลิฟ ดำเนินการโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบที (Dependent Group or Paired Samples t-test) ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน เก็บข้อมูล 2 ครั้งจับคู่กัน ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยร้อยละ ($\bar{X}$) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) และค่าสถิติทดสอบ
ที่ (t-test) ของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างก่อน
เรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่ม	Mean	S.D.	ค่าเฉลี่ยของ ผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ย ผลต่าง	t	df	Sig 1 tailed
ก่อนเรียน	10.93	2.601	4.59	3.153	7.568 *	26	0.000
หลังเรียน	15.52	3.056					

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า การทดสอบคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนก่อนเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 10.93 คะแนน และมีคะแนน
ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 15.52 คะแนน
เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้งพบว่า คะแนนสอบความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน
ข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

2.1 การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นระหว่างก่อนเรียนและหลัง เรียนของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาการวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นที่มีการโดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบโมเดล
เลิฟ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและได้ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

การวิเคราะห์คะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วย
โมเดลเลิฟ ดำเนินการโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยสถิติทดสอบที่
(Dependent Group or Paired Samples t-test) ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน เก็บข้อมูล
2 ครั้งจับคู่กัน ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ปรากฏผลดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยร้อยละ ($\bar{X}$) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) และค่าสถิติทดสอบที (t-test) ของคะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่ม	Mean	S.D.	ค่าเฉลี่ยของผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ยผลต่าง	t	df	Sig 1 tailed
ก่อนเรียน	63.59	6.755	8.11	6.807	6.192	26	0.000
หลังเรียน	71.70	3.172					

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า การทดสอบคะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนก่อนเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 63.59 คะแนน และมีคะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 71.70 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้งพบว่า คะแนนสอบเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสัมภาษณ์หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประเด็นได้ดังนี้

3.1 ความรู้สึกต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 9 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี

ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี	จำนวน/คน
มีความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น	20
หลังการเรียนเห็นว่าชุมชนท้องถิ่นมีสิ่งที่น่าสนใจมากกว่าก่อนเรียน และมีความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น	4
ภูมิใจที่ท้องถิ่นชุมชนตนเองมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นประจำ	3

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น หลังการเรียนเห็นว่าชุมชนท้องถิ่นมีสิ่งที่น่าสนใจมากกว่าก่อนเรียนและมีความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น และมีภูมิใจที่ท้องถิ่นชุมชนตนเองมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นประจำตามลำดับ

3.2 เอกลักษณ์ด้านประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่โดดเด่นของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี
ตารางที่ 10 เอกลักษณ์ด้านประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่โดดเด่นของชุมชนท้องถิ่น
เพชรบุรี

เอกลักษณ์ด้านประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ที่โดดเด่นของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี	จำนวน/ คน
มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายเพราะมีกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์	18
ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี รวมไปถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ได้ร่วมกัน อนุรักษ์สืบทอดประเพณี	7
ประเพณี ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของเพชรบุรีได้มีการนำไปใช้ ประโยชน์มากมาย	2

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าเพชรบุรีมีเอกลักษณ์ด้านประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่โดดเด่นเพราะมีกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์ ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี รวมไปถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ได้ร่วมกันอนุรักษ์สืบทอดประเพณี เช่น การจัดประเพณีบุญข้าวห่อขึ้นเป็นประจำทุกปีของชาวกระเหรี่ยงในอำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ไททรงดำขึ้นที่อำเภอเขาย้อยเพื่อเผยแพร่ประเพณีวัฒนธรรมของชาวไททรงดำ เป็นต้น และประเพณี ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของเพชรบุรีได้มีการนำไปใช้ประโยชน์มากมาย เช่น ภูมิปัญญาช่างปูนปั้นที่มีให้เห็นโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ทั่วจังหวัดเพชรบุรี ตามวัดและโบสถ์ต่างๆ ช่างแทงหยวกที่มีชื่อเสียง และช่างลายรดน้ำ เป็นต้น

3.3 ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
 ตารางที่ 11 ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญและมีลักษณะเด่นในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี

ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญและมี ลักษณะเด่น ในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี	จำนวน/คน
แม่น้ำเพชรบุรี	9
เขาพะเนินทุ่ง	6
หาดเจ้าสำราญ	5
หาดปึกเตียน	2
หาดชะอำ	1
ป่าแก่งกระจาน	1
เขากะทิง	1
น้ำตกป่าละอู	1
บ่อน้ำพุร้อน อ.หนองหญ้าปล้อง	1

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้ให้ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญและมีลักษณะเด่นในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี มีดังนี้ แม่น้ำเพชรบุรี เขาพะเนินทุ่ง หาดเจ้าสำราญ หาดปึกเตียน หาดชะอำ ป่าแก่งกระจาน เขากะทิง น้ำตกป่าละอู บ่อน้ำพุร้อน อ.หนองหญ้าปล้อง ตามลำดับ

3.4 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 12 วิธีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

วิธีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ชุมชนท้องถิ่น ของตนเอง	จำนวน/ คน
1. ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	14
2. ไม่ทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำ	8
3. ไม่เก็บของป่าและล่าสัตว์ที่ห้ามล่า	2
4. เข้าร่วมโครงการกิจกรรมอนุรักษ์ต่างๆ ที่ทางโรงเรียน และส่วนราชการจัดขึ้น	2
5. แนะนำผู้ปกครองและญาติให้ร่วมกันอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ	1

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่านักเรียนจะสามารถมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ด้วยวิธีการ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำ ไม่เก็บของป่าและล่าสัตว์ที่ห้ามล่า เข้าร่วมโครงการกิจกรรมอนุรักษ์ต่างๆ ที่ทางโรงเรียน และส่วนราชการจัดขึ้น แนะนำผู้ปกครองและญาติให้ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ

3.5 การมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 13 การมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

การมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง	จำนวน/คน
เริ่มจากการที่ตนเองไม่ทำให้เกิดความเสื่อมเสีย	15
เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ต่างๆ ทั้งที่โรงเรียนจัดขึ้น และ หน่วยงานราชการต่างๆ	9
จัดกิจกรรมการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักถึงความภาคภูมิใจใน ชุมชนท้องถิ่น ประเพณี ภูมิปัญญา และการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ	3

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นได้ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเริ่มจากการที่ตนเองไม่ทำให้เกิดความเสียหาย เช่น ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดูแลภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น และภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ต่างๆ ทั้งที่โรงเรียนจัดขึ้น และหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น ประเพณีวันอนุรักษ์แม่น้ำเพชร ที่มีการจัดซุ้มกิจกรรมให้เกิดการตระหนักถึงการรักษาความสะอาดของแม่น้ำเพชรบุรี เป็นต้น และจัดกิจกรรมการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักถึงความภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่น ประเพณีภูมิปัญญา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา เนื่องจากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มประชากรเป็นกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว โดยใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนวิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนวิชา เพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาจำนวน 7 แผนที่ผ่านการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 2) แบบวัดความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ที่ผ่านการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.5261 3) แบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ผ่านการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 และผ่านการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คนแล้ว จึงนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบราค (Cronbach) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.7490 และ 4) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจำนวน 4 ข้อ ที่ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ 1

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. คะแนนความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ที่จัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
2. คะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างที่จัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา มีประเด็นอภิปรายที่สำคัญ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ที่จัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่ง เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดปัญญาศึกษาซึ่งพบว่ากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเช่นกัน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอนให้นักเรียนได้ลงมือค้นคว้าหาข้อมูล การอุปนัย การนิรนัย ทำให้นักเรียนเรียนมีคะแนนสูงขึ้นจากก่อนเรียน ทั้งนี้การค้นพบคือการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั่นเอง

จากผลการวิจัยที่พบว่าความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ที่จัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่ทุกขั้นตอนสามารถพัฒนาความสามารถทางการคิด

อย่างมีวิจารณ์ญาณได้ของตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยได้วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา หมายถึง ความสามารถในการระบุใจความสำคัญหรือกำหนดประเด็นปัญหาที่ชัดเจนจากข้อมูล บทความหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
2. ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาตัดสินความถูกต้องของข้อมูลความเป็นไปได้ของข้อความจากรายงานที่ได้จากการสังเกตของบุคคลต่าง ๆ
3. ความสามารถในการอุปนัย หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาข้อมูลและสถานการณ์ต่างๆ จากการตั้งข้อสังเกตของบุคคลต่างๆ แล้วสามารถตัดสินใจได้ว่า ข้อเท็จจริงใดสนับสนุน คัดค้าน หรือไม่เกี่ยวข้องกับข้อสรุปที่ได้คาดคะเนไว้
4. ความสามารถในการนิรนัย หมายถึง ความสามารถในการหาข้อสรุปในสถานการณ์ จากประโยคหลักที่กำหนดให้ โดยอาศัยเหตุผลจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย ซึ่งข้อสรุปที่ได้ต้องสมเหตุสมผล

อนึ่งการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้รูปแบบความรักส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาค้นคว้า จากหนังสือ ตำรา แหล่งเรียนรู้ต่างๆ และจากประสบการณ์ตรง แล้วนำความรู้ที่ได้ศึกษามาจัดกิจกรรมตั้งปัญหาใกล้ตัวนักเรียนเพื่อเป็นการเปิดประเด็นในการอภิปราย ร่วมกันคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แสดงความรู้สึกจากการอ่านข้อมูล บทความ หรือการนำเสนอกรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่นของนักเรียน นำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันอภิปราย วางแผนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยใช้วิธีการจัดการความรู้โดยใช้ผังกราฟิกในรูปแบบต่างๆ เมื่อนักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา และเหตุการณ์ต่างๆ นักเรียนจะนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายหรือสนทนา มาหาค่านิยมของตนเองและชุมชนสังคม โดยการวิเคราะห์หาเหตุผล การเขียนบันทึก การให้น้ำหนักคะแนนในเรื่องต่างๆ เมื่อนักเรียนเห็นคุณค่า และเกิดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อเรื่องต่างๆ ที่ได้ศึกษา จึงนำไปสู่การลงมือปฏิบัติทั้งต่อตนเองและส่วนรวม โดยใช้วิธีการลงมือปฏิบัติเพื่อสังคม การแสดงออกโดยคำพูด การเขียนข้อความ การวาดภาพ การเขียนคำขวัญ การเขียนบันทึก และการเขียนแสดงความรู้สึก จากกระบวนการเรียนรู้ของโมเดลเลิฟที่กล่าวมานักเรียนจะเกิดความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหา บอกรใจความสำคัญของสถานการณ์ต่างๆ ได้ สามารถตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลต่างๆ นำไปสู่การสรุปปัญหา

เกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล จำลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ สามารถหาข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ได้

กิจกรรมที่สำคัญเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ กิจกรรมการทัศนศึกษา โดยนักเรียนจะได้เรียนรู้ปัญหา การเลือกใช้แหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือที่จะนำไปสู่การสรุปที่ถูกต้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดจากโรงเรียนที่ใช้ในการทดลองวิจัยในการนำกลุ่มตัวอย่างลงพื้นที่จริงจึงใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยนำรูปภาพ วิดีทัศน์ที่แสดงถึงภาพจริงของสถานที่จริงมาให้นักเรียนได้ศึกษาแทนที่การลงพื้นที่จริงเพื่อความเข้าใจ และดำเนินกิจกรรมให้ตรงตามจุดประสงค์มากที่สุด

จากเหตุผลข้างที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้

2. เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างที่จัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 สอดคล้องกับผลของการจัดการเรียนรู้มรรคศึกษาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของ เอมอซมา วัฒนบูรานนท์ (2554) ที่พัฒนารูปแบบความรักเพื่อสร้างความเข้าใจต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งพบว่านิสิตกลุ่มที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบความรัก เข้าใจตนเองมากขึ้นจากการสะท้อนความรู้สึกและการแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรมของรูปแบบความรัก เช่นเดียวกับการประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟในการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเพชรบุรีศึกษาที่นักเรียนมีความเข้าใจ และภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นของตนเองมากขึ้นจากการทำกิจกรรมตามขั้นตอนของโมเดลเลิฟและสามารถทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้

โดยจากการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟมีกิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการอภิปราย การแก้ปัญหา การใช้กรณีศึกษา การแสดงความคิดเห็น การสนทนาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ การหาเหตุผล การเขียนบันทึก การประเมินค่า การแสดงความรักโดยใช้คำพูด การวาดภาพ การเขียนคำขวัญ การลงมือปฏิบัติเพื่อสาธารณะ ซึ่งจากกิจกรรมดังที่กล่าวมานักเรียนจะได้สะท้อนความคิดและจากความรู้สึกของจิตใจตนเอง ซึ่งส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น 4 ด้านดังต่อไปนี้

1. เจตคติต่อความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี
2. เจตคติต่อการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา
3. เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
4. เจตคติในเรื่องความคิดและการปฏิบัติตนต่อชุมชนท้องถิ่นส่วนรวม

สำหรับการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟสำหรับเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นนักเรียนสามารถสะท้อนความรู้สึกได้จากกิจกรรม เช่น เมื่อผู้วิจัยตั้งประเด็นคำถาม หรือนำข้อมูล รูปภาพ สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพชรบุรีมาแสดงให้นักเรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียนรู้ (Learning) เกิดประเด็นให้นักเรียนได้ศึกษา สืบค้น ข้อมูลเพิ่มเติมและข้อเท็จจริงในชั้นเปิดใจ (Openness) ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรีและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง และจากการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจที่เพชรบุรีมีความเป็นมาที่ยาวนาน มีความสำคัญต่อประเทศไทยทั้งในสมัยประวัติศาสตร์เรื่อยมาจนปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี

จากการศึกษาชั้นเรียนรู้ (Learning) และชั้นเปิดใจ (Openness) เมื่อนักเรียนเข้าใจข้อมูลและข้อเท็จจริงต่างๆ จึงนำไปสู่ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และเห็นคุณงามความดี (Excellence) ได้แก่ การที่นักเรียนศึกษาเรื่องประเพณีและภูมิปัญญาที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี แล้วเห็นว่าควรแก่การอนุรักษ์ไว้ จึงมีการเขียนบันทึกประเพณีและภูมิปัญญาที่สำคัญและบรรยายความรู้สึกว่าแต่ละประเพณีและภูมิปัญญานั้นสำคัญอย่างไรต่อวิถีชีวิตชาวเพชรบุรี ควรแก่การสืบทอดหรือไม่ จากการสัมภาษณ์เจตคติต่อการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญาของนักเรียน พบว่า นักเรียนเห็นเหมือนกันว่าจังหวัดเพชรบุรีมีประเพณีและภูมิปัญญาเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นมาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ประเพณีการเล่นวัวลาน วัวเทียมไถ เป็นต้น และนักเรียนมีวิธีการอนุรักษ์ประเพณีภูมิปัญญา โดยการศึกษาที่มาของประเพณีและภูมิปัญญาต่างๆ ในชุมชนท้องถิ่น การเข้าร่วมประเพณีที่สำคัญในท้องถิ่น รวมไปถึงการไม่ทำให้ประเพณีเกิดความเสียหาย เช่น การใช้ประเพณีการแข่งขันวัวลานไปมั่วสุมอบายมุข การเล่นการพนันต่างๆ เป็นต้น การมีความรู้ในภูมิปัญญาต่างๆ และสามารถปฏิบัติได้ หรือในประเด็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างหาสาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขโดยการเขียนร่างโครงการแก้ไขปัญหาระบบทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดเพชรบุรี ทำให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี และสามารถระบุวิธีอนุรักษ์ดูแลตามความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์นักเรียน

ในหัวข้อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เด่นในจังหวัดเพชรบุรีมีอะไรบ้าง และนักเรียนมีส่วนในการร่วมอนุรักษ์ดูแลได้อย่างไร นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในจังหวัดเพชรบุรี คือ แม่น้ำเพชรบุรี และสามารถอนุรักษ์ดูแลได้ด้วยการไม่ทิ้งขยะ และสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำ เข้าร่วมกิจกรรมวันอนุรักษ์แม่น้ำเพชร จัดโครงการรณรงค์การทิ้งขยะลงในแม่น้ำ และเผยแพร่แนวทางการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรแก่พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ชาวเพชรบุรี และรวมไปถึงนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมแม่น้ำเพชรบุรี

จากการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟ นักเรียนได้รับความรู้ ข้อเท็จจริง ประเด็นปัญหาในชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรีในชั้นเรียนรู้ (Learning) นำไปสู่การค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาแนวทางแก้ไขในชั้นเปิดใจ (Openness) เมื่อมีแนวทางแก้ไขมีความรู้ความเข้าใจ นักเรียนจะเห็นคุณค่าของชุมชนท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัยในชั้นเห็นคุณค่า (Value) นำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) นักเรียนจึงเกิดความคิด และลงมือปฏิบัติตนที่ดีแก่ชุมชนท้องถิ่น ตรงกับผลการสัมภาษณ์เจตคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการปฏิบัติต่อชุมชนอย่างไร นักเรียนให้ความเห็นตรงกันว่า จะทำสิ่งใดต้องนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก และไม่ทำให้คนในชุมชนท้องถิ่น และรวมไปถึงในประเทศต้องเดือดร้อน ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์ที่ได้ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นในทางที่ดีขึ้น

จากเหตุผลข้างที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ สามารถพัฒนาเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะจากการวิจัยและการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ครูควรชี้แจงข้อตกลงร่วมกันกับนักเรียนให้เข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้ก่อนทุกครั้งที่จะดำเนินการทดลองเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

1.2 ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้ สร้างบรรยากาศให้เกิดความน่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากนักเรียนโดยใช้การสนทนา การถามตอบ หรือผ่านทางสื่อต่างๆ ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ การจัดทัศนศึกษาในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจจากการได้สัมผัสโดยเน้นจากประสบการณ์จริงผู้เรียนจะได้นำมาคิดต่อยอดการปฏิบัติต่อชุมชนท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้เกิดความ

หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหา และสื่อความหมายได้ชัดเจนเพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ

1.3 ในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา สามารถนำมาบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือในรายวิชาอื่นๆ เช่น บูรณาการกับวิชาศิลปะ โดยการสร้างชิ้นงานต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี และบูรณาการกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการนำเนื้อหาในวิชาท้องถิ่นศึกษามาใช้ศึกษากับสาระต่างๆ ทั้ง 5 สาระ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโมเดลเลิฟในรายวิชาอื่น ระดับชั้นอื่น และประยุกต์ใช้ขั้นตอนโมเดลเลิฟตามบริบทของเนื้อหาในรายวิชา และระดับชั้นนั้นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น นอกเหนือจากความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น เช่น การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- Oskamp, S. (1977). Attitudes and Opinions. from Academy of Management
<http://www.jstor.org/stable/257686>
- Watson and Glaser. (1964). *critical thinking appraisal manual*. New York Harcourt, Brace & World.
- กรมวิชาการ. (2545). คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (ม.ป.ป). แนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น. วันที่สืบค้น 26 ธันวาคม, 2556, จาก
www.trat.nfe.go.th/trat/topic5_old.php?page=3
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติพิศ ศิริสูตร. (2537). การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2553). จิตปัญญาศึกษา: การเรียนรู้สู่จิตสำนึกใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ออลีน เพรส.
- ชาลณี เอี่ยมศรี. (2536). การพัฒนาแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงเดือน พันธมานาวิน. (2523). ธรรมชาติของทัศนคติกับการวัดทัศนคติ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2535). หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครูธนบุรี.
- ทิตนา แคมณี. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: เดอะ มาสเตอร์กรุ๊ป.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2550). การวัดเจตคติ. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการพิมพ์.

- นันทิญา สรรเสริญ. (2541). ผลการใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิพนธ์ วงศ์เกษม. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการคิดวิจารณ์และความสนใจในอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาที่ 5 โรงเรียนวัดดอนตูม จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประเวศ วะสี. (2555). ทิศทางใหม่ของประเทศไทย ทิศทางใหม่ของการศึกษาชุมชนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- พรพิศ ดาษเต็น. (2543). เพชรบุรี. กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- พลชาติ ตันติรสกุล. (2552). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร: ไทย ควอลิตี้ปริ้นท์ติ้ง.
- พัชรา ทิพย์ทัศน์. (ม.ป.ป). พัฒนากฎผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นวันที่ 26 ธันวาคม, 2556, จาก http://www.br.ac.th/E-learning/lesson4_2.html
- เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. (2537). การพัฒนารูปแบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2523). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- มลิวลัย สมศักดิ์. (2540). รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพมหานคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2526). พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์. CHULALONGKORN UNIVERSITY
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2554). ครูสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- สงบ ลักษณะ. (2529). การวัดคุณลักษณะทางด้านความรู้สึกร. วารสารการวิจัยทางการศึกษา.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2538). การสัมมนาระดับชาติเรื่อง วิฤตการณ์ทางสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอดีเอสแควร์.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (ม.ป.ป). ประวัติและความเป็นมาจังหวัดเพชรบุรี. สืบค้นวันที่ 26 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.phetchaburi.go.th/index2.php>
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบุรี. (ม.ป.ป). แม่น้ำเพชรบุรี. สืบค้นวันที่ 26 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.phetchaburi-mnre.org>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สภกรณ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสังคมศึกษา” ในประมวลสาระชุดวงวิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษาหน่วยที่ 1. นนทบุรี: บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2547). บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาจิตใจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อารีย์ วาสุเทพ. (2549). การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อุทุมพร จามรมาน. (2545). การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรท้องถิ่นสู่การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พินนี่.
- เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มรดกศึกษาเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์. (2556). การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือเลิฟโมเดล (LOVE Model) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พจนารถ บัวเขียว
สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. อาจารย์ภมร พรหมณ์แก้ว
อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. ครูสุภาพร จันทร์กล้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี

ภาคผนวก ข

คำอธิบายรายวิชา

โครงสร้างรายวิชา

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเพชรบุรีศึกษาโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำอธิบายรายวิชา

วิชา เพชรบุรีศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จำนวน 16 คาบ (2 คาบ/สัปดาห์)

ศึกษาบทบาทความสำคัญ คติวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตระหนักถึง สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ และวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี และสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ สามารถระบุประเด็นปัญหา สามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล มีความสามารถในการนิรนัย และอุปนัย โดยใช้กรณีศึกษาในชุมชนท้องถิ่นตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อชุมชนท้องถิ่น

ผลการเรียนรู้

1. นักเรียนบอกและอธิบายสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ และวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี
2. นักเรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเห็นคุณค่าของสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ และวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี
3. นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้กรณีศึกษาในชุมชนท้องถิ่นตนเอง
4. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพชรบุรีศึกษา

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระสำคัญ	เวลา (ชม)
1	เพชรบุรีจากวันวาน ถึงวันนี้ ประกอบด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน	บอก อธิบายความเป็นมา และบทบาทของเมือง เพชรบุรีในสมัยต่างๆ ได้	1. ความเป็นมาและ ความสำคัญของชื่อ เมืองเพชรบุรี 2. บทบาทที่สำคัญของ เพชรบุรีในสมัยต่างๆ	2 2
2	รู้จักท้องถิ่นเพชรบุรี ประกอบด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน	บอก อธิบายลักษณะทาง กายภาพ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และเสนอแนวทางการ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในจังหวัด เพชรบุรีได้	3. ลักษณะทาง กายภาพ ทรัพยากร- ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ของจังหวัดเพชรบุรี 4. แนวทางการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน	2 2
3	วิถีชีวิตคนเพชรบุรี ประกอบด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 1 แผน	บอก อธิบายอาชีพที่สำคัญ ของชาวเพชรบุรี และ วิเคราะห์ผลของการ เปลี่ยนแปลงค่านิยมในการ ประกอบอาชีพของชาว เพชรบุรีได้	5. อาชีพที่สำคัญของ ชาวเพชรบุรี และผล ของการเปลี่ยนแปลง ของค่านิยมในการ ประกอบอาชีพ	2
4	ความหลากหลายทาง วัฒนธรรม ประกอบด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 1 แผน	บอกประเพณี วัฒนธรรม และกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญ ของชาวเพชรบุรี และเสนอ แนวทางการอยู่ร่วมกันใน ชุมชนอย่างมีความสุขได้	6. ประเพณี วัฒนธรรม และกลุ่มชาติพันธุ์ที่ สำคัญในจังหวัด เพชรบุรี และการอยู่ ร่วมกันในชุมชน	2

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระสำคัญ	เวลา (ชม)
			ท้องถิ่นอย่างมี ความสุข	
5	ของดีเพชรบุรี ประกอบด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 1 แผน	บอก และนำเสนอสถานที่ ท่องเที่ยว บุคคล ภูมิปัญญา และโครงการพระราชดำริที่ สำคัญในจังหวัดเพชรบุรีได้	7. สถานที่ท่องเที่ยว บุคคล ภูมิปัญญา และโครงการ พระราชดำริที่สำคัญ ในจังหวัดเพชรบุรี	4
รวม				16

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟ

วิชา เพชรบุรีศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 1 เพชรบุรีจากวันวานถึงวันนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เพชรบุรีในสมัยต่างๆ

จำนวน 2 คาบ

สาระสำคัญ

เพชรบุรีเป็นเมืองประวัติศาสตร์เก่าแก่ จากหลักฐานทางโบราณคดีที่บ่งว่าเคยมีคนอาศัยอยู่เป็นชุมชนถาวรนั้น ซึ่งมีอายุย้อนไปถึงยุคทวารวดี และยังพบบันทึกต่างๆ ที่กล่าวถึงเมืองเพชรบุรีมาในทุกสมัยของประวัติศาสตร์ไทยจนถึงปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. ระบุบทบาทของเมืองเพชรบุรีในแต่ละยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ได้

ด้านทักษะ

2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ
3. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ด้านเจตคติ

4. เห็นความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี

ด้านคุณลักษณะ

5. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับความเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้
6. ร่วมมือ และทำกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระการเรียนรู้

เพชรบุรีเป็นเมืองที่เคยรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณและเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญของไทยในกลุ่มหัวเมืองฝ่ายตะวันตก มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ มีหลักฐานชื่อเรียกปรากฏในหนังสือชาวต่างประเทศ เช่น ชาวฮอลันดาเรียกว่า “พิพรีย์” ชาวฝรั่งเศสเรียกว่า “พิพฟีล” และ “พิฟรี” จึงสันนิษฐานกันว่าชื่อ “เมืองพริบพรี” ซึ่งเป็นชื่อเดิมของเมืองเพชรบุรี

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/เจต คติ
คาบที่ 1 ชั้นเรียนรู้ (Learning)	1. ครูให้นักเรียนดู ภาพสถานที่ในอดีตที่สำคัญใน จังหวัดเพชรบุรี และสนทนา เชื่อมโยงเกี่ยวกับเรื่อง บทบาท ของจังหวัดเพชรบุรีในแต่ละ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์		ภาพสถานที่ ในอดีตที่ สำคัญใน จังหวัด เพชรบุรี	1. การพิจารณา ความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข้อมูล และการสังเกต 2. ความสามารถ ในการอุปนัย
	2. ครูแบ่งกลุ่ม นักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม โดย ให้แต่ละกลุ่ม ศึกษาใบความรู้ เรื่อง เพชรบุรีในสมัยต่างๆ (แบ่งเป็นสมัยทวารวดี สุโขทัย อ ยุ ธ ย า ธ น บุ รี แ ล ซ รัตนโกสินทร์) และให้นักเรียน ระบุถึงบทบาทสำคัญของ เมืองเพชรบุรีในแต่ละสมัยว่ามี เพชรบุรีความสำคัญบทบาท อย่างไร และมีหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์อะไรที่ชี้ให้เห็น ถึงการตั้งอยู่ของเมืองเพชรบุรี ในสมัยต่างๆ (ใช้เวลา 30 นาที) และเตรียมตัวแทนนำเสนอ หน้าชั้นเรียน	ชิ้นงานการ ระบุ บทบาท ความสำคัญ ของเมือง เพชรบุรี	ใบความรู้ เรื่อง เพชรบุรีใน สมัยต่างๆ	3. ความสามารถ ในการนิรนัย

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/เจต คติ
ขั้นเปิดใจ (Openness)	3. หลังการอภิปราย กลุ่มย่อยให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม นำเสนองานหน้าชั้นเรียน (ใช้ เวลากลุ่มนำเสนอละ 3 นาที)	การ นำเสนอ งานหน้าชั้น เรียน		1. การพิจารณา ความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข้อมูล และการสังเกต 2.ความสามารถ ในการอุปนัย 3.ความสามารถ ในการนิรนัย
คาบที่ 2 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)	4. นักเรียนและครู ช่วยกันสรุปประเด็นจากการ นำเสนอ เรื่อง บทบาท ความสำคัญของเมืองเพชรบุรี ในแต่ละสมัย ว่ามีการสรุป ประเด็นและนำเสนอได้ถูกต้อง ตามข้อมูลหรือไม่ และมีการ ซักถามประเด็นต่างๆ ที่ยังไม่ เข้าใจ	สรุป ประเด็น จากการ นำเสนอ		1.ความสามารถ ในการระบุ ประเด็นปัญหา 2. การพิจารณา ความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข้อมูล และการสังเกต 3.ความสามารถ ในการอุปนัย 4.ความสามารถ ในการนิรนัย 5.ความสำคัญ ของชุมชน ท้องถิ่นเพชรบุรี

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/เจต คติ
ขั้นเห็นคุณ งามความดี (Excellence)	<p>5. หลังจากการ นำเสนอให้นักเรียนเขียนบันทึก ย่อ โดยเลือกบทบาทที่สำคัญ ของเมืองเพชรบุรีในสมัยใดก็ได้ ที่นักเรียนชื่นชอบ ตามประเด็น ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทบาทที่นักเรียน ชื่นชอบ - เหตุผลที่เลือก ความ ภูมิใจ ความประทับใจ <p>6. ครูสุ่มนักเรียน นำเสนอบันทึกย่อหน้าชั้นเรียน 3 คน</p>	บันทึกย่อ บทบาท ของ เพชรบุรีที่ นักเรียนชื่นชอบ/ นำเสนอ หน้าชั้น เรียน		<p>1. การพิจารณา ความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข้อมูล และการสังเกต</p> <p>2. ความสามารถ ในการอุปนัย</p> <p>3. ความสามารถ ในการนิรนัย</p> <p>4. ความสำคัญ ของชุมชน ท้องถิ่นเพชรบุรี</p>

การวัด/ประเมินผล

จุดประสงค์	เครื่องมือ	วิธีการ	เกณฑ์
<p>1. ระบุบทบาทของเมือง เพชรบุรีในแต่ละยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ได้</p> <p>2. ทักษะการนำเสนอผลงาน ในรูปแบบต่างๆ</p> <p>3. ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ</p>	<p>ชิ้นงานการระบุ บทบาท ความสำคัญของ เมืองเพชรบุรี</p>	<p>การทำชิ้นงานและการ นำเสนอ การ ระบุ บทบาทความสำคัญ ของเมืองเพชรบุรี</p>	<p>ได้ 8 คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยแบ่งได้ ดังนี้</p> <p>1. ความถูกต้อง สมบูรณ์ของเนื้อหา 5 คะแนน</p>

จุดประสงค์	เครื่องมือ	วิธีการ	เกณฑ์
<p>4. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้</p> <p>5. ทักษะในการร่วมมือ และทำกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>			<p>2. การนำเสนอผลงาน 3 คะแนน</p> <p>3. ความร่วมมือในกลุ่ม 2 คะแนน</p>
<p>6. เห็นความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี</p>	<p>บัน ทึ ก ย่ อ บ ท บ ท ที่ ส ำ ค ัญ ของเมืองเพชรบุรี</p>	<p>การเลือกบทบาทที่สำคัญของเมืองเพชรบุรีที่นักเรียนชื่นชอบ พร้อมบอกเหตุผล ความภูมิใจ ความประทับใจ</p>	<p>มีเจตคติที่ดีและมีความภาคภูมิใจต่อบทบาทที่สำคัญในแต่ละสมัยของเมืองเพชรบุรี</p>

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟ

วิชา เพชรบุรีศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 2 รู้จักท้องถิ่นเพชรบุรี

จำนวน 2 คาบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องแนวทางการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระสำคัญ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนท้องถิ่นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเพชรบุรีนั้นมีความสำคัญที่ทำให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. เสนอวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในชุมชนท้องถิ่น

ด้านทักษะ

2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ
3. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ด้านเจตคติ

4. บอกความตั้งใจที่จะไม่ทำลาย และความตั้งใจที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้

ด้านคุณลักษณะ

5. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับความเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้
6. ร่วมมือ และทำกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระการเรียนรู้

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด โดยใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี

ความเสื่อมโทรมมากขึ้น ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความหมายรวมไป
ถึงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิด/ เจตคติ
คาบที่ 1 ชั้นเรียนรู้ (Learning)	<p>1. ครูนำเสนอคลิปวิดีโอชุมชนที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้นๆ และวิธีการแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน และสนทนาเปิดประเด็นว่าทำไมคนในชุมชนจึงต้องช่วยกันแลรักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรต่างๆ ในชุมชนท้องถิ่น</p>		<p>คลิปวิดีโอชุมชนที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>1. ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา</p> <p>2. ความสามารถในการอุปนัย</p> <p>3. ความสามารถในการนินัย</p>
	<p>2. หลังจากนั้นครูแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายหาปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง และสรุปมากลุ่มละ 1 ปัญหา โดยให้ระบุว่า ชุมชนท้องถิ่นของตนเองมีปัญหา</p>	<p>อภิปรายหาปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นตนเอง</p>		

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/ เจตคติ
	<p>สิ่งแวดล้อมใด มีสาเหตุ เกิดจากอะไร และนำเสนอ ปัญหานั้นในชั้นเรียน</p>			
<p>ขั้นเปิดใจ (Openness)</p>	<p>3. หลังจาก นำเสนอ ครูให้แต่ละกลุ่ม คิด วิธีการ อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมตามประเด็น ปัญหาที่แต่ละกลุ่มได้ นำเสนอ โดยมีหัวข้อดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาสิ่งแวดล้อมใน ชุมชนท้องถิ่น - วิธีการหรือกิจกรรมที่ ช่วยแก้ปัญหา - อุปกรณ์ วัสดุที่ใช้ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ผลที่คาดว่าจะได้รับ 	<p>วิธีการ อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถ ในการระบุ ประเด็นปัญหา 2. การพิจารณา ความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข้อมูล และการสังเกต 3. ความสามารถ ในการอุปนัย 4. ความสามารถ ในการนินัย
	<p>4. แต่ละกลุ่ม นำเสนอผลงานหน้าชั้น เรียน ครูและนักเรียน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความเป็นไปได้ ของวิธีการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของแต่ละกลุ่ม</p>	<p>นำเสนอ ผลงานและ ร่วมแสดง ความคิดเห็น</p>		

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/ เจตคติ
	ที่นำเสนอ			
ขั้นเห็นคุณค่า (Value)	5. หลังการนำเสนอ วิธีการอนุรักษ์ธรรมชาติ ของแต่ละกลุ่ม นักเรียน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ถึงประโยชน์ของการ อนุรักษ์ทรัพยากร- ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	แสดงความ คิดเห็นถึง ประโยชน์ ของการ อนุรักษ์ ทรัพยากรฯ		การอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติ
ขั้นเห็นคุณงาม ความดี (Excellence)	6. ครูแจกกระดาษ รูปหัวใจให้นักเรียน และ ให้นักเรียนเขียนความ ตั้งใจที่จะไม่ทำลาย หรือ ความตั้งใจที่จะอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมมาคนละ 1 ความตั้งใจ	ความตั้งใจที่ จะ ไม่ทำลาย หรือความ ตั้งใจในการ อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ในชุมชน ท้องถิ่น		การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรม -ชาติ /ความคิด และการปฏิบัติตน ต่อชุมชนสังคม ส่วนรวม

การวัด/ประเมินผล

จุดประสงค์	เครื่องมือ	วิธีการ	เกณฑ์
1. เสนอวิธีการอนุรักษ์ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่ สำคัญในชุมชนท้องถิ่น	ชิ้นงานการเสนอ ปัญหา และวิธีการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	การชี้ให้เห็นถึง ปัญหา และวิธีการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ได้ 8 คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยแบ่งได้

จุดประสงค์	เครื่องมือ	วิธีการ	เกณฑ์
<p>2. ทักษะการนำเสนอผลงาน ในรูปแบบต่างๆ</p> <p>3. ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ</p> <p>4. รับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่นและยอมรับความเห็น ของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้</p> <p>5. ร่วมมือ และทำกิจกรรม กลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>ในชุมชนท้องถิ่น ตนเอง</p>	<p>ในชุมชนท้องถิ่น ตนเอง และการ นำเสนอ</p>	<p>ดังนี้</p> <p>1. ความถูกต้อง สมบูรณ์ของเนื้อหา 5 คะแนน</p> <p>2. การนำเสนอ ผลงาน 3 คะแนน</p> <p>3. ความร่วมมือใน กลุ่ม 2 คะแนน</p>
<p>6. บอกความตั้งใจที่จะไม่ ทำลาย และความตั้งใจที่จะ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้</p>	<p>ความตั้งใจที่จะ ไม่ทำลาย หรือ ความตั้งใจในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในชุมชนท้องถิ่น</p>	<p>เขียนความตั้งใจที่จะ ไม่ทำลาย หรือความ ตั้งใจในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในชุมชน ท้องถิ่น</p>	<p>มีความตั้งใจในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่น ประเทศ และสังคมโลก</p>

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟ

วิชา เพชรบุรีศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 4 ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์

จำนวน 2 คาบ

สาระสำคัญ

นอกจากในจังหวัดเพชรบุรีจะมีชาวไทยพื้นเมืองแล้ว ยังมีชนชาติอื่นเข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินในจังหวัดมานานนับร้อยปี ซึ่งบางเชื้อสายก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ บางกลุ่มก็ผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทย บางกลุ่มก็มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เหมือนกันคนไทยอย่างแยกไม่ออก

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. อธิบายลักษณะกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรีได้

ด้านทักษะ

2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ
3. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ด้านเจตคติ

4. บอกวิธีการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขได้

ด้านคุณลักษณะ

5. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับความเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้
6. ร่วมมือ และทำกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระการเรียนรู้

จังหวัดเพชรบุรีนอกจากจะมีชาวไทยพื้นเมืองแล้ว ยังมีชนชาติอื่นเข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินในจังหวัดมานานนับร้อยปี ซึ่งบางเชื้อสายก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ บางกลุ่มก็ผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทย บางกลุ่มก็มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เหมือนกันคนไทยอย่างแยกไม่ออก

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/เจต คติ
คาบที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning)	1. ครูให้นักเรียนดู ภาพกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ใน จังหวัดเพชรบุรี และสนทนา เกี่ยวกับภาพว่าเป็นกลุ่มชาติ พันธุ์ใด ภาพแต่ละภาพแสดง ถึงอะไร		ภาพกลุ่ม ชาติพันธุ์ ในจังหวัด เพชรบุรี	1.ความสามารถ ในการอุปนัย 2.ความสามารถ ในการนิรนัย
ขั้นเปิดใจ (Openness)	2. ครูให้นักเรียน แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม และครูแจก ใบความรู้เรื่อง ชาวไททรงดำ และแจกภาพชาวไททรงดำให้ กลุ่มละ 1 ภาพ โดยภาพจะไม่ ซ้ำกัน ให้แต่ละกลุ่มทำสรุป ความรู้เรื่องไททรงดำ ตาม ประเด็นต่อไปนี้ กลุ่มที่ 1 ประวัติความเป็นมา ของไททรงดำ กลุ่มที่ 2 สาเหตุที่ชาวไททรงดำ มาอยู่เพชรบุรี และ ความ พยายามเดินทางกลับถิ่นฐาน เดิม กลุ่มที่ 3 ลักษณะบ้านเรือน ของชาวไททรงดำ	สรุปความรู้ เรื่อง ชาวไท ทรงดำ	ใบความรู้ เรื่อง ชาว ไททรงดำ และภาพ ชาว ไททรงดำ	1. การพิจารณา ความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข้อมูล และการสังเกต 2.ความสามารถ ในการอุปนัย 3.ความสามารถ ในการนิรนัย

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/เจต คติ
คาบที่ 2	กลุ่มที่ 4 วิถีชีวิตของชาวไททรง ดำ กลุ่มที่ 5 อาหารการกินของ ชาวไททรงดำ			
	3. ให้แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอสรุปความรู้ และอธิบายภาพสั้นๆ	นำเสนอสรุป ความรู้		
ขั้นเห็นคุณค่า (Value)	4. ครูและนักเรียน ร่วมกันอภิปรายว่าชาติพันธุ์ ต่างๆ ในเพชรบุรีก็เป็นคนใน ชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี และเป็น คนไทยเหมือนกัน มี ความสำคัญและสามารถทำ ประโยชน์เพื่อชุมชนท้องถิ่นได้	ร่วมกันแสดง ความคิดเห็น		ความคิดและ การปฏิบัติตน ต่อชุมชนสังคม ส่วนรวม
ขั้นเห็นคุณ งามความดี (Excellence)	5. นักเรียนเสนอ แนวทางในการอยู่ร่วมกันใน สังคมอย่างมีความสุข	เสนอ แนวทางใน การอยู่ ร่วมกันใน สังคมอย่างมี ความสุข		ความคิดและ การปฏิบัติตน ต่อชุมชนสังคม ส่วนรวม

การวัด/ประเมินผล

จุดประสงค์	เครื่องมือ	วิธีการ	เกณฑ์
1. อธิบายลักษณะกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรีได้ 2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ 3. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับความเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเอง 5. ร่วมมือ และทำกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ	สรุปรูปร่าง ชาวไททรงดำ	การสรุปรูปร่างและ การนำเสนอเรื่อง ชาวไททรงดำ	ได้ 8 คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยแบ่งได้ ดังนี้ 1. ความถูกต้อง สมบูรณ์ของเนื้อหา 5 คะแนน 2. การนำเสนอ ผลงาน 3 คะแนน 3. ความร่วมมือใน กลุ่ม 2 คะแนน
6. บอกวิธีการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขได้	แ ส ต ง ค ว า ม คิ ด เ หื น ถึ ง ความสำคัญของ กลุ่มชาติพันธุ์ใน จังหวัดเพชรบุรี	ร่วมกันแสดง ความ คิ ด เ หื น ถึ ง ความสำคัญของ กลุ่มชาติพันธุ์ใน จังหวัดเพชรบุรี	มีเจตคติที่ดีต่อคนใน ชุมชนท้องถิ่น
	แนวทางในการอยู่ ร่วมกัน ในสังคม อย่างมีความสุข	เสนอแนวทางในการ อยู่ ร่วมกัน ในสังคม อย่างมีความสุข	

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟ

วิชา เพชรบุรีศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 5 ของดีเพชรบุรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยว บุคคล ภูมิปัญญา ประเพณี จำนวน 4 คาบ
และโครงการพระราชดำริที่สำคัญในจังหวัดเพชรบุรี

สาระสำคัญ

เพชรบุรีเป็นเมืองที่มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความอุดมสมบูรณ์ การเดินทางก็ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร มีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างหลากหลาย มีภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีชื่อเสียงโด่งดัง และได้รับการยอมรับ เช่น ช่างทองเพชรบุรี ช่างลายปูนปั้น และช่างแทงหยวก เป็นต้น และยังมีสถานที่ตั้งของโครงการในพระราชดำริหลายแห่ง เพชรบุรีจึงได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. บอกสถานที่ท่องเที่ยว บุคคล ภูมิปัญญา ประเพณี และโครงการพระราชดำริที่สำคัญในเพชรบุรีได้

ด้านทักษะ

2. ทักษะการแสวงหาข้อมูล
3. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ
4. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ด้านเจตคติ

5. ภาคภูมิใจ และสามารถปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนท้องถิ่นได้

ด้านคุณลักษณะ

6. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับความเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้
7. ทักษะในการและทำกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมมี

สาระการเรียนรู้

จังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่มีชื่อเสียงมากมายและหลากหลายรูปแบบ ทั้งในด้านของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น หาดชะอำ หาดเจ้าสำราญ หาดปึกเตียน แหลมผักเบี้ย พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน พระรามราชนิเวศน์ หรือ พระราชวังบ้านปืน อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี อุทยานแห่งชาติแก่ง เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/เจตคติ
คาบที่ 1 ชั้นเรียนรู้ (Learning)	1. ครูสนทนากับนักเรียนตามประเด็นต่างๆ ดังนี้ - สถานที่ท่องเที่ยวที่เด่นๆ ในเพชรบุรี - อาหารที่ขึ้นชื่อ - ภูมิปัญญาเพชรบุรีที่นักเรียนรู้จัก - บุคคลที่มีชื่อเสียงของเพชรบุรี - โครงการพระราชดำริที่สำคัญ	สนทนาตามประเด็น		1. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต
	2. ครูนำเสนอรูปภาพของดีเพชรบุรี พร้อมอธิบายให้นักเรียนเป็นตัวอย่าง		รูปภาพของดีเพชรบุรี	

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/เจตคติ
	<p>3. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ให้นักเรียนวางแผนแบ่งงานหาเนื้อหาทำแผนผังความคิดเกี่ยวกับของดีเพชรบุรี โดยกำหนดหัวข้อดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถานที่ท่องเที่ยว - ประเพณีที่สำคัญ - ภูมิปัญญาที่เด่น - อาหารขึ้นชื่อ - โครงการพระราชดำริ <p>โดยแต่ละกลุ่มให้นำอุปกรณ์มาจัดทำในคาบถัดไป</p>	<p>หาเนื้อหา ทำแผนผัง ความคิด เกี่ยวกับ ของดี เพชรบุรี</p>		
<p><u>คาบที่ 2</u> ขั้นเปิดใจ (Openness)</p>	<p>4. ให้แต่ละกลุ่มนำอุปกรณ์ที่เตรียมมาจัดทำแผนผังความคิดเรื่อง ของดีเพชรบุรี โดยมีรูปภาพ และคำอธิบายสั้นๆ ได้ใจความ</p> <p>5. ครูและนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของแผนผังความคิดที่ได้จัดทำขึ้น</p>	<p>จัดทำ แผนผัง ความคิด เรื่อง ของดี เพชรบุรี</p>		<p>1. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต</p> <p>2. ความสามารถในการอุปนัย</p> <p>3. ความสามารถในการนิรนัย</p>

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน/ ภาระงาน	สื่อ	สิ่งที่พัฒนา การคิดฯ/เจตคติ
<p>คาบที่ 3</p> <p>ขั้นเห็นคุณค่า (Value)</p>	<p>6. แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอแผนผัง ความคิดของตนเอง และให้ เพื่อนในชั้นเรียนร่วมกัน อภิปราย ถึงคุณค่าของของ ดีเพชรบุรีที่แต่ละกลุ่มเลือก มานำเสนอ</p>	<p>นำเสนอ แผนผัง ความคิด</p>		<p>1. การพิจารณา ความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและ การสังเกต</p> <p>2. ความสำคัญของ ชุมชนท้องถิ่น เพชรบุรี</p> <p>3. การสืบทอด ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา</p> <p>4. การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ</p>
<p>ขั้นเห็นคุณ งามความดี (Excellence)</p>	<p>7. หลังจากนั้นให้ นักเรียนแต่ละคนเขียนแสดง ความรู้สึกว่ามีความ ภาคภูมิใจที่จังหวัดเพชรบุรี มีของดีที่หลากหลาย และ เป็นที่ยอมรับของทั้งคนใน และนอกจังหวัด อย่างไร และนักเรียนจะปฏิบัติตน อย่างไรหากเจอนักท่องเที่ยว มาท่องเที่ยวมาเที่ยวใน จังหวัดเพชรบุรี ในฐานะที่ เป็นพลเมืองของเพชรบุรี</p>	<p>ความ ภาคภูมิใจที่ จังหวัด เพชรบุรีมี ของดีที่ หลากหลาย</p>		<p>1. ความสำคัญของ ชุมชนท้องถิ่น เพชรบุรี</p> <p>2. การสืบทอด ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา</p> <p>3. การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ความคิด</p> <p>4. การปฏิบัติตนต่อ ชุมชนสังคม ส่วนรวม</p>

การวัด/ประเมินผล

จุดประสงค์	เครื่องมือ	วิธีการ	เกณฑ์
<p>1. บอกสถานที่ท่องเที่ยว บุคคล ภูมิปัญญา ประเพณี และโครงการพระราชดำริที่สำคัญในเพชรบุรีได้</p> <p>2. ทักษะการแสวงหาข้อมูล</p> <p>3. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ</p> <p>4. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ</p> <p>5. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้</p> <p>6. ทักษะในการและทำกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพร่วมมือ</p>	<p>แผนผังความคิด เรื่อง ของดีเพชรบุรี</p>	<p>ทำแผนผังความคิด เรื่อง ของดีเพชรบุรี</p>	<p>ได้ 8 คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยแบ่งได้ ดังนี้</p> <p>1. ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา 5 คะแนน</p> <p>2. การนำเสนอผลงาน 3 คะแนน</p> <p>3. ความร่วมมือในกลุ่ม 2 คะแนน</p>
<p>7. ภาควิชา และ สามารถปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของชุมชน ท้องถิ่นได้</p>	<p>ความภาควิชาใจที่ จังหวัดเพชรบุรีมี ของดีที่หลากหลาย และการปฏิบัติตน ต่อนักท่องเที่ยว</p>	<p>เขียนความภาควิชาใจที่ จังหวัดเพชรบุรีมีของดี ที่หลากหลาย และการ ปฏิบัติตน ต่อนักท่องเที่ยว</p>	<p>มีความภาควิชาใจ และมีเจตคติที่ดีต่อคน ในชุมชน ท้องถิ่น และเป็นสมาชิกที่ดี ต่อชุมชนท้องถิ่น</p>

แบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แบบทดสอบนี้เป็นส่วนหนึ่งการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น:

กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาเพชรบุรีศึกษา ที่ใช้ทดสอบนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเนื้อหาเป็น 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา ด้านที่ 2 ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ด้านที่ 3 ความสามารถในการอุปนัย และด้านที่ 4 ความสามารถในการนิรนัย
2. แบบทดสอบนี้มีจำนวนข้อสอบทั้งหมด 20 ข้อ ใช้เวลาในการทำข้อสอบ 30 นาที
3. ให้นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจสถานการณ์นั้นๆ แล้วให้นักเรียนพิจารณาคำตอบที่กำหนดให้ 4 ตัวเลือก โดยเลือกตอบข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเพียงข้อเดียว
4. การตอบแบบทดสอบนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน กรุณาตั้งใจทำในทุกข้อ เพื่อจะทำให้แบบทดสอบฉบับนี้มีคุณภาพและนำไปใช้ได้ต่อไป

แบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-3

พื้นที่บางส่วนของอำเภอหนองหญ้าปล้องในฤดูร้อนจะเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ และน้ำทำการเกษตรกรรม ส่งผลกระทบให้ผลผลิตทางเกษตรกรรมของชาวบ้านลดลง และรายได้ของชาวบ้านในพื้นที่ลดลง ดังนั้นทางการจึงแก้ปัญหาด้วยการสร้างเขื่อนแม่ประจันต์เพื่อกักเก็บน้ำในเวลาหน้าฝน และแจกจ่ายน้ำให้กับชาวบ้านในเวลาฤดูแล้ง และการรณรงค์ให้ชาวบ้านใช้น้ำอย่างประหยัด และรู้จักวิธีในการกักเก็บน้ำ

1. จากข้อความนี้ ปัญหาคืออะไร
  - ก. ผลผลิตทางเกษตรกรรมของชาวบ้านลดลง
  - ข. การขาดแคลนน้ำใช้และน้ำทำการเกษตรกรรม
  - ค. ไม่มีเขื่อนในการกักเก็บน้ำ
  - ง. รายได้ของชาวบ้านลดลง
2. ข้อมูลใดไม่เกี่ยวข้องกับบทความ
  - ก. ปัญหาการขาดแคลนน้ำเกิดขึ้นเพราะแม่น้ำเพชรบุรีไม่มีน้ำในฤดูร้อน
  - ข. การแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำคือ การรณรงค์ให้ชาวบ้านใช้น้ำอย่างประหยัด และรู้จักวิธีในการกักเก็บน้ำ
  - ค. ผลผลิตทางการเกษตรลดลงเพราะไม่มีน้ำใช้ในการทำเกษตรกรรมในฤดูแล้ง
  - ง. เขื่อนแม่ประจันต์ช่วยในการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง
3. วิธีการใดที่ชาวบ้านสามารถปฏิบัติเพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำได้
  - ก. รอเวลาฤดูแล้งเพื่อให้เขื่อนแม่ประจันต์ส่งน้ำมาให้ใช้
  - ข. ลดการทำเกษตรกรรมในช่วงฤดูแล้ง
  - ค. ใช้น้ำอย่างประหยัด และรู้จักวิธีในการกักเก็บน้ำ
  - ง. หลีกเลี่ยงการทำอาชีพเกษตรกรรมในช่วงฤดูแล้ง

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้อย่างใจแล้วตอบคำถามข้อ 4

การศึกษาประวัติความเป็นมาของชื่อเมืองเพชรบุรี นาย ก. ได้ศึกษาค้นคว้าจากตำนานเมืองเพชรบุรี ฉบับสมุद्रาชาบุรี พ.ศ. 2468 และนาย ข. ได้ศึกษาค้นคว้าจากเว็บไซต์ www.wikipedia.org

4. นักเรียนคิดว่าข้อมูลของใครสามารถนำมาใช้อ้างอิงในการทำรายงานได้น่าเชื่อถือกว่ากัน

- ก. นาย ก.
- ข. นาย ข.
- ค. ไม่มีข้อมูลของใครน่าเชื่อถือ
- ง. ข้อมูลของทั้งสองคนน่าเชื่อถือพอกัน

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้อย่างใจแล้วตอบคำถามข้อ 5-7

ลุงบุญมีเป็นชาวประมงทำประมงในบริเวณหาดเจ้าสำราญมานานกว่า 10 ปี ได้ให้ข้อมูลว่าในอนาคตชายหาดเจ้าสำราญจะลดลงเรื่อยๆ เพราะในช่วงที่คลื่นลมแรงทำให้คลื่นพัดเซาะชายหาดจนน้อยลงทุกปี จะเห็นได้จากการที่เจ้าหน้าที่ได้นำก้อนหินขนาดใหญ่มาทำเป็นกำแพงกันคลื่นตามแนวชายหาด นายเอเป็นนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว ณ หาดเจ้าสำราญครั้งแรกบอกว่าชายหาดจะไม่ลดลงเพราะยังมีหน้าหาดที่ยังมีพื้นที่กว้างอยู่มาก

5. จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าคำพูดใครน่าเชื่อถือมากที่สุด

- ก. ลุงบุญมี
- ข. นายเอ
- ค. น่าเชื่อถือพอกัน
- ง. ไม่มีข้อมูลให้ตัดสินว่าใครน่าเชื่อถือกว่ากัน

6. จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นปัญหาของสถานการณ์อย่างไร

- ก. ในอนาคตจะไม่มีชายหาดเจ้าสำราญ
- ข. หาดเจ้าสำราญจะไม่น่าเที่ยวเพราะมีการทำกำแพงกันคลื่นตามแนวชายหาด
- ค. หาดเจ้าสำราญคลื่นลมแรงไม่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว
- ง. การทำกำแพงกันคลื่นในเชิงงบประมาณในการทำสูง

7. ข้อมูลใดมีความน่าเชื่อถือน้อยที่สุด

- ก. คลื่นลมแรงทำให้คลื่นพัดเซาะชายหาดจนน้อยลงทุกปี
- ข. เจ้าหน้าที่ได้นำก้อนหินขนาดใหญ่มาทำเป็นกำแพงกันคลื่นตามแนวชายหาด
- ค. ชายหาดจะไม่ลดลงเพราะยังมีหน้าหาดที่ยังมีพื้นที่กว้างอยู่มาก
- ง. ชายหาดเจ้าสำราญจะลดลงเรื่อยๆ

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้อย่างละเอียดแล้วตอบคำถามข้อ 8-9

บริเวณปากอ่าวบางตะบูนสามารถเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำได้ เพราะมีการทับถมของตะกอนจากแม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีน

8. จากข้อความข้างต้นนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

- ก. ข้อเท็จจริงนี้คัดค้านกับข้อมูล
- ข. ข้อเท็จจริงนี้สนับสนุนกับข้อมูล
- ค. ข้อเท็จจริงนี้ไม่เกี่ยวข้องกับข้อมูล
- ง. ข้อเท็จจริงนี้ไม่เพียงพอกับข้อมูล

9. ข้อใดเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ปากอ่าวบางตะบูนเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำได้

- ก. เป็นบริเวณที่แม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่าน
- ข. เป็นบริเวณที่แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน
- ค. เป็นบริเวณที่มีการทับถมของตะกอนจากแม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีน
- ง. เป็นบริเวณที่เป็นปากอ่าว

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียดแล้วตอบคำถามข้อ 10-14

นักวิชาการให้สัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าวว่า ปัจจุบันอาหารช้างในป่าละอู ลดลงมาก ซึ่งคิดเป็นส่วนแล้วไม่เพียงพอต่อความต้องการต่อวันของช้างที่มีอยู่ นักข่าวจึงกล่าวว่า ถ้าอย่างนั้นเราจะเห็นช้างป่าละอูเพียงในรูปถ่ายเหมือนกันไดโนเสาร์

10. จากสถานการณ์ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า “ช่างต้องอพยพไปหาที่อยู่ใหม่” ข้อสรุปดังกล่าวตรงกับข้อใด
- ก. เป็นข้อสรุปเป็นจริง
  - ข. เป็นข้อสรุปที่เป็นเท็จ
  - ค. ข้อมูลที่สนับสนุนไม่เพียงพอ
  - ง. ข้อมูลไม่เกี่ยวข้องกัน จึงสรุปไม่ได้
11. ปัญหาสำคัญของข้อความนี้ คือข้อใด
- ก. ช่างตัวใหญ่เกินไป
  - ข. ช่างไม่มีที่อยู่อาศัย
  - ค. ช่างไม่มีอาหารกิน
  - ง. ช่างจะสูญเสียพันธู์ในอนาคต
12. สรุปได้ว่าช่างไทยในอนาคตตามความคิดของนักข่าว คือข้อใด
- ก. ช่างอพยพ
  - ข. สูญพันธู์
  - ค. จำนวนเพิ่มขึ้น
  - ง. จำนวนลดลง
13. นักเรียนคิดว่าคำพูดของใครน่าเชื่อถือมากกว่ากัน
- ก. นักวิชาการ
  - ข. ผู้สื่อข่าว
  - ค. น่าเชื่อถือเท่ากัน
  - ง. ไม่มีใครน่าเชื่อถือ
14. ถ้านักเรียนต้องนำข้อความดังกล่าวมาประกอบในการทำรายงาน นักเรียนจะเลือกใช้ข้อมูลของใคร
- ก. นักวิชาการ
  - ข. ผู้สื่อข่าว
  - ค. เลือกใช้ข้อมูลจากทั้งสองคน
  - ง. ไม่เลือกใช้ข้อมูลของใครเลย

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 15

จังหวัดเพชรบุรีจะมีต้นตาลขึ้นอยู่ในทุกคันทนา และเป็นพืชที่ไม่ต้องดูแลรักษามาก สามารถเจริญเติบโตเองได้ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แทบทุกส่วน ชาวเพชรบุรีจึงมีอาชีพที่เกี่ยวกับการทำตาล และทำรายได้ให้กับชาวเพชรบุรีได้ปีละไม่น้อย

15. จากข้อความนี้สรุปได้ว่าอย่างไร

- ก. ชาวเพชรบุรีมีรายได้หลักจากการทำน้ำตาลสด
- ข. ต้นตาลมีมากในจังหวัดเพชรบุรี
- ค. เพชรบุรีมีดินที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกต้นตาลโตนด
- ง. ตาลมีความผูกพันกับวิถีชีวิตชาวเพชรบุรี

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 16-18

แม่น้ำเพชรบุรีเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดเพชรบุรี เสมือนเส้นชีวิตที่หล่อเลี้ยงชาวเพชรบุรี ใช้เป็นเส้นทางการเดินทางค้าขาย ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ทางการเกษตร เป็นน้ำกินน้ำใช้ รวมไปถึงเป็นเป็นน้ำมุงคลที่ใช้ในพระราชพิธีต่างๆ ในปัจจุบันผู้คนหันไปเดินทางสัญจรทางบกมากขึ้น มีการทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียต่างๆ ลงในแม่น้ำ จึงทำให้แม่น้ำสกปรกขาดความอุดมสมบูรณ์ วิถีชีวิตชาวเพชรบุรีที่ผูกพันกับแม่น้ำจึงลดลงไป

16. จากสถานการณ์นี้ ปัญหาคืออะไร

- ก. วิถีชีวิตของชาวเพชรบุรีที่เปลี่ยนไป
- ข. การทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียต่างๆ ลงในแม่น้ำ
- ค. การค้าขายทางน้ำ
- ง. การหันไปเดินทางสัญจรทางบกมากขึ้น

17. คำกล่าวที่ว่า “แม่น้ำเพชรบุรีสกปรกขาดความอุดมสมบูรณ์” นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

- ก. เห็นด้วย เพราะความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของชาวเพชรบุรีกับแม่น้ำลดลงไป
- ข. เห็นด้วย เพราะมีการทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียต่างๆ ลงแม่น้ำ
- ค. ไม่เห็นด้วย เพราะในปัจจุบันผู้คนหันไปสัญจรทางบกมากกว่าทางน้ำ
- ง. ไม่เห็นด้วย เพราะมีการนำน้ำในแม่น้ำไปใช้เป็นน้ำมุงคลในพระราชพิธีต่างๆ

18. “แม่น้ำเพชรบุรีเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดเพชรบุรี” เหตุผลใด ไม่ สนับสนุนข้อสรุปนี้

- ก. แม่น้ำเพชรบุรีเป็นเส้นทางในการเดินทางค้าขาย
- ข. น้ำในแม่น้ำเพชรบุรีได้นำไปใช้เป็นน้ำมัจคลในพระราชพิธีต่างๆ
- ค. น้ำในแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแม่น้ำที่มีความสำคัญในการทำเกษตรกรรม
- ง. แม่น้ำเพชรบุรีมีความสำคัญและควรอนุรักษ์สืบต่อไป

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 19-20

ขนมหม้อแกง หรืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี(เขาวัง) เชื่อว่าใครหลายคนต้องนึกถึง “เพชรบุรี” จังหวัดริมทะเลอ่าวไทยที่ขับรถจากกรุงเทพฯ เพียง 2 ชั่วโมง ก็มาถึงที่หมาย มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย

19. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับข้อความข้างต้น

- ก. เพชรบุรีมีขนมหม้อแกงขาย
- ข. กรุงเทพฯกับเพชรบุรีอยู่ใกล้กันไม่ไกลกันนัก
- ค. เพชรบุรีมีความหลากหลายของวัฒนธรรม
- ง. จังหวัดเพชรบุรีมีอาณาเขตติดกับทะเล

20. จากข้อความดังกล่าวสามารถสรุปแนวคิดเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรีได้อย่างไร

- ก. จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่น่าท่องเที่ยว
- ข. จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองที่มีความน่าสนใจด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
- ค. เพชรบุรีเป็นสถานที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ไทย
- ง. เมื่อพูดถึงเมืองเพชรบุรีก็ต้องคิดถึงขนมหวาน

แบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

แบบวัดเจตคติฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น:
กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นจำนวน 20 ข้อความ แบ่งเป็นเรื่อง ความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความคิดและการปฏิบัติตนต่อชุมชนสังคมส่วนรวม ซึ่งอยู่ทางด้านซ้ายมือ ส่วนทางขวามือมี 4 ช่อง ที่แสดงระดับความคิดเห็น 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อความแล้วทำเครื่องหมายลงในช่อง ✓ ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อข้อความนั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หมายเหตุ ในการตอบแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่นฉบับนี้ไม่มีคำตอบที่ผิดหรือถูก คำตอบของนักเรียนไม่มีผลต่อการเรียนการสอนใดๆ ของนักเรียนทั้งสิ้น ขอให้นักเรียนตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน และขอบคุณที่นักเรียนให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับเจตคติ				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ของ สำหรับ ผู้วิจัย
ความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี						
1	จังหวัดเพชรบุรีมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ					
2	ไม่ว่าสมัยใด ฉันคิดว่าเมืองเพชรบุรีก็มีบทบาทที่สำคัญต่อประเทศไทย					
3	เพชรบุรีเป็นเมืองเล็กหากเกิดปัญหาใดขึ้นในจังหวัด ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยแน่นอน					
4	จังหวัดเพชรบุรีเหมาะสมที่จะเป็นท่องเที่ยว					
5	ฉันไม่เห็นว่าการเพชรบุรีจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย					
การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา						
6	คนทุกคนในจังหวัดเพชรบุรี ควรให้ความสำคัญและร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของเพชรบุรี					
7	ฉันคิดว่าความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ในเพชรบุรี แสดงให้เห็นว่าเพชรบุรีมีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่หลากหลายด้วยกัน					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับเจตคติ				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ของ สำหรับ ผู้วิจัย
8	ถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นชุมชนของ เพชรบุรีจะหมดไป แต่วัฒนธรรม ไทยยังคงอยู่					
9	ในปัจจุบันงานสกุลช่างเมืองเพชร ไม่มีความจำเป็นแล้ว					
10	ข้าพเจ้าคิดว่าการสืบทอด วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ไม่ เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจ					
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ						
11	ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด เพชรบุรีมีความอุดมสมบูรณ์มาก จึงไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้					
12	ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร แม่น้ำเพชรบุรีก็ยังเป็นแม่น้ำสาย หลักต่อ วิถีชีวิตชาวเพชรบุรี					
13	แม่น้ำเพชรบุรีไม่ได้ใช้ในการ สัญจรแล้ว จึงไม่จำเป็นต้อง อนุรักษ์และฟื้นฟู					
14	เพชรบุรีมีน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ชาว เพชรบุรีจึงไม่จำเป็นต้องประหยัด น้ำ และกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยาม จำเป็น					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับเจตคติ				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ของ สำหรับ ผู้วิจัย
15	เป็นหน้าที่ของคนทุกคนที่ต้อง ร่วมดูแลและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ในชุมชนท้องถิ่น					
ความคิดและการปฏิบัติตนต่อชุมชนสังคมส่วนรวม						
16	ฉันจะนำความรู้ที่ได้รับจากการ เรียนวิชาเพชรบุรีศึกษามาใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น เพชรบุรี					
17	ฉันรักและหวงแหนชุมชนและ จังหวัดเพชรบุรี					
18	ฉันไม่คิดว่าความสัมพันธ์ของคน ในชุมชนท้องถิ่นจะเป็นสิ่งจำเป็น					
19	เมื่อจะทำสิ่งใด ฉันไม่จำเป็นต้อง คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม					
20	ฉันคิดว่าฉันสามารถเป็นส่วนหนึ่ง ในการพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีให้ เจริญก้าวหน้าต่อไป					

แบบสัมภาษณ์เจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น

แบบสัมภาษณ์เจตคติฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ ตามประเด็นคำถาม 4 ประเด็น ดังนี้ ความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความคิดและการปฏิบัติตนต่อชุมชนสังคมส่วนรวม

1. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่าชุมชนท้องถิ่นของตนเองมีประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์หรือไม่อย่างไร และนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลและสืบทอดอย่างไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าในชุมชนท้องถิ่นของตนเองมีทรัพยากรธรรมชาติอะไรที่เด่น และนักเรียนมีส่วนร่วมอย่างไรในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนท้องถิ่นของตน

.....

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

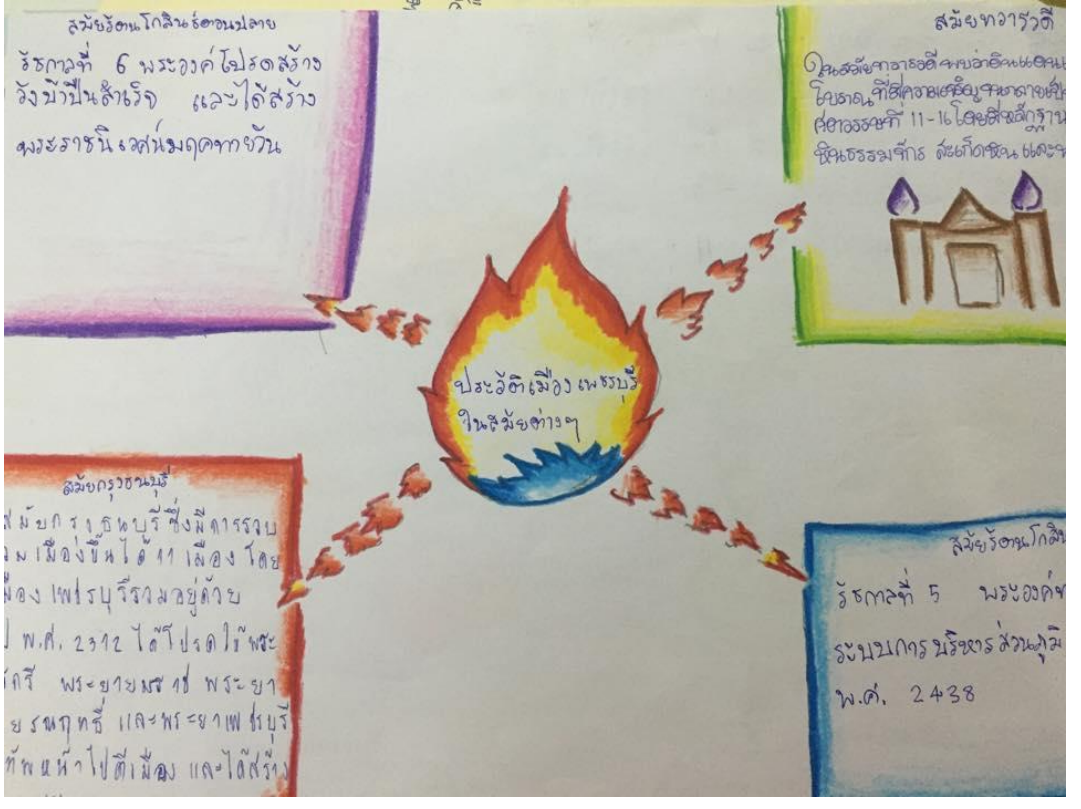
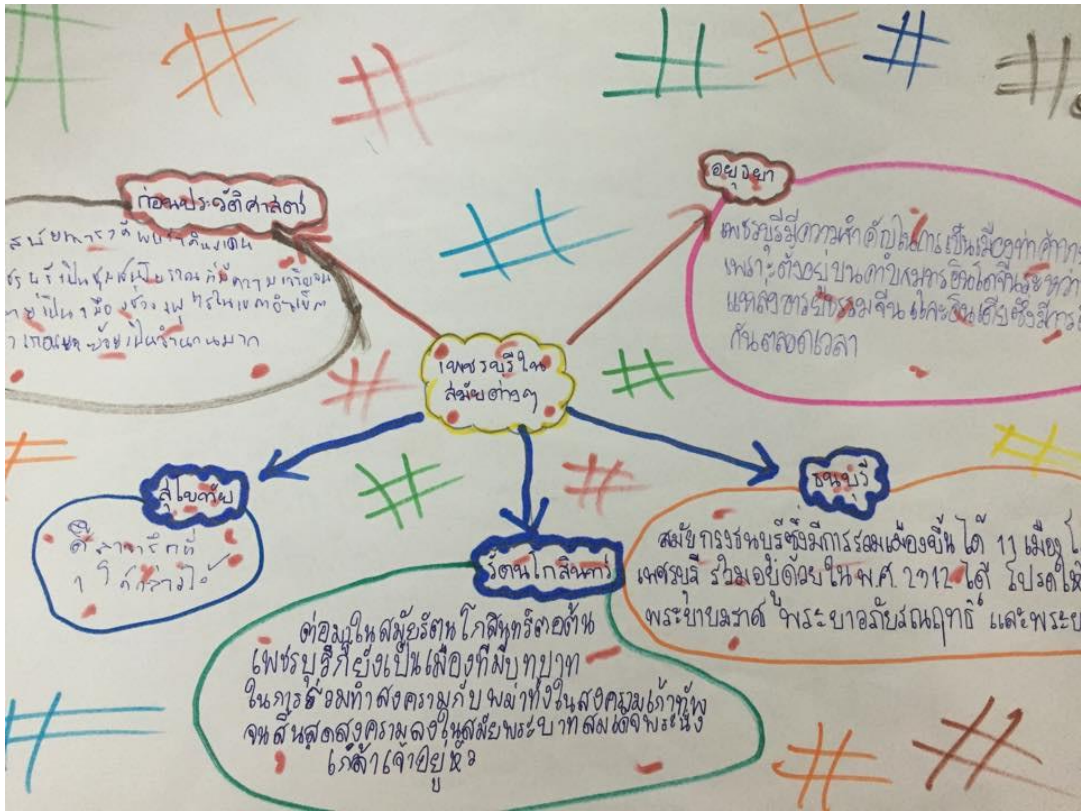

กิจกรรมกลุ่ม
การศึกษาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเพชรบุรี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุล นางสาวรุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์

วันเดือนปีเกิด 23 สิงหาคม 2531

สถานที่เกิด จังหวัดสงขลา

ที่อยู่ปัจจุบัน 88/67 หมู่ 5 ถนนหาดเจ้าสำราญ ตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี 76000

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา โรงเรียนกลับเพชรศึกษา จังหวัดสงขลา

ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏจังหวัดสงขลา

ระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เพชรบุรี

ระดับปริญญาโท ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

อาจารย์สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี